

Miljøprojekt Nr. 583 2001

Kortlægning og evaluering af erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner og affaldsselskaber

Lisbeth Andersen
Reno-Sam

Anders Christiansen
RAMBØLL

Miljøstyrelsen vil, når lejligheden gives, offentliggøre rapporter og indlæg vedrørende forsknings- og udviklingsprojekter inden for miljøsektoren, finansieret af Miljøstyrelsens undersøgelsesbevilling.

Det skal bemærkes, at en sådan offentliggørelse ikke nødvendigvis betyder, at det pågældende indlæg giver udtryk for Miljøstyrelsens synspunkter.

Offentliggørelsen betyder imidlertid, at Miljøstyrelsen finder, at indholdet udgør et væsentligt indlæg i debatten omkring den danske miljøpolitik.

Indhold

FORORD	7
SAMMENFATTENDE ARTIKEL	9
SUMMARY AND CONCLUSIONS	13
1 INDLEDNING	17
1.1 BAGGRUND	17
1.2 FORMÅL	17
1.3 METODE OG DATAGRUNDLAG	17
1.3.1 <i>Data til kortlægning af erhvervsaffaldskonsulentordninger</i>	17
1.3.2 <i>Data til evaluering af erhvervsaffaldskonsulentordninger</i>	18
1.3.3 <i>Casebeskrivelser</i>	18
1.4 DEFINITION AF EN ERHVERVSAFFALDSKONSULENT	19
1.5 RAPPORTOPBYGNING	20
2 INTRODUKTION TIL KORTLÆGNING AF ERHVERVSAFFALDSKONSULENTORDNINGER	21
2.1 INDLEDNING	21
2.2 FORMÅL	21
2.3 METODE OG GENNEMFØRELSE	21
3 ERHVERVSAFFALDSKONSULENTORDNINGER I KOMMUNER	23
3.1 SAMLET BILLEDE FOR KOMMUNERNE	23
3.2 ERHVERVSAFFALDSKONSULENTORDNINGER I KOMMUNER	25
3.2.1 <i>Igangsætning og periode ordningerne løber</i>	25
3.2.2 <i>Finansiering af ordningerne</i>	25
3.2.3 <i>Formål med ordningerne</i>	26
3.2.4 <i>Erhvervsaffaldskonsulenternes aktiviteter</i>	26
3.2.5 <i>Andre aktiviteter</i>	32
3.3 KOMMUNER UDEN EGNE ERHVERVSAFFALDSKONSULENTORDNINGER	32
4 ERHVERVSAFFALDSKONSULENTORDNINGER I AFFALDSSELSKABER	34
4.1 SAMLET BILLEDE	34
4.2 ERHVERVSAFFALDSKONSULENTORDNINGER I AFFALDSSELSKABER	36
4.2.1 <i>Igangsætning og periode ordningerne løber</i>	36
4.2.2 <i>Finansiering af ordningerne</i>	36
4.2.3 <i>Formål med ordningerne</i>	37
4.2.4 <i>Overordnede fokusområder</i>	38
4.2.5 <i>Erhvervsaffaldskonsulenternes aktiviteter</i>	38
4.3 AFFALDSSELSKABER UDEN ERHVERVSAFFALDSKONSULENTORDNINGER	45
5 SAMLET KORTLÆGNING AF ERHVERVSAFFALDSKONSULENTORDNINGER	46
5.1 INDLEDNING	46
5.2 ORDNINGER I KOMMUNER OG AFFALDSSELSKABER PR. 1. MAJ 2000	46
5.3 ORDNINGERNES OPSTART	49
5.4 FORMÅL MED ORDNINGERNE	50
5.5 ERHVERVSAFFALDSKONSULENTERNES AKTIVITETER	51
6 VIRKSOMHEDERS ERFARINGER MED ERHVERVSAFFALDSKONSULENTORDNINGER	53
6.1 INDLEDNING	53
6.2 FORMÅL	53
6.3 METODE OG GENNEMFØRELSE	53

6.4	VIRKSOMHEDER FORDELT PÅ BRANCHER OG ANTAL ANSATTE	54
6.5	NØGLETAL OM AFFALDSMÆNGDER OG ØKONOMI	55
6.5.1	<i>Virksomhedernes samlede affaldsmængder</i>	55
6.5.2	<i>Affald fordelt på fraktioner</i>	56
6.5.3	<i>Affaldsfraktioner, der udsorteres som følge af erhvervsaffaldskonsulenternes rådgivning</i>	56
6.5.4	<i>Virksomhedernes udgifter til affaldsbortskaffelse</i>	57
6.6	SAMARBEJDET MED ERHVERVSAFFALDSKONSULENTEN	57
6.6.1	<i>Kontakt mellem virksomheden og erhvervsaffaldskonsulenten</i>	58
6.6.2	<i>Formålet med erhvervsaffaldskonsulentens besøg</i>	59
6.6.3	<i>Effekt af samarbejdet med erhvervsaffaldskonsulenten</i>	61
6.6.4	<i>Tilfredshed med rådgivningen fra erhvervsaffaldskonsulenten</i>	63
6.6.5	<i>Virksomhedens fokus på affald</i>	65
6.6.6	<i>Gode råd til erhvervsaffaldskonsulenterne</i>	66
6.6.7	<i>Virksomheders vidensbehov på affaldsområdet</i>	66
6.7	VIRKSOMHEDEN OG MILJØET	67
7	FOKUSGRUPPEINTERVIEW MED ERHVERVSAFFALDSKONSULENTER	69
7.1	INDLEDNING	69
7.2	FORMÅL	69
7.3	METODE OG GENNEMFØRELSE	69
7.4	ANALYSE	70
7.4.1	<i>Dagligdagen som erhvervsaffaldskonsulent</i>	70
7.4.2	<i>Kritik af ordningerne og arbejdet</i>	71
7.4.3	<i>Brugernes oplevelse af ordningerne</i>	73
7.4.4	<i>Superkonsulenten</i>	74
7.4.5	<i>Informationsbehov</i>	76
7.4.6	<i>Fremtidens erhvervsaffaldskonsulentordning</i>	77
8	EVALUERING AF ERHVERVSAFFALDSKONSULENTORDNINGER	79
8.1	INDLEDNING	79
8.2	VURDERINGER AF ERHVERVSAFFALDSKONSULENTORDNINGER	79
8.2.1	<i>Ordningernes struktur og rollefordelingen mellem kommuner og affaldsselskaber</i>	79
8.2.2	<i>Rådgivning eller kontrol?</i>	80
8.3	EFFEKTER AF ERHVERVSAFFALDSKONSULENTORDNINGER OG RÅDGIVNING	81
8.3.1	<i>Erhvervsaffaldskonsulenternes vurdering af effekter</i>	81
8.3.2	<i>Virksomhedernes vurdering af effekter</i>	83
8.3.3	<i>Samlet vurdering af effekter</i>	83
8.4	HVAD KENDETEGNER EN GOD ERHVERVSAFFALDSKONSULENT?	84
8.4.1	<i>Erhvervsaffaldskonsulentens personlige kvalifikationer</i>	84
8.4.2	<i>Erhvervsaffaldskonsulentens faglige kvalifikationer</i>	85
9	GODE RÅD OM ERHVERVSAFFALDSKONSULENTORDNINGER	86
9.1	INDLEDNING	86
9.2	GODE RÅD OM ORGANISERING OG FINANSIERING	86
9.2.1	<i>Har kommunen/affaldsselskabet behov for en erhvervsaffaldskonsulentordning?</i>	86
9.2.2	<i>Spørgsmål der skal afklares</i>	86
9.2.3	<i>Organisering</i>	87
9.2.4	<i>Følgegruppe</i>	88
9.2.5	<i>Finansiering</i>	88
9.3	GODE RÅD OM ARBEJDSREDSKABER TIL KONSULENTEN	89
9.3.1	<i>Netværk</i>	89
9.3.2	<i>Virksomhedsbesøg</i>	89
9.3.3	<i>Modtagekontrol</i>	89
9.3.4	<i>Dataregistrering</i>	90
9.3.5	<i>Fokus på store virksomheder, brancher og fraktioner</i>	90
9.3.6	<i>Samarbejde med transportører</i>	90
9.3.7	<i>Efteruddannelse</i>	90
9.3.8	<i>Affaldsbørs</i>	91
9.4	GODE RÅD TIL MILJØSTYRELSEN	91

9.4.1	<i>Formidling af information fra Miljøstyrelsen til erhvervsaffaldskonsulenterne</i>	91
9.4.2	<i>Etablering af elektronisk værktøjskasse i form af hjemmeside</i>	92
9.4.3	<i>Vurdering af ordningernes effekt kan samkøres med ISAG</i>	92
9.4.4	<i>Affaldsminimering</i>	92
10	MERE VIDEN	93
10.1.1	<i>Kontaktpersoner</i>	93
10.1.2	<i>Publikationer</i>	93
10.1.3	<i>Hjemmesider</i>	93

Bilag A: Spørgeguide til telefoninterview med kommuner

Bilag B: Spørgeguide til telefoninterview med affaldsselskaber

Bilag C: Spørgeguide til telefoninterview med virksomheder

Bilag D: Spørgeguide til fokusgruppeinterview med erhvervsaffaldskonsulenter

Forord

Kommunernes og affaldsselskabernes ordninger med erhvervsaffaldskonsulenter er forholdsvis nye, og der har ikke hidtil været et samlet overblik over ordningernes udbredelse og indhold. Dermed har der heller ikke været foretaget en samlet evaluering af de erfaringer, der er gjort med erhvervsaffaldskonsulentordningerne. I ”Affald 21 - Regeringens affaldsplan 1998 – 2004” blev det besluttet, at der skulle foretages en sådan evaluering. Dette er baggrunden for ”Projekt om erhvervsaffaldskonsulenter”, som afrapporteres i denne rapport med titlen ”Kortlægning og evaluering af erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner og affaldsselskaber”.

Projektet er finansieret af Miljøstyrelsen via ”Udviklingsordningen” under ”Program for renere produkter m.v.”.

Det overordnede formål med projektet er at gennemføre en kortlægning af eksisterende og planlagte erhvervsaffaldskonsulentordninger samt en evaluering af eksisterende ordninger. Hensigten med dette er at tilvejebringe viden, som kan anvendes af kommuner, affaldsselskaber og Miljøstyrelsen til at forbedre eksisterende ordninger samt tilrettelægge kommende ordninger.

Rapporten er skrevet på baggrund af telefoninterview med personer fra 269 kommuner, 32 affaldsselskaber, 45 virksomheder samt et fokusgruppeinterview med otte erhvervsaffaldskonsulenter.

Projektet er gennemført i perioden november 1999 – september 2000.

Projektet har været ledet af Reno-Sam. Projektet er udført af Lisbeth Andersen, Reno-Sam, Anders Christiansen, Teknologisk Institut, Affald og Genanvendelse/RAMBØLL, Lars Aagaard Jørgensen, Teknologisk Institut, Affald og Genanvendelse, Malene Staal Jensen, Teknologisk Institut, Miljø- og affaldsteknik, Elisabeth Frank Larsen, ACNielsen AIM A/S, Katja Elberg, ACNielsen AIM A/S og Lisbet Hofman, ACNielsen AIM A/S. Rapporten er skrevet af Lisbeth Andersen, Reno-Sam og Anders Christiansen, RAMBØLL.

Projektet har været fulgt af en følgegruppe bestående af:

- Berit Hallam, Miljøstyrelsen (formand)
- Niels Remtoft, Kommunernes Landsforening
- Martin Herold, Foreningen af Miljømedarbejdere i Kommunerne
- Anna Fricke, Reno-Sams temagruppe for erhvervsaffaldskonsulenter (indtil 1. januar 2000)
- Søren Freil, I/S Vestforbrænding (på vegne af Affaldsteknisk Samarbejde)
- Lars Aagaard Jørgensen, Teknologisk Institut, Affald og Genanvendelse (indtil 1. april 2000)
- Anders Christiansen, Teknologisk Institut, Affald og Genanvendelse (indtil 1. februar 2000) – herefter RAMBØLL
- Lisbeth Andersen, Reno-Sam (projektleder)

Forfatterne vil gerne takke erhvervsaffaldskonsulenter og andre medarbejdere fra affaldsselskaber, kommuner og virksomheder for det arbejde, de har udført i forbindelse med telefoninterviewfasen. En særlig tak til de otte erhvervsaffaldskonsulenter, der afsatte tid til deltagelse i fokusgruppeinterviewet og dermed har bidraget med vigtige informationer til projektet.

Sammenfattende artikel

Erhvervsaffaldskonsulentordninger i fremgang

Projektet ”Kortlægning og evaluering af erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner og affaldsselskaber” viser, at hele 200 kommuner pr. 1. maj 2000 var dækket af en erhvervsaffaldskonsulentordning. Projektet viser også, at der blandt både konsulenter og virksomheder er stor tilfredshed med ordningerne, men også gode idéer til hvordan nuværende og kommende ordninger kan forbedres.

Baggrund og formål - øget indsats overfor erhvervsaffald

Affaldsmængderne fra virksomhederne er stigende. Der sker en mindre genanvendelse af affaldet end ønsket, hvorved der går ressourcer tabt. Desuden indeholder erhvervsaffaldet en række miljøbelastende stoffer, som skal udsorteres til særskilt behandling

Kommuner og affaldsselskaber er begyndt at iværksætte ordninger med erhvervsaffaldskonsulenter for at styrke indsatsen overfor virksomhedernes affald. Erhvervsaffaldskonsulenternes overordnede opgave er at gøre virksomhederne mere opmærksomme på deres affaldsproduktion bl.a. ved at øge informationen om de kommunale affaldsregulativer. I forlængelse heraf er det også erhvervsaffaldskonsulenternes opgave at vejlede virksomhederne i en mere hensigtsmæssig affaldshåndtering. Herved vil der bl.a. blive flyttet affald fra deponering og forbrænding til genanvendelse samt blive udsorteret affald med miljøbelastende stoffer.

Der har ikke hidtil været et samlet overblik over erhvervsaffaldskonsulentordningernes udbredelse og indhold. Dermed har der heller ikke været foretaget en samlet evaluering af de erfaringer, der er gjort med ordningerne. I ”Affald 21 - Regeringens affaldsplan 1998 – 2004” blev det besluttet, at der skulle foretages en sådan evaluering. Dette er baggrunden for projektet ”Kortlægning og evaluering af erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner og affaldsselskaber”.

Formålet med projektet har været at kortlægge eksisterende og planlagte ordninger i kommuner og affaldsselskaber samt evaluere erfaringer med eksisterende ordninger. Desuden har det været et formål at tilvejebringe viden, som kan anvendes af kommuner, affaldsselskaber og Miljøstyrelsen til at forbedre eksisterende ordninger samt tilrettelægge kommende ordninger.

Undersøgelsen - kortlægning og evaluering af erhvervsaffaldskonsulentordninger

Reno-Sam har ledet projektet, som er gennemført i et samarbejde mellem Reno-Sam, RAMBØLL, Teknologisk Institut og ACNielsen AIM A/S. Projektet er finansieret af Miljøstyrelsen via ”Udviklingsordningen” under ”Program for renere produkter m.v.”

Kortlægningen af erhvervsaffaldskonsulentordninger er baseret på telefoninterview med medarbejdere fra 269 kommuner og 32 affaldsselskaber. Via kortlægningen er det undersøgt hvilke kommuner og affaldsselskaber, der har eksisterende ordninger eller har konkrete planer om at iværksætte ordninger. Desuden har kortlægningen givet data om ordningernes formål, finansiering, aktiviteter m.v.

Evalueringen er dels foretaget på baggrund af telefoninterviewene med kommuner og affaldsselskaber og dels via telefoninterview med kontaktpersoner fra 45 virksomheder, der har modtaget rådgivning fra erhvervsaffaldskonsulenter. Desuden har otte erhvervsaffaldskonsulenter deltaget i et fokusgruppeinterview. Gennem evalueringen har konsulenterne og virksomhederne bl.a. vurderet effekter af ordningerne samt givet gode råd til forbedringer af nuværende og kommende ordninger.

Slutteligt indgår der i projektet fire casebeskrivelser af konsulentordninger samt fire casebeskrivelser af konsulents besøg på virksomheder.

Hovedkonklusioner

En erhvervsaffaldskonsulentordning kan være med til at opfylde kommunernes og affaldsselskabernes mål i affaldsplanlægningen, og dermed også udmøntningen af målene i "Affald 21". Disse mål er bl.a. at flytte affald fra deponering og forbrænding til genanvendelse samt at udsortere miljøbelastende fraktioner med henblik på særlig behandling.

På baggrund af resultaterne af telefoninterviewene med kommuner, affaldsselskaber og virksomheder opstilles der i projektet nogle gode råd om erhvervsaffaldskonsulentordninger. Rådene retter sig til politikere, kommuner og affaldsselskaber, hvor en ordning er under oprettelse eller hvor man diskuterer, om der skal oprettes en ordning eller ej. Desuden er der gode råd til Miljøstyrelsen i forhold til at forbedre de eksisterende og kommende ordninger.

Ved overvejelse af, om en kommune eller et affaldsselskab skal oprette en erhvervsaffaldskonsulentordning, er der to spørgsmål, der bør diskuteres:

- Vil en erhvervsaffaldskonsulentordning kunne medvirke til at opfylde målsætninger i affaldsplanen og i "Affald 21"?
- Har politikere og kommunen/affaldsselskabet vilje og ressourcer til at oprette en erhvervsaffaldskonsulentordning?

Hvis det på baggrund af ovenstående besluttet at oprette en ordning, bør følgende spørgsmål afklares:

- Hvordan skal ordningen organiseres?
- Hvordan skal ordningen finansieres?
- Hvor mange konsulenter skal ansættes?
- Hvad skal det overordnede formål med ordningen være?
- Hvilke opgaver skal løses af erhvervsaffaldskonsulenten/-konsulenterne?
- Hvis flere kommuner deltager i ordningen, skal alle så tilbydes samme service eller skal der være forskellige valgmuligheder?
- Skal der nedsættes en følgegruppe til ordningen eller en anden form for løbende sparring til konsulenten/konsulenterne?
- Skal der opstilles succeskriterier for ordningen?
- Skal der foretages evalueringer eller effektmålinger af ordningen, og i så fald hvordan?

Jo flere tanker, der er gjort ved opstarten af en ordning, jo bedre arbejdsvilkår vil en ny-startet konsulent have. I projektet gives desuden en række råd om arbejdsredskaber, som erhvervsaffaldskonsulenterne kan bruge som inspiration, og som kan hjælpe dem i deres hverdag under følgende overskrifter:

- Deltagelse i netværk med andre konsulenter
- Udvikling af dataregistreringssystemer og deltaljeret opfølgning på virksomhedsbesøg
- Fokus på store virksomheder og affaldsmængder, brancher, fraktioner samt ny-startede virksomheder
- Samarbejde med transportører
- Efteruddannelse

Politikeres, kommuners, affaldsselskabers og erhvervsaffaldskonsulenters diskussioner, afgørelser og opgaver kan ikke stå alene, men skal suppleres med tiltag fra Miljøstyrelsens side. Miljøstyrelsen kan understøtte nuværende og kommende erhvervsaffaldskonsulentordninger ved at:

- Sørge for, at al relevant information fra Miljøstyrelsen når erhvervsaffaldskonsulenterne
- Sørge for, at der etableres en elektronisk værktøjskasse til erhvervsaffaldskonsulenterne
- Overveje om effekten af erhvervsaffaldskonsulentordningerne kan vurderes ved at udtrække data fra ISAG
- Klargøre erhvervsaffaldskonsulenternes rolle i forhold til affaldsminimering og støtte dem i denne rolle

Projektresultater

Kortlægningen

Gennem telefoninterviewene med medarbejdere fra kommuner og affaldsselskaber er det kortlagt, at der pr. 1. maj 2000 på landsplan er 39 erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner og affaldsselskaber. Ordningerne beskæftiger 51 erhvervsaffaldskonsulenter og dækker 200 kommuner.

Overordnet findes der tre måder, hvorpå ordningerne er organiseret. Mens nogle kommuner har deres egne ordninger med en eller flere ansatte, har andre kommuner indgået et samarbejde om at dele en erhvervsaffaldskonsulent. Slutteligt indgår størstedelen af kommunerne i ordninger via deres affaldsselskaber, som har ansat en eller flere konsulenter.

Hovedparten af ordningerne er opstartet i perioden 1996-2000. En del af ordningerne er igangsat med støtte fra "Den Grønne Jobpulje".

Der er en række forskelle på de enkelte erhvervsaffaldskonsulentordninger, hvilket kan forklares med forhold som f.eks. prioritering, ressourcer samt virksomhedernes antal og karakter. Samtidig er der nogle fællestræk, som går igen i hovedparten af ordningerne. Det mest grundlæggende fællestræk er formålet for ordningerne, som for alles vedkommende i et eller andet omfang omfatter at sætte fokus på erhvervsaffaldet. Desuden er der en række aktiviteter, der går igen i de enkelte konsulents arbejde, bl.a. rådgivning ved besøg, telefonisk kontakt og ved udsendelse af informationsmateriale, dialog med relevante aktører samt opgaver som modtagekontrol og stikprøvetagning.

Evalueringen

Erhvervsaffaldskonsulenterne er overordnet set godt tilfredse med de ordninger, de er ansat i. Jobbet som konsulent er spændende, og der er mange udfordringer i hverdagen. Også de interviewede kontaktpersoner fra virksomhederne er positive overfor ordningerne. De synes, det er rart at have et sted at henvende sig med de spørgsmål, der kan opstå om f.eks. sortering og afsætning. Desuden finder mange, at det er godt at få mere styr på affaldet i deres virksomhed.

Gennem telefoninterviewene med erhvervsaffaldskonsulenter og kontaktpersoner fra virksomheder har det ikke været muligt at afdække hvor store affaldsmængder, der er flyttet som følge af konsulentordningerne. Enkelte konsulenter og virksomheder har kunnet opgive cirka-mængder for nogle fraktioner, men ikke i et omfang, der muliggør nogen form for samlede konklusioner. Ligeledes er det ikke muligt at drage nogle konklusioner omkring økonomiske konsekvenser for virksomhederne som følge af f.eks. bedre afsætningsvilkår eller udsortering af nye fraktioner.

Både konsulenter og virksomheder er derimod i stand til at formulere en række blødere vurderinger af ordningernes effekter. Konsulenterne selv mener bl.a., at der med ordningerne er blevet sat fokus på virksomhedernes affald generelt, at lovgivningen overholdes i højere grad end tidligere og at den mængde affald, der kan genanvendes, er øget. Desuden mener de, at der gennem ordningerne bliver en bedre udsortering af miljøfarlige stoffer, og at der flyttes affald opad i affaldshierarkiet (d.v.s. affaldet flyttes fra deponering og forbrænding til genanvendelse).

Kontaktpersonerne fra virksomhederne mener ligeledes, at der med ordningerne bliver sat fokus på affaldet i virksomhederne. På mange af virksomhederne udsorteres der flere affaldsfraktioner efter besøget fra en erhvervsaffaldskonsulent. En stor del af virksomhederne har desuden fået belyst de økonomiske effekter ved deres affaldshåndtering. Nogle virksomheder bruger efter besøget flere penge på at komme af med deres affald end tidligere. Andre sparer penge, fordi de samtidig med at skulle betale mere for flere containere og tømninger, kan få penge for f.eks. deres papir og pap.

Summary and conclusions

The project "Review of schemes for industrial and commercial waste consultants in municipalities and waste management companies" shows that by May 1st 2000 as many as 200 of the 275 Danish municipalities were covered of a scheme for commercial and industrial waste consultants. In the following the term "Industrial and Commercial Waste" consultants will be used frequently - and will therefore be shortened to ICW-consultants.

The project shows that consultants as well as companies are very satisfied with the schemes - and several good ideas of how to improve present and future schemes have been proposed.

Background and purpose - increased effort in relation to industrial and commercial waste

The amount of industrial and commercial waste is increasing. The present recycling of this type of waste is less than required - which means loss of resources. Additionally, industrial and commercial waste contains hazardous substances which have to be separated for special treatment.

Municipalities and waste management companies have established the ICW- consultant schemes to make the companies pay more attention to their production of waste - e.g. by strengthening the information about local waste regulations. The ICW-consultants are to guide the companies in a more reasonable waste management. This means that waste is to be recycled instead of landfilled or incinerated and that waste containing dangerous substances is to be separated.

Till now there has been no general view of the content and dissemination of the ICW-schemes. Neither has there been an evaluation of the experiences with the schemes as prescribed in "Waste 21 - Danish Government's Waste Plan 1998-2004". Therefore the background for this project is to follow up on this.

The aim of the project has been to review existing and planned schemes in municipalities and waste management companies and to evaluate experiences with the existing schemes. Another aim has been to provide knowledge for the municipalities, the waste management companies and the Danish EPA in order to improve existing and prepare future schemes.

The survey - review of ICW-consultants schemes

Reno-Sam has been in charge of the project which has been carried through in a co-operation between Reno-Sam, Rambøll, the Danish Technological Institute and ACNielsen AIM A/S. The project is financed by the Danish EPA within the "Programme for cleaner technology a.o."

The review of the ICW-consultants schemes is based on telephone interviews with employees from 269 municipalities and 32 waste management companies. The review identifies municipalities and waste management companies with existing schemes or concrete plans of implementing the schemes. The review also provided data of the aim, financing, activities a.o. of the schemes.

The evaluation is partly based on the above mentioned telephone interviews and partly by telephone interviews with 45 companies having received instructions and advice from ICW-consultants. Additionally 8 ICW-consultants have participated in a group interview. During the evaluation process the consultants and the companies have estimated the effects of the scheme - and have given guidelines how to improve recent and future schemes.

Finally the project includes 4 case descriptions of consultant schemes and 4 case descriptions of company visits.

Main conclusions

An ICW-consultant scheme can help fulfilling the aims in waste management planning of municipalities as well as waste management companies – and thereby also in the implementation of the principal objectives in "Waste 21" – which a.o. are to move waste from landfilling and incineration to recycling - and to separate contaminated fractions to special treatment.

On the line of the results of the telephone interviews with municipalities, waste management companies – and other companies the project gives advice to politicians, municipalities and waste management companies about the ICW-consultant schemes. Additionally, the Danish EPA gets much good advice as to improve existing and future schemes.

When considering whether a municipality or a waste treatment company should establish an ICW-consultant scheme two questions ought to be discussed:

- Will the ICW-consultant scheme contribute to the fulfilment of the objectives in the local waste plan and "Waste 21"?
- Do the politicians and the municipality/waste treatment company have the necessary will and resources to establish an ICW-consultant scheme?

The following questions need to be clarified - if it is decided to establish a scheme:

- How is the scheme to be organised?
- How is the scheme to be financed?
- How many consultants must be engaged ?
- What is the overall objective of the scheme ?
- Which duties do the ICW-consultant(s) have ?
- Do you have to offer the same service or do you need more than one alternative if more than one municipality participate in the scheme ?
- Do you have to set up a working group to the scheme – or some kind of continuously sparring for the consultant(s) ?
- Do you need some measures for the success of the scheme ?
- Do you have to make evaluations or measures of effect of the scheme – and in that case how?

The working conditions for a new consultant undoubtedly will be better - the more thoughts have been given the start-up of a scheme.

The project also provides some guidelines about working tools to inspire the ICW-consultants - which might be helpful for them – with the following headings:

- Participation in networks with other consultants
- Development of data registration systems and a detailed follow-up on company visits
- Focus on large companies and quantities of waste, trades, fractions and recently established companies
- Cooperation with conveyers
- Supplementary training

The discussions, decisions and duties of politicians, municipalities, waste management companies and ICW-consultants cannot be isolated from each other – but must be supplemented with initiatives from the Danish EPA.

The Danish EPA can support present and future ICW-consultant schemes by:

- Providing all relevant information from the EPA to the ICW-consultants
- Providing an electronic tool kit to the ICW-consultants
- Considering whether the effect of the ICW-consultants can be evaluated by drawing data from ISAG (Information System for Waste and Recycling)
- Making the ICW-consultants clear of their role in relation to reducing the amount of waste to a minimum and support them in this role

Results of the project

The analysis

Telephone interviews with employees from municipalities and waste management companies survey that by May 1st 2000 municipalities and waste management companies had 39 ICW-consultant schemes. The schemes employ 51 ICW-consultants and cover 200 municipalities.

The schemes can be organised in 3 ways – some municipalities have their own schemes with one or more consultants employed – other municipalities co-operate by sharing an ICW-consultant. The majority of municipalities participate in schemes through their waste treatment company having employed one or more consultants.

The majority of the schemes started in the period 1996-2000.

The various ICW-consultant schemes are very different – e.g. in relation to order of priority, resources and the number and character of the companies. At the same time there are some common features - repeated in the majority of schemes. The fundamental common feature is the aim of the schemes - to some extent the same for all of them – to bring industrial and commercial waste into focus.

Some activities are identical - a.o. guidance in connection with visits, telephone contacts and by sending out information material, dialogue with relevant players and duties as receiving control and random checks.

The evaluation

Generally the ICW-consultants are satisfied with their schemes. The job as a consultant is fascinating and offers many challenges. The positive attitude is also noticeable in the group of interviewed contact persons from the companies. They find that it is valuable with a place to turn to with the various questions about e.g. separation and sale. It is an important factor to get an overview of the waste in their company.

The telephone interviews with the ICW-consultants and contact persons from companies did not reveal the amounts of waste being transferred. Some consultants and companies have been able to state approximate amounts for some fractions – but not to an extent which might lead to any overall conclusion. In the same way it is not possible to draw any conclusions about economic consequences for the companies which might be the results of better terms by selling or by separating new fractions.

On the contrary, as well consultants as companies are able to express their estimations on the effects of the schemes. The consultants find that the schemes have focused on industrial and commercial waste in general, that the legislation is observed more than before and that the amount of waste recycled has increased. The consultants also find that the schemes result in a better separation of contaminated waste and that waste is finding its way up in the waste hierarchy – i.e. waste is recycled instead of being landfilled or incinerated.

The contact persons in the companies find that the schemes have drawn their attention to the waste generation. The visit of an ICW-consultant often results in separation of several waste fractions.

The majority of the companies have been informed about the economical effects of their waste management. After the visit some companies spend more money to get rid of their waste than before. Others save money – because they are paid for e.g. paper and cardboard although they have to pay more for containers and collections.

1 Indledning

1.1 Baggrund

Gennem de senere år har flere kommuner og affaldsselskaber ansat erhvervsaffaldskonsulenter som et redskab til at øge deres indsats overfor virksomheders affald. Erhvervsaffaldskonsulenternes overordnede opgave er at gøre virksomhederne mere opmærksomme på deres affaldsproduktion f.eks. ved at øge informationen om de kommunale affaldsregulativer. I forlængelse heraf er det også erhvervsaffaldskonsulenternes opgave at vejlede virksomhederne i en mere hensigtsmæssig affaldshåndtering og herved bl.a. få flyttet affald fra deponering og forbrænding til genanvendelse og få udsorteret miljøbelastende fraktioner.

Kommunernes og affaldsselskabernes ordninger med erhvervsaffaldskonsulenter er forholdsvis nye, og der har ikke hidtil været et samlet overblik over ordningernes udbredelse og indhold. Dermed har der heller ikke været foretaget en samlet evaluering af de erfaringer, der er gjort med erhvervsaffaldskonsulentordningerne. I ”Affald 21 - Regeringens affaldsplan 1998 – 2004” blev det besluttet, at der skulle foretages en sådan evaluering. Dette er baggrunden for ”Projekt om erhvervsaffaldskonsulenter”, som afrapporteres i denne rapport med titlen ”Kortlægning og evaluering af erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner og affaldsselskaber”.

1.2 Formål

”Projekt om erhvervsaffaldskonsulenter” har til formål:

- at kortlægge eksisterende og planlagte erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner og affaldsselskaber,
- at evaluere erfaringer med eksisterende erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner og affaldsselskaber, og
- at tilvejebringe viden, som kan anvendes af kommuner, affaldsselskaber og Miljøstyrelsen til at forbedre eksisterende ordninger samt tilrettelægge kommende ordninger.

Kortlægningen skal bl.a. give et overblik over erhvervsaffaldskonsulentordningernes udbredelse, indhold og varighed. Evalueringen vil bl.a. kunne bruges til at udpege områder, hvor der er behov for yderligere initiativer i de kommende år. Dette kan f.eks. være at forbedre erhvervsaffaldskonsulenternes arbejdsvilkår og sikre, at ordningerne fungerer hensigtsmæssigt i forhold til gennemførelsen af initiativerne i ”Affald 21”.

1.3 Metode og datagrundlag

I projektet foretages en kortlægning og en evaluering af eksisterende og planlagte erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner og affaldsselskaber. Til dataindsamlingen er anvendt såvel kvantitative som kvalitative metoder.

1.3.1 Data til kortlægning af erhvervsaffaldskonsulentordninger

Data til kortlægningen er indhentet ved telefoninterview med erhvervsaffaldskonsulenter eller andre medarbejdere fra 269 kommuner og 32 affaldsselskaber. Telefoninterviewene er gennemført ud fra to spørgeguides (én rettet mod kommuner og én rettet mod affaldsselskaber) opbygget omkring såvel åbne som lukkede spørgsmål (bilag A og B). Spørgsmålene har drejet sig om årsager til at have/ikke have erhvervsaffaldskonsulentordninger samt

om eksisterende og planlagte ordningers formål, finansiering, aktiviteter m.m. Besvarelserne er samlet i to Access-databaser for henholdsvis kommuner og affaldsselskaber.

Først gennemførtes telefoninterviewene med kommunerne og dernæst med affaldsselskaberne. I løbet af gennemførelsen af interviewene med kommunerne blev der konstateret en uhensigtsmæssighed i opbygningen af spørgeguiden. Det viste sig, at en del af de interviewede syntes, det var vanskeligt at give en præcis vurdering af fokus for de enkelte aktivitetstyper, de udfører. Spørgeguiden blev derfor justeret i forhold til dette, inden interviewene med affaldsselskaberne blev påbegyndt. Dette vanskeliggør en direkte sammenligning mellem kommunernes og affaldsselskabernes besvarelser af enkelte spørgsmål.

1.3.2 Data til evaluering af erhvervsaffaldskonsulentordninger

Data til evalueringen er indhentet på tre måder: Dels via telefoninterviewene med kommuner og affaldsselskabers erhvervsaffaldskonsulenter (som beskrevet ovenfor), dels via telefoninterview med virksomheder, der har modtaget rådgivning fra erhvervsaffaldskonsulenter og dels via et fokusgruppeinterview med erhvervsaffaldskonsulenter.

Kommuners og affaldsselskabers erhvervsaffaldskonsulenter er i telefoninterviewene bl.a. blevet bedt om at vurdere effekter af ordningerne og beskrive forhold, der kan lette deres hverdag. Besvarelserne af disse spørgsmål indgår i evalueringen af ordningerne.

Erhvervsaffaldskonsulenterne er hver blevet bedt om at oplyse de sidste tre virksomheder, de har besøgt. Der er i alt afgivet oplysninger om 86 virksomheder, herunder kontaktpersoner på virksomhederne. Der er gennemført telefoninterview med 45 af de 86 kontaktpersoner. Telefoninterviewene er gennemført ud fra en spørgeguide opbygget omkring såvel åbne som lukkede spørgsmål (bilag C). Besvarelserne er samlet i en Access-database.

Kontaktpersonerne fra virksomhederne er blevet stillet en række spørgsmål, bl.a. omkring deres affaldshåndtering, besøget fra erhvervsaffaldskonsulenten, effekten af besøget samt deres mening om erhvervsaffaldskonsulentens rådgivning.

Slutteligt er der foretaget et fokusgruppeinterview med otte erhvervsaffaldskonsulenter (tre ansat i kommuner og fem ansat i affaldsselskaber). Denne kvalitative tilgang har givet mulighed for at komme i dybden med de enkelte erhvervsaffaldskonsulenters oplevelser og fremdrage nuancerede reaktioner på ordningerne i modsætning til de mere standardiserede svar, som er indhentet via de kvantitative telefoninterview. Erhvervsaffaldskonsulenterne diskuterede ved fokusgruppeinterviewet nogle af de resultater, som er fremkommet via den øvrige dataindsamling samt indsatsområder for fremtidige erhvervsaffaldskonsulentordninger.

1.3.3 Casebeskrivelser

En stor mængde af de data, der er fremkommet ved telefoninterviewene med kommuner, affaldsselskaber og virksomheder, er mulige at kvantificere og kan dermed sige noget om typiske træk ved erhvervsaffaldskonsulentordningerne. De kvantificerbare data er blevet suppleret med nogle mere kvalitative data i form af otte casebeskrivelser. Dette er valgt, fordi det indebærer mulighed for at angive flere detaljer dels omkring enkelte erhvervsaffaldskonsulentordninger og dels omkring nogle virksomheders udbytte af samspillet med erhvervsaffaldskonsulenterne.

Fire erhvervsaffaldskonsulenter (én ansat i en kommune og tre ansat i affaldsselskaber) har ud fra en fastlagt disposition beskrevet forhold omkring deres ordningers formål og typiske arbejdsopgaver i deres hverdag.

Fire kontaktpersoner fra virksomheder har fået tilsendt en tekst, som er skrevet på baggrund af de gennemførte interview samt et brev, hvori de bl.a. blev spurgt om samtykke til at lade beskrivelsen af deres besøg fra erhvervsaffaldskonsulenten indgå i rapporten. Teksten blev gennemgået og færdiggjort sammen med kontaktpersonerne.

1.4 Definition af en erhvervsaffaldskonsulent

Der findes ikke en officiel eller fast definition af betegnelsen ”erhvervsaffaldskonsulent”. Der er derfor til brug for dette projekt udarbejdet følgende definition i samarbejde med projektets følgegruppe:

Boks 1. Definition

I projektet opfattes en erhvervsaffaldskonsulent som en person, hvis hovedopgave er at sætte fokus på erhvervsaffald.

Dette projekt beskæftiger sig udelukkende med erhvervsaffaldskonsulenter, som er ansat i kommuner og affaldsselskaber. Erhvervsaffaldskonsulenterne kan enten være fuldtidsansatte eller have en anden jobfunktion ved siden af erhvervsaffaldskonsulentfunktionen. I projektet opfattes en erhvervsaffaldskonsulent ikke som en tilsynsmedarbejder, der er ansat i en kommune til primært at varetage tilsyn med virksomheder, og som en del af tilsynet rådgiver virksomhederne om affaldsspørgsmål.

At sætte fokus på erhvervsaffaldet er ikke en afgrænset opgave hvilket betyder, at erhvervsaffaldskonsulenterne kan have meget forskellige arbejdsbeskrivelser. Fælles for mange af erhvervsaffaldskonsulenterne er dog, at de udfører en eller flere af følgende aktiviteter:

- Rådgivning af enkeltvirksomheder omkring deres affald. Rådgivningen kan f.eks. ske via virksomhedsbesøg, via telefonisk kontakt og via udsendelse af pjecemateriale eller lignende. Rådgivningen kan f.eks. omfatte oplysning om regulativer for erhvervsaffald, vejledning i bedre sortering og muligheder for at afsætte affald til genanvendelse.
- Rådgivning af brancher, f.eks. via brancherettede kampagner eller møder med transportører af affald.
- Rådgivning om specifikke fraktioner, f.eks. papir, pap eller plast – evt. via fraktionsspecifikke kampagner rettet mod mange typer virksomheder på én gang.
- Dialog med kommuner, affaldsselskaber, anlæg m.fl. omkring erhvervsaffald og opgaver i forbindelse hermed.
- Internt rettede opgaver i egen kommune/affaldsselskab, f.eks. gennemførelse af modtagekontrol, stikprøvetagning eller udarbejdelse af procedurer i forbindelse med svigtlæs (ureglementerede læs).

Definitionen åbner op for fortolkning, idet der vil være en gråzone af personer, som ikke opfatter sig selv som erhvervsaffaldskonsulenter, men som reelt har arbejdsopgaver, som gør, at de falder inden for definitionen. Modsat findes der også personer, som har arbejdsopgaver, som ikke er dækket af definitionen, men som selv opfatter sig som erhvervsaffaldskonsulenter.

Ved gennemførelsen af telefoninterviewene er der – i de få tilfælde, hvor interviewpersonen syntes at være i tvivl om, hvorvidt vedkommende var erhvervsaffaldskonsulent eller om kommunen havde en ordning – læst en kort version af ovenstående definition op for interviewpersonen. I affaldsselskaberne, hvor erhvervsaffaldskonsulentordningerne er mere udbredte end i kommunerne, var der ingen tvivl om, hvad stillingsbetegnelsen omfatter.

Kortlægningen af erhvervsaffaldskonsulentordninger søger at sætte fokus på den kerne af personer, som på ovenstående baggrund opfatter sig selv som eller har stillingsbetegnelsen erhvervsaffaldskonsulent. Kortlægningen og rapportens data omhandler dermed ikke samtlige medarbejdere, som er engagerede i håndteringen af erhvervsaffald eller samtlige de ak-

tiviteter, som hænger sammen med kommunernes og affaldsselskabernes håndtering af erhvervsaffald.

Der skelnes i rapporten mellem en erhvervsaffaldskonsulentordning og en erhvervsaffaldskonsulent. En kommune/et affaldsselskab kan have en erhvervsaffaldskonsulentordning, hvorunder der er ansat en eller flere erhvervsaffaldskonsulenter.

1.5 Rapportopbygning

Rapporten er opdelt i ni kapitler.

Kapitel 2 er en fælles introduktion til kapitlerne 3 og 4.

I kapitel 3 foretages en kortlægning af eksisterende og planlagte erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner. Kortlægningen sker på baggrund af telefoninterview med 269 kommuner. I kapitlet indgår en casebeskrivelse af en erhvervsaffaldskonsulentordning i kommunalt regi.

I kapitel 4 foretages en kortlægning af eksisterende og planlagte erhvervsaffaldskonsulentordninger i affaldsselskaber. Kortlægningen sker på baggrund af telefoninterview med 32 affaldsselskaber. I kapitlet indgår tre casebeskrivelser af erhvervsaffaldskonsulentordninger i fælleskommunalt regi.

I kapitel 5 foretages en samlet kortlægning af eksisterende og planlagte erhvervsaffaldskonsulentordninger på landsplan på baggrund af oplysningerne i kapitel 3 og 4.

I kapitel 6 afrapporteres telefoninterview med 45 virksomheder, der har modtaget rådgivning fra erhvervsaffaldskonsulenter ansat i kommuner og affaldsselskaber. I kapitlet indgår fire casebeskrivelser, der nærmere skildrer besøgene på fire af disse virksomheder.

I kapitel 7 afrapporteres fokusgruppeinterview, som er gennemført med otte erhvervsaffaldskonsulenter fra kommuner og affaldsselskaber.

I kapitel 8 foretages en samlet evaluering af eksisterende erhvervsaffaldskonsulentordninger på landsplan på baggrund af oplysningerne i kapitel 6 og 7, samt nogle delspørgsmål fra interviewene med kommuner og affaldsselskaber.

Kapitel 9 er en samling af gode råd i forhold til oprettelse af nye ordninger i kommuner og affaldsselskaber. Desuden indgår gode råd til forbedring af de eksisterende erhvervsaffaldskonsulentordninger. Målgrupperne for rådene er kommuner, affaldsselskaber og disses politiske baglande, nuværende og kommende erhvervsaffaldskonsulenter samt Miljøstyrelsen.

2 Introduktion til kortlægning af erhvervsaffaldskonsulentordninger

2.1 Indledning

Dette kapitel er en fælles introduktion til kapitlerne 3 og 4, hvori der foretages en kortlægning af eksisterende og planlagte erhvervsaffaldskonsulentordninger i henholdsvis kommuner (kapitel 3) og affaldsselskaber (kapitel 4).

Kapitlerne indledes med et samlet billede af hvor mange eksisterende og planlagte erhvervsaffaldskonsulentordninger, der er i henholdsvis kommuner og affaldsselskaber, herunder hvor mange erhvervsaffaldskonsulenter ordningerne beskæftiger samt hvilke kommuner, der er omfattet af ordningerne.

Herefter følger forskellige data om de eksisterende erhvervsaffaldskonsulentordninger omkring opstartstidspunkt, varighed, finansiering, formål og aktiviteter m.v.

Slutteligt beskrives årsager til, at nogle kommuner og affaldsselskaber har valgt ikke at have egne erhvervsaffaldskonsulentordninger.

I kapitel 3 indgår en casebeskrivelse af en erhvervsaffaldskonsulentordning i kommunalt regi, mens der i kapitel 4 indgår tre casebeskrivelser af erhvervsaffaldskonsulentordninger i fælleskommunalt regi.

På baggrund af kapitlerne 3 og 4 foretages i kapitel 5 en samlet kortlægning af erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner og affaldsselskaber.

2.2 Formål

Formålet med kortlægningsdelen af de gennemførte telefoninterview har været:

- at få kortlagt antallet af eksisterende og planlagte erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner og affaldsselskaber, og
- at få indsamlet data om eksisterende erhvervsaffaldskonsulentordninger.

Hovedspørgsmålene ved telefoninterviewenes kortlægningsdel var:

- Har/deltager kommunen/affaldsselskabet i en ordning eller har konkrete planer herom?
- Hvis nej, hvorfor ikke?
- Hvis ja, hvad er formålet med ordningen?
- Hvordan finansieres ordningen?
- Hvilke aktiviteter udfører konsulenten?

Ovenstående spørgsmål har dannet grundlag for to mere udførlige spørgeguides – én rettet til kommuner og en rettet til affaldsselskaber. Disse spørgeguides findes i bilag A og B.

2.3 Metode og gennemførelse

Telefoninterviewene er gennemført ud fra de to spørgeguides opbygget omkring såvel åbne som lukkede spørgsmål. Besvarelserne er samlet i to Access-databaser for henholdsvis kommuner og affaldsselskaber.

Det er lykkedes at gennemføre interview med 269 ud af de 275 kommuner i Danmark inden for opkaldsperioden, hvilket medfører en svarprocent på knap 98. De kommuner, som ikke er blevet interviewede, er som minimum ringet op tre gange inden for opkaldsperioden. Blandt de kommuner, som det ikke er lykkedes at få gennemført et interview med, er Københavns Kommune. Ved en senere opringing er det blevet oplyst, at kommunen har ansat tre tilsynsmedarbejdere, der kun beskæftiger sig med erhvervsaffald. Desuden indgår den vestlige del af Københavns Kommune i I/S Vestforbrændings erhvervsaffaldskonsulentordning. Af de resterende fem kommuner, der ikke er interviewet, indgår én kommune (Vissebjerg) i en deleordning med andre kommuner, mens én kommune (Hvorslev) er dækket af en erhvervsaffaldskonsulentordning via sit affaldsselskab.

Odense Kommune, som er en af de 269 interviewede kommuner, har en erhvervsaffaldskonsulentordning i regi af sit affaldsselskab, Odense Renovationselskab A/S. Denne ordning indgår under kommunernes besvarelser.

Det er lykkedes at gennemføre interview med 32 affaldsselskaber inden for opkaldsperioden, hvilket medfører en svarprocent på 100.

Ved opkald til kommuner og affaldsselskaber med en erhvervsaffaldskonsulentordning er interviewet gennemført med erhvervsaffaldskonsulenten. I de kommuner og affaldsselskaber, hvor der er ansat flere erhvervsaffaldskonsulenter i ordningen, er der gennemført interview med én af konsulenterne.

I kommuner uden en erhvervsaffaldskonsulentordning er interviewet gennemført med den medarbejder, som ifølge Kommunedatabasen (i regi af Videncenter for Affald og Genanvendelse) er kontaktperson på affaldsområdet eller en anden medarbejder. I affaldsselskaber uden en erhvervsaffaldskonsulentordning er interviewet gennemført enten med selskabets direktør/driftsleder eller en medarbejder.

Først gennemførtes telefoninterviewene med alle kommunerne og dernæst med alle affaldsselskaberne. Interviewene med erhvervsaffaldskonsulenter ansat i kommunale ordninger fulgte en spørgeguide, hvor konsulenterne blev udspurgt om syv typiske aktiviteter (bilag A). Til hver af aktiviteterne blev der stillet en række underspørgsmål. Konsulenterne fandt det svært at svare på de detaljerede spørgsmål, hvorfor spørgeguiden til erhvervsaffaldskonsulenter ansat i affaldsselskaber blev justeret (se bilag B). Justeringen vanskeliggør en direkte sammenligning mellem kommuners og affaldsselskabers besvarelser af enkelte spørgsmål.

3 Erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner

3.1 Samlet billede for kommunerne

I løbet af en opkaldsperiode i januar – februar 2000 blev det forsøgt at gennemføre telefoninterview med en erhvervsaffaldskonsulent eller en anden medarbejder fra samtlige 275 kommuner i Danmark. Erhvervsaffaldskonsulenter eller andre medarbejdere fra 269 kommuner blev telefoninterviewet. Af nedenstående tabel fremgår hvilke seks kommuner, det ikke var muligt at interviewe i opkaldsperioden.

Tabel 1. De seks kommuner, der ikke er gennemført telefoninterview med

Kommuner
Hvorslev
København
Samsø
Vallø
Vissenbjerg
Ærøskøbing

Gennem telefoninterview med andre kommuner samt affaldsselskaber er det kortlagt, at Hvorslev Kommune er dækket af en erhvervsaffaldskonsulentordning via sit affaldsselskab Reno syv i/s. Københavns Kommune har ved en senere opringning oplyst, at kommunen har ansat tre tilsynsmedarbejdere, der kun beskæftiger sig med erhvervsaffald. Desuden er den vestlige del af Københavns Kommune dækket af I/S Vestforbrændings erhvervsaffaldskonsulentordning. Vissenbjerg er dækket via en deleordning med kommunerne Middelfart, Nørre Aaby og Aarup. Det formodes, at de resterende tre kommuner Samsø, Vallø og Ærøskøbing hverken har deleordning med andre kommuner eller ordning via affaldsselskab, da der ikke er fremkommet oplysninger om dette fra andre kommuner eller affaldsselskaber. Da der er tale om tre mindre landkommuner formodes det heller ikke, at kommunerne har egne ordninger.

I gennem telefoninterviewene med de 269 kommuner er der kortlagt 22 kommuner, som har egen erhvervsaffaldskonsulentordning eller er fælles med andre kommuner om en konsulent. Odense Kommune, der som nævnt har egen ordning i regi af affaldsselskabet, Odense Renovationsselskab A/S, indgår i disse 22 kommuner.

Af tabel 2 fremgår det hvilke kommuner, der har egne ordninger, mens tabel 3 viser hvilke kommuner, der indgår i deleordninger. Desuden fremgår det af tabel 2 og 3, hvor mange konsulenter de enkelte ordninger beskæftiger.

Tabel 2. Kommuner med egen erhvervsaffaldskonsulentordning

Kommuner	Antal konsulenter	Bemærkninger
Horsens	1	
Kolding	1	
Næstved	1	
Odense	1	I regi af affaldsselskab
Randers	1	
Rødovre	1	
Silkeborg	1	Kjellerup bruger også konsulenten
Svinninge	1	Ordningen nedlægges marts 2000
Tinglev	1	
Vejle	1	Jelling bruger også konsulenten
Aalborg	5	
Århus	4	
I alt	19	

Tabel 3. Kommuner med dele-erhvervsaffaldskonsulentordninger

Kommuner	Antal konsulenter	Bemærkninger
Bov Lundtoft Rødekro Tinglev Aabenraa	1	Konsulenten sidder i Rødekro
Middelfart Nørre Aaby Vissenbjerg Aarup	1	Konsulenten sidder i Middelfart
I alt	2	

Som det fremgår af tabel 2 og 3 var der på interviewtidspunktet i alt 14 erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommunalt regi. 12 kommuner har egne ordninger. To af disse ordninger – Silkeborg Kommunes og Vejle Kommunes – anvendes desuden af hver en kommune (henholdsvis Kjellerup Kommune og Jelling Kommune). 10 af de 12 interviewede kommuner med egen erhvervsaffaldskonsulentordning har mere end 50.000 indbyggere, og som det fremgår omfatter listen Danmarks store byer som Odense, Aalborg og Århus samt et antal af de større købstæder.

Som det fremgår af tabel 3 er der to tilfælde, hvor henholdsvis fem og fire kommuner er gået sammen om en deleordning. I deleordningerne er en konsulent placeret i en af de deltagende kommuner, og dækker denne samt de andre. Tinglev Kommune har egen ordning samtidig med, at kommunen indgår i en deleordning med andre kommuner.

Samlet dækkede de kommunale ordninger på interviewtidspunktet 22 kommuner og beskæftigede 21 erhvervsaffaldskonsulenter. Tinglev Kommune er her kun talt med én gang, selvom den er dækket af to ordninger. Rødovre Kommune, som har egen ordning, deltager også i en ordning i regi af et affaldsselskab, og er talt med her.

Tabel 4 herunder viser, at én kommune på interviewtidspunktet havde konkrete planer om at opstarte egen ordning i april 2000.

Tabel 4. Planlagt erhvervsaffaldskonsulentordning i kommune

Kommune	Antal konsulenter	Bemærkninger
Skagen	1	Ordningen opstartes 1. april 2000

Ser man på situationen pr. 1. maj 2000 er både antallet af ordninger og konsulenter det samme som på interviewtidspunktet. Svinninge Kommunes ordning blev nedlagt pr. 1. marts 2000, mens Skagen Kommunes ordning blev opstartet pr. 1. april 2000. Der er blevet én konsulent mindre ved nedlægningen af Svinninges ordning, mens der er blevet ansat én konsulent ved oprettelsen af Skagens ordning.

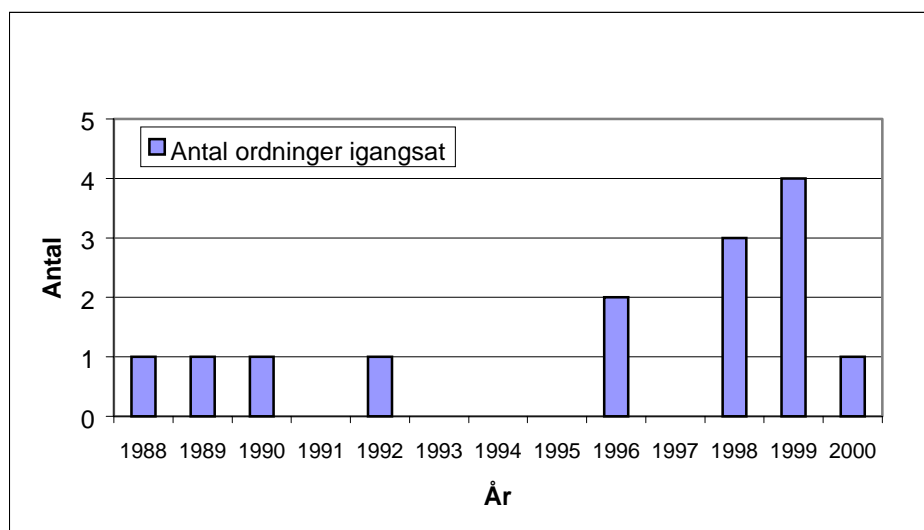
3.2 Erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner

En erhvervsaffaldskonsulent fra hver af de kommuner, der havde eksisterende ordninger på interviewtidspunktet samt de to erhvervsaffaldskonsulenter, der er ansat i de to kommunale deleordninger – altså i alt 14 konsulenter - blev stillet en række uddybende spørgsmål om ordningerne, herunder bl.a. disses formål, finansiering og aktiviteter samt konsulenternes erfaringer med jobbet.

3.2.1 Igangsætning og periode ordningerne løber

Erhvervsaffaldskonsulenterne blev spurgt, hvornår ordningerne er igangsat, og om de er tidsbegrænsede.

Figur 1. Igangsætningsår for kommunernes ordninger

Som det fremgår af figur 1, er ordningerne blevet iværksat løbende op gennem 1990'erne med en kraftig stigning i slutningen af perioden. Således er otte af ordningerne igangsat i perioden fra 1998 -2000.

Ni af ordningerne er permanente. De tidsbegrænsede ordninger er ophørt eller ophører i henholdsvis marts 2000, december 2000, september 2001, december 2001 og september 2002. De fem tidsbegrænsede ordninger er alle igangsat i 1998 og 1999. Flere af de erhvervsaffaldskonsulenter, der er ansat under tidsbegrænsede ordninger, angiver, at ordningerne muligvis videreføres.

3.2.2 Finansiering af ordningerne

I seks kommuner er erhvervsaffaldskonsulentordningerne finansieret over renovationsgebyrerne, mens udgiften til ordningerne i fem kommuner indgår i det almindelige budget. Én ordning er finansieret via forbrændingsanlægget, mens en af de kommunale deleordninger er finansieret 50% via "Den Grønne Fond" og 50% via de deltagende kommuner. En konsulent var ikke i stand til at oplyse, hvordan ordningen er finansieret.

3.2.3 Formål med ordningerne

De 14 interviewede erhvervsaffaldskonsulenter blev bedt om at beskrive ordningernes formål. Konsulenterne skulle vurdere vigtigheden af en række fast formulerede formål, og kunne desuden angive formål, der ikke var dækket af svarmulighederne. Ikke alle konsulenter kunne besvare alle spørgsmål, hvorfor summen af besvarelserne ikke alle steder er 14.

Tabel 5. Erhvervsaffaldskonsulentordningernes formål

Formål	Vigtighed	Meget vigtigt	Lidt vigtigt	Ikke vigtigt
Sætte fokus på erhvervsaffald generelt		11	2	1
Overholde lovgivning/regulativer		11	3	0
Indfri kommunens miljømålsætninger		6	6	1
Få virksomhederne til at producere mindre affald		7	6	1
Flytte affald fra deponering til forbrænding		7	6	0
Øge mængden af affald, som kan genanvendes		14	0	0
Opnå en bedre udsortering af miljøfarlige stoffer		12	2	0

Som det ses af tabel 5, er de formål, som de fleste konsulenter anser som ”meget vigtige” for deres ordninger:

- Øge mængden af affald, som kan genanvendes,
- opnå en bedre udsortering af miljøfarlige stoffer,
- sætte fokus på erhvervsaffald generelt, og
- overholde lovgivning/regulativer.

En del af erhvervsaffaldskonsulenterne uddybede formålet med de ordninger, de er ansat i, og tilføjede flere målsætninger for ordningerne. Der blev nævnt målsætninger som:

- at sikre en bedre registrering af affaldsmængderne og foretage en kortlægning af affaldsstrømmene,
- at følge med på affaldsområdet, f.eks. via konferencer og ny lovgivning, og formidle denne viden til tilsynsmedarbejdere,
- at følge bestemte brancher, f.eks. byggeriet, meget tæt,
- at medvirke til realiseringen af de politiske målsætninger, der er formuleret i ”Affald 21”,
- at vise virksomhederne, at de kan opnå økonomiske fordele ved at sætte fokus på deres affald,
- at bidrage til en bedre overordnet planlægning på affaldsområdet – overfor virksomhederne og i samspillet med affaldsselskabet, og
- at styrke samarbejdet med det lokale miljøcenter.

Konsulenterne blev desuden spurgt, om der er formuleret nogle meget konkrete mål for deres indsats, f.eks. i form af et bestemt antal virksomhedsbesøg pr. år eller et mål om at leve op til en bestemt miljømålsætning. Det typiske billede er, at der alene er formuleret bløde målsætninger for ordningerne, f.eks. at besøge de affaldstunge virksomheder, at bidrage til større genanvendelse eller at have fokus på udvalgte brancher.

3.2.4 Erhvervsaffaldskonsulenternes aktiviteter

Alle de interviewede erhvervsaffaldskonsulenter er ansat som konsulenter på fuld tid. En del af deres funktion er at vejlede og rådgive virksomheder om håndtering af deres affald. Herudover arbejder de fleste konsulenter i kortere eller længere perioder med udarbejdelse af affaldsplaner, nye regulativer eller deltager i arbejdet med politiske spørgsmål på affaldsområdet.

Som det fremgår af tabel 6 nedenfor, gennemfører alle de interviewede konsulenter rådgivning/vejledning af virksomheder via besøg og næsten alle desuden via telefon. Størstedelen udarbejder informationsmateriale og gennemfører særlige brancherettede initiativer. Det fremgår endvidere, at halvdelen af erhvervsaffaldskonsulenterne har fokus på kommunens egen håndtering af affald, hvilket typisk sker ved, at konsulenten løser opgaver i relation til kommunens egne institutioner.

Tabel 6. Typiske aktiviteter for erhvervsaffaldskonsulenterne i kommunerne

Aktivitet	Antal
Rådgivning/vejledning af virksomheder via besøg	14
Rådgivning/vejledning af virksomheder via telefon	12
Særlige brancherettede initiativer	11
Samarbejde med transportører	8
Dialog med affaldsselskab eller behandlingsanlæg	9
Udarbejdning af informationsmateriale	12
Fokus på kommunens egen håndtering af affald	7

3.2.4.1 Rådgivning/vejledning af virksomheder via besøg

Alle de interviewede erhvervsaffaldskonsulenter gennemfører som en central aktivitet rådgivning/vejledning via besøg hos virksomhederne.

Konsulenterne vurderer, at de i gennemsnit besøger 100 virksomheder årligt. Gennemsnittet dækker over en spredning på mellem 10 og 250 besøg pr. år. Her skal man være opmærksom på, at ikke alle ordninger har eksisteret i et år, hvorfor der for enkelte konsulents vedkommende er tale om et skøn på årsbasis ud fra den hidtidige indsats. Der ses i de gennemførte interview en tendens til, at desto ældre ordningerne er, desto flere virksomhedsbesøg gennemføres der.

For det meste er der tale om, at kontakten mellem konsulent og virksomhed typisk skabes i en kombination af opsøgende arbejde og af, at virksomhederne selv henvender sig. I to tilfælde blev der peget på, at besøg primært gennemføres på baggrund af henvendelser fra virksomhederne. I det ene af disse tilfælde er forklaringen, at ordningen lige er igangsat, og man endnu kun er i gang med den indledende planlægning af indsatsen, mens det direkte opsøgende arbejde forventes igangsat senere. En del konsulenter påpegede, at en stor del af kontakten opstår i forbindelse med udsendelse af informationsmateriale.

I to tilfælde blev det fremhævet, at kontakten typisk opstår i forbindelse med gennemførelse af tilsynsbesøg.

Andre måder at skabe kontakt mellem virksomhed og konsulent på er f.eks. via klagesager, og når der opstår problemer i forbindelse med modtagelse af affald fra en virksomhed.

I interviewene blev der spurgt til otte emner, som typisk er i fokus i rådgivningen/vejledningen af virksomhederne. Emnerne fremgår af tabel 7.

Tabel 7. Emner som typisk er i fokus

Emner
Anvisning af specifikke affaldsfraktioner
Afsætningsmuligheder
Minimere affaldsmængderne
Øget genanvendelse
Bedre sortering af affaldet
Overholdelse af lovgivning/regulativer
Særlige affaldsfraktioner
Flytte affald fra deponi til forbrænding

De fleste konsulenter angiver, at størst fokus i rådgivningen er på:

- Bedre sortering af affaldet
- Overholdelse af lovgivning og regulativer.

De to emner, der er mindst fokus på, er:

- Flytte affald fra deponering til forbrænding
- Minimering af affaldsmængderne.

Til spørgsmålet om at flytte affald fra deponering til forbrænding har flere konsulenter peget på, at det er en højere genanvendelsesgrad, som er i fokus, og derfor arbejdes der godt nok med at begrænse mængderne, som går til deponering, men primært ud fra et ønske om at øge genanvendelsen.

På grund af, at konsulenterne besøger virksomheder fra mange forskellige brancher, er det vanskeligt for de fleste konsulenter at nævne affaldsfraktioner, som de fokuserer mere på end andre. Flere konsulenter nævnte dog fraktionerne papir, glas, metal og plast som fraktioner, de fokuserer på i deres rådgivningsindsats. På baggrund af konsulenternes besvarelser vurderes det i øvrigt, at der typisk indgår tre kriterier i vurderingen af hvilke fraktioner, konsulenterne sætter ind overfor. De tre kriterier er:

- Hvor store mængder er der tale om?
- Er der særligt miljøskadelige stoffer involveret, herunder stoffer/materialer som giver problemer i den efterfølgende håndtering?
- Hvor er der en besparelsesmulighed for virksomhederne?

Erhvervsaffaldskonsulenterne arbejder med forskellige metoder til opfølgning af virksomhedsbesøgene alt afhængigt af indholdet i det konkrete besøg. Opfølgningen kan således ske i form af en lille rapport, som konsulenten skriver til virksomheden. Rapporten vil typisk sammenfatte, hvad der er aftalt, og hvad virksomheden bør gøre. Er det mere problematiske tilfælde, kontaktes virksomheden igen, der sker kontrol af anmeldelseskemaer, og der krydscheckes med indberetninger fra modtage- og behandlingsvirksomheder.

3.2.4.2 Rådgivning/vejledning af virksomheder via telefon

12 af de 14 interviewede konsulenter har som en central opgave at gennemføre rådgivning/vejledning af virksomheder via telefon.

Det er konsulenternes vurdering, at de er i telefonisk kontakt med ca. 40 virksomheder pr. måned. Yderpunkterne er 10 og 120 virksomheder pr. måned.

I forbindelse med telefonrådgivningen er det typisk virksomhederne, der henvender sig - til forskel fra rådgivning/vejledning ved besøg, hvor det i højere grad er konsulenterne, som er opsøgende.

Også i forbindelse med telefonrådgivningen er der spurgt til, hvilke emner der er i fokus (samme emner som i tabel 7). Det, der hyppigst blev nævnt, er:

- Hjælpe virksomhederne med anvisning af specifikke affaldsfraktioner
- Hjælpe virksomhederne i forhold til at foretage en bedre sortering af affaldet.

Laveste score får:

- Minimere affaldsmængderne.

3.2.4.3 Særlige brancherettede initiativer

11 af de 14 interviewede konsulenter gennemfører særlige brancherettede initiativer. Områderne bygge og anlæg, supermarkeder/varehuse, transportører, autobranchen, el-installatører/VVS, hospitaler, tandlæger og klinikker, grafisk industri, elektronikindustri og møbel-

industri nævnes som genstand for særlige aktiviteter. Det er altså en relativt bred gruppe af brancher, der satses på.

I forbindelse med de særligt brancherettede initiativer udsender seks konsulenter særligt udarbejdet informationsmateriale til virksomheder indenfor branchen. Syv konsulenter laver opsøgende arbejde via telefon, og fem afholder af og til "gå-hjem-møder" i relevante foreninger (f.eks. den lokale handelsstandsforening). Hovedparten af konsulenterne tager kontakt til transportørerne omkring indsamling af affald fra de berørte brancher.

Fokus i den brancherettede indsats varierer naturligt nok fra branche til branche. Overordnet set er det konsulenternes vurdering, at der er mest fokus på:

- Anvisning af affaldet
- Bedre sortering af affaldet
- Overholdelse af lovgivning/regulativer.

Igen er der mindst fokus på:

- Minimering af affaldsmængderne.

3.2.4.4 Særlig indsats rettet mod affaldstransportørerne

Otte af de 14 interviewede erhvervsaffaldskonsulenter gennemfører en særlig indsats rettet mod affaldstransportørerne. Indsatsen handler både om at få transportørerne til at overholde de regler, som knytter sig til deres opgave, og om at bruge dem som aktiv formidlingskanal til områdets virksomheder.

Af de otte konsulenter fremhæver de fem, at transportørerne aktivt bruges som formidlingskanal til virksomhederne i området. Konsulenterne giver udtryk for, at transportørerne generelt gerne vil indgå i den dialog. I forbindelse med nye brancherettede initiativer orienteres transportørerne. Endvidere holdes transportørerne ajour med nye regler, krav om mærkning af containere, kontrol af læs o.s.v.

Størst fokus i dialogen med affaldstransportørerne er der på:

- Overholdelse af lovgivning/regulativer
- Bedre sortering af affaldet.

Mindst fokus er der på:

- Minimering af affaldsmængderne.

Boks 2. Aalborg Kommunes erhvervsaffaldskonsulentordning

Antal virksomheder i kommunen:

I Aalborg Kommune er der ca. 10.000 virksomheder, som årligt producerer ca. 420.000 tons erhvervsaffald og ca. 16.000 tons dagrenovation. Hertil kommer, at der årligt skal bortskaffes ca. 200.000 m³ overskudsjord.

Antal konsulenter i ordningen:

Kommunen har ansat fem erhvervsaffaldskonsulenter (to miljøteknikere og tre ingeniører). Den senest ansatte konsulent har som arbejdsopgave at opbygge og administrere et system for anmeldelse og anvisning af overskudsjord - både forurenede og uforurenede.

Kontaktperson:

Anke Sand Kirk, direkte tlf. 99 31 49 64 eller på e-mail adressen: ask-forsyning@aalborg.dk.

Ordningens starttidspunkt:

Konsulentordningen er etableret i 1992 som en permanent ordning.

Ordningens primære formål:

Konsulentordningen blev vedtaget i forbindelse med Aalborg Kommunes første generation af affaldsplaner i 1989-90 som et politisk ønske om at registrere, kontrollere og styre affaldsstrømmene og at vejlede og rådgive erhvervsvirksomhederne i miljørigtig affaldshåndtering.

Typiske opgaver i ordningen:

Samtidig med etablering af konsulentordningen er der udviklet et specielt miljøinformationssystem (IME – Informationssystem for Miljødata og Erhvervsaffald) bl.a. til håndtering af de mange affaldsdata.

Ordningens primære opgaver har indtil videre taget udgangspunkt i indsamling og behandling af affaldsdata, således at kontakten til virksomhederne fortrinsvis er sket på baggrund af de indsamlede data. Der indhentes følgende data:

Producenter: For ca. 4 år siden gik kommunen i gang med en systematisk henvendelse til samtlige ca. 10.000 virksomheder, og dette forventes afsluttet i løbet af et års tid. Sammen med noget forklarende materiale udsendes et "Anmeldesskema", som virksomhederne anmodes om at udfylde og returnere til kommunen. Svarprocenten ligger på næsten 90%. Det er kommunens erfaring, at de ad den vej (en slags fjerntilsyn) får korrigeret en del affaldshåndteringer, som ikke foregår helt efter reglerne – eksempelvis papir til forbrænding, brug af ikke-registrerede transportører osv. Der er altså en del opfølgning, men det, at virksomhederne i forvejen har arbejdet med at udfylde anmeldesskemaet, gør, at kommunen og virksomhederne på en god måde kommer i kontakt med hinanden.

Transportører: Indberetning fra transportørerne har været praktiseret siden 1993. Efter kommunens opfattelse er transportørerne vigtige ambassadører for hele systemet med styring af affaldsstrømmene, hvorfor der er lagt stor vægt på den årlige indberetning fra transportørerne.

Der er i Aalborg Kommune ca. 180 registrerede transportører, og det er selvsagt et stort arbejde at behandle de mange data, kommunen får fra dem. Derfor arbejder kommunen på at få arbejdet med transportørindberetninger på producentniveau placeret på modtageanlæggene.

Modtageanlæg: Registrering af data fra modtageanlæg foregår med forskellige detaljeringsgrader. For almindeligt erhvervsaffald registreres totale mængder og behandlingsform for hver affaldsfraktion. Når det drejer sig om farligt affald (olie- og kemikalieaffald) eller ved konkrete anvisninger af affald, registreres mængder og behandlingsform for hver enkelt affaldsproducent.

Foruden dette dataarbejde har konsulenterne følgende opgaver:

- Der gennemføres forskellige kampagner/fremstød mod enten specifikke brancher eller mod bestemte affaldsfraktioner. De indsamlede data er et godt grundlag for udvælgelse af målgrupper.
- Implementering af nye ordninger - for tiden er kommunen eksempelvis ved at indføre en ordning, som går ud på at indsamle madaffald til biogas fra køkkener, der producerer mindre end 100 kg madaffald pr. uge.
- Udgivelse og vedligeholdelse af "Affaldshåndbog for erhverv", som der er ca. 300 abonnenter på.
- Aalborg Kommune har som mange andre større kommuner et Energicenter, hvor man laver energi- og ressourcerådgivning for virksomhederne i kommunen. Aalborg Kommune har valgt at lade affald være en integreret del af denne detaljerede rådgivning. Denne opgave har et omfang af ca. et halvt årsværk pr. år.
- Deltagelse i arbejdet med affaldsplanlægning og udarbejdelse af regulativer mv.

3.2.4.5 *Indsats i forhold til affaldsselskab og andre behandlingsanlæg*

Ni af de 14 interviewede konsulenter gør en særlig indsats i relation til at skabe dialog med områdets affaldsselskab og andre behandlingsanlæg.

Fem af disse ni konsulenter peger på, at et af hovedformålene med samarbejdet er at skabe større generel interesse for håndteringen af erhvervsaffald. Det sker bl.a. gennem fælles produktion af informationsmateriale, som alle ni konsulenter har lavet samt ved udarbejdelse af analyser, statistikker og lignende, som alt sammen er med til at sætte fokus på erhvervsaffaldet.

Fire af de ni konsulenter peger på, at samarbejdet også drejer sig om at udvikle tilsynsopgaven. Det sker bl.a. ved, at der udveksles oplysninger om virksomheder, hvor der enten er meget store eller meget problematiske affaldsmængder. Desuden blev det påpeget, at der formidles viden om nye behandlingsmuligheder.

Endelig holder kommunernes erhvervsaffaldskonsulenter og affaldsselskaberne løbende kontakt med det formål at sikre, at forskellige initiativer er koordinerede.

Størst fokus i samarbejdet mellem konsulenterne og affaldsselskaber/ behandlingsanlæg er der på:

- Anvisning af affaldet
- Viden om afsætningsmuligheder
- Problematiske affaldsfraktioner.

Enkelte konsulenter peger på, at samarbejdet mellem dem og affaldsselskaberne er målrettet omkring særlige affaldsfraktioner såsom kviksløv, elektronikaffald, gipsplader o.s.v.

Mindst fokus er der på at:

- Minimere affaldsmængderne.

3.2.4.6 *Udarbejdelse af informationsmateriale*

12 ud af de 14 interviewede konsulenter udarbejder særligt informationsmateriale. For alle 12 konsulenter er virksomhederne den centrale målgruppe. Det virksomhedsrettede materiale fordeler sig på to næsten lige store grupper – nemlig materiale målrettet bestemte brancher og materiale omhandlende bestemte affaldsfraktioner. Endvidere arbejder et par konsulenter med at udsende informationsmateriale til transportørerne.

Fokus i det virksomhedsrettede materiale er især på:

- Anvisningsmuligheder
- Afsætningsmuligheder
- Bedre sortering af affaldet.

Mindst fokus er der på:

- Minimering af affaldsmængderne.

Fem af de 12 konsulenter har udarbejdet informationsmateriale rettet mod kommunen selv. Her gælder det, at materialet dels retter sig mod tilsynsmedarbejderne, dels mere overordnet mod det politiske system og dels mod egne institutioner. Ingen har lavet informationsmateriale rettet mod andre kommuner eller affaldsselskaber.

3.2.4.7 *Indsats rettet mod egen kommune*

Syv af de interviewede erhvervsaffaldskonsulenter har gennemført en særlig indsats rettet mod egen kommune. Adspurgt peger de fleste konsulenter på, at indsatsen har karakter af at "få orden i egne rækker", som én udtrykte det. Dermed menes dels at sikre, at tilsynet også

medtager affaldsproblematikken efter de retningslinier, som ligger i regulativerne og i lovgivningen, dels at man på modtagepladserne følger de opstillede regler.

Endvidere deltager de fleste erhvervsaffaldskonsulenter i forskellige interne opgaver efter behov, f.eks. i forbindelse med revision af regulativer, og såfremt der opstår problemer på en af kommunens institutioner i relation til håndtering af affaldet.

Endelig pegede de fleste af konsulenterne på, at der ikke bliver skelnet så skarpt mellem offentlige institutioner og private virksomheder. Som eksempel nævnte nogle den indsats, som de gennemfører på sygehuse.

3.2.5 Andre aktiviteter

Nogle konsulenter angav, at de udfører aktiviteter, der ikke var blevet afdækket gennem telefoninterviewet. Disse aktiviteter var:

- Brugerundersøgelser blandt kommunens virksomheder
- Etablering af et affaldskatalog på kommunens intranet til brug for kommunens virksomheder
- Samarbejde vedrørende rådgivning indenfor bl.a. energiområdet.

3.3 Kommuner uden egne erhvervsaffaldskonsulentordninger

De 248 interviewede kommuner, som har valgt ikke at have deres egen ordning eller en deleordning med andre kommuner, er blevet spurgt om baggrunden for dette valg.

Som svar på spørgsmålet kunne interviewpersonen vælge mellem et antal svarmuligheder eller give en begrundelse, som ikke var dækket af disse. Svarene viser, at det ofte er en sammenblanding af en række forhold, som er afgørende for kommunens valg af ikke at have egen ordning. En del interviewpersoner har dog været i stand til at udpege en primær årsag blandt svarmulighederne. Disse fremgår af tabel 8.

Tabel 8. Årsager til, at kommuner ikke har egen eller deleordning

Årsager	Antal	%
Der er ikke politisk prioritet / der mangler ressourcer	50	20
Der er for få erhvervsvirksomheder i kommunen	48	19
Der er tradition for samarbejde med andre på området	77	31
Andet	19	8
Har ikke svaret	54	22
I alt	248	100

En del interviewpersoner har uddybet deres svar. Disse kan samles i nogle hovedargumenter:

- Økonomi og ressourcer nævnes af flere interviewpersoner som begrundelse for, at kommunen ikke har egen eller en dele-erhvervsaffaldskonsulentordning. I sammenhæng med økonomien skal det nævnes, at en enkelt interviewperson angav, at kommunen havde søgt støtte gennem ”Den Grønne Jobpulje”, men fået afslag. Kommunen satser derfor nu på et samarbejde gennem et affaldsselskab.
- Kommunen har for få erhvervsvirksomheder til, at der ville være opgaver nok for en fuldtidsansat erhvervsaffaldskonsulent. Argumentet gælder typisk i mindre kommuner.
- Opgaven med affaldshåndtering løses i et fast samarbejde, og derfor ønsker kommunen ikke parallelt at opbygge egen ordning. Mange steder tager affaldsselskabet sig i forvejen af alt vedrørende affald. På denne baggrund fremhæver en del interviewpersoner

som hovedbegrundelse, at en erhvervsaffaldskonsulentordning naturligt ligger i affaldsselskabet.

- Kommunen ønsker ikke at adskille erhvervsaffaldsopgaven fra den øvrige tilsynsopgave. Kommunen ønsker, at tilsynsmedarbejderne skal være ”generalister på alle de områder, der falder inden for miljøtilsynet”, og at virksomhederne skal opleve, at de kun har kontakt med én tilsynsmedarbejder. En del af kommunerne med denne holdning udtrykker samtidig, at de kan supplere den generalistviden, som kommunens medarbejdere har, med den kompetence, som et affaldsselskabs erhvervsaffaldskonsulent kan komme med i de særlige situationer, hvor de selv ”kommer til kort”.
- Flere kommuner har ikke overvejet at ansætte en erhvervsaffaldskonsulent, og enkelte interviewpersoner kender slet ikke til begrebet.
- Endvidere fremkom andre forklaringer, f.eks. en interviewperson, der ikke mener, at kommunens genanvendelsesprocent for erhvervsaffald kan blive væsentligt højere, hvorfor en konsulent på området ikke menes at ville have en effekt.

Af de 248 interviewede kommuner uden egen erhvervsaffaldskonsulentordning eller deleordning, opstartede én kommune (Skagen) som nævnt egen ordning i april 2000. Tre kommuner havde på interviewtidspunktet mere ukonkrete planer om at etablere egne ordninger, f.eks. i kraft af at forsøge at få vedtaget etableringen i forbindelse med den kommende affaldsplan.

Interviewpersoner fra 121 af de 248 interviewede kommuner oplyste, at kommunens affaldsselskab har en erhvervsaffaldskonsulentordning. Som det vil fremgå i kapitel 4 og 5, skal dette tal tages med en vis varsomhed, da flere interviewpersoner ikke vidste om eller var i tvivl om, hvorvidt de er dækket af en ordning i regi af deres affaldsselskab.

33 kommuner havde på interviewtidspunktet konkrete planer om at indgå i erhvervsaffaldskonsulentordninger i regi af deres affaldsselskab. Disse ordninger opstartes i løbet af 2000.

Interviewpersoner fra de resterende 90 kommuner oplyste, at de ikke indgår i et samarbejde om en erhvervsaffaldskonsulentordning hverken med andre kommuner eller via et affaldsselskab. Som det vil fremgå af kapitel 4 og kapitel 5 er dette tal i virkeligheden noget lavere, hvilket kan skyldes, at nogle interviewpersoner ikke har vidst, at de pågældende kommuners affaldsselskaber har erhvervsaffaldskonsulentordninger, som dækker disse kommuner.

Det skal bemærkes, at det, at en kommune ikke har egen erhvervsaffaldskonsulentordning eller indgår i en ordning med andre kommuner/via et affaldsselskab, ikke betyder, at kommunen ikke har fokus på erhvervsaffald. Således nævnte flere interviewpersoner, at de gennem det almindelige miljøtilsyn bl.a. fokuserer på erhvervsaffaldsproblematikken.

4 Erhvervsaffaldskonsulentordninger i affaldsselskaber

4.1 Samlet billede

I løbet af en opkaldsperiode i januar – februar 2000 blev der gennemført telefoninterview med en erhvervsaffaldskonsulent, direktør/driftsleder eller medarbejder fra alle 32 affaldsselskaber i Danmark.

Igennem telefoninterviewene med de 32 affaldsselskaber er der kortlagt 20 affaldsselskaber, som har en erhvervsaffaldskonsulentordning. Som før nævnt indgår Odense Renovationsselskab A/S's erhvervsaffaldskonsulentordning under kommunernes ordninger. Odense Renovationsselskab A/S er derfor kun medtaget i nedenstående oversigt og indgår ikke i resten af talopgørelserne i dette kapitel.

Tabel 9. Affaldsselskaber med erhvervsaffaldskonsulentordning

Affaldsselskaber	Antal konsulenter	Kommuner dækket af ordning
Affaldsregion Nord I/S	2	Christiansfeld, Gram, Haderslev, Nørre-Rangstrup, Rødding, Vojens
Affaldsselskabet Vendsyssel Vest I/S (AVV)	2	Brønderslev, Hirtshals, Hjørring, Løkken-Vrå, Sindal
Bofa I/S	1	Allinge-Gudhjem, Hasle, Nexø, Rønne, Aakirkeby
FAKS	1	Assens, Bogense, Broby, Ejby, Faaborg, Glamsbjerg, Haarby, Otterup, Ringe, Sønderød, Tommerup, Årslev
I/S Affaldsselskabet Vendsyssel Øst (AVØ)	1	Frederikshavn, Sæby
I/S Alssund Affald	2	Augustenborg, Broager, Gråsten, Nordborg, Sundeved, Sydals, Sønderborg
I/S Fælles Forbrænding	1	Hobro, Mariager, Nørager, Nørhald, Purhus
I/S REFA	1	Holeby, Højreby, Maribo, Nakskov, Nykøbing Falster, Nysted, Nørre-Ålsev, Ravnsborg, Rudbjerg, Rødby, Sakskøbing, Stubbekøbing, Sydfalster
I/S Reno-Nord	1	Arden, Dronninglund, Hals, Sejlflod, Skørping, Aabybro
I/S RENO SYD	1	Brædstrup, Gedved, Hørning, Odder, Ry, Skanderborg, Them
I/S Renordvest	1	Lemvig, Thyborøn-Harboøre, Ulfborg-Vemb
I/S REVAS	1	Bjerringbro, Fjends, Karup, Møldrup, Tjele, Viborg
I/S Vestforbrænding	2	Ballerup, Birkerød, Brøndby, Farum, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Græsted-Gilleleje, Herlev, Hillerød, København (vestlige del), Ledøje-Smørum, Lyngby-Taarbæk,

		Rødovre, Skævinge, Værløse
Klintholm i/s	1	Gudme, Langeskov, Ryslinge, Nyborg, Ullerslev, Ørbæk
Odense Renovationselskab A/S	1	Odense
Reno Djurs I/S	1	Ebeltoft, Grenaa, Midtdjurs, Nørre Djurs, Rosenholm, Rougsø, Rønne, Sønderhald
Reno Fyn I/S	2	Langeskov, Nyborg, Ørbæk
Reno syv i/s	1	Galten, Gjern, Hadsten, Hammel, Hinnerup, Hvorslev, Langå
Renovationselskabet E-SØ 90 I/S	1	Blaabjerg, Blåvandshuk, Egvad, Skjern, Videbæk, Ølgod
RENOVEST I/S	1	Brøgst, Farsø, Løgstør, Nibe, Støvring, Aalestrup, Aars
4S, Skiveegnens Renovationselskab I/S	1	Sallingsund, Skive, Spøttrup, Sundsøre
I alt	26	

Som det fremgår af tabel 9 var der på interviewtidspunktet i alt 21 erhvervsaffaldskonsulentordninger i affaldsselskaber. Da Odense Renovationselskab A/S allerede indgår under kommuneopgørelsen i kapitel 3, skal der regnes med 20 ordninger. Disse 20 ordninger dækker 135 kommuner, hvorfra skal trækkes de tre kommuner, der både er omfattet af Klintholm i/s' og Reno Fyn I/S' ordninger (Langeskov, Nyborg og Ørbæk), således at disse ikke tælles dobbelt. Der var således på interviewtidspunktet 20 ordninger, som dækkede 132 kommuner og beskæftigede 25 erhvervsaffaldskonsulenter.

Tabel 10 herunder viser, at fem affaldsselskaber på interviewtidspunktet havde konkrete planer om at opstarte ordninger i løbet af foråret 2000.

Tabel 10. Planlagte erhvervsaffaldskonsulentordninger i affaldsselskaber

Affaldsselskaber	Antal konsulenter	Kommuner dækket af ordning	Bemærkninger
AFAV I/S	1	Frederikssund, Helsing, Hundested, Jægerspris, Slangerup, Stenløse, Ølstykke	Ordningen opstartes 1. april 2000
BOBØL I/S	1	Bramming, Brørup, Helle, Holsted, Ribe, Vejen	Ordningen opstartes 1. marts 2000
I/S FASAN	1	Fakse, Fladså, Haslev, Holmegaard, Langebæk, Møn, Præstø, Ringsted, Rønnede, Stevns, Suså, Vordingborg	Ordningen opstartes 1. maj 2000
I/S KAVO	1	Dianalund, Fuglebjerg, Gørlev, Hasle, Hvidebæk, Høng, Jernløse, Korsør, Skælskør, Slagelse, Sorø, Stenlille	Ordningen har hidtil fungeret løst, men opstartes rigtigt 1. april 2000
I/S Noveren	1	Bjergsted, Dragsholm, Holbæk, Kalundborg, Nykøbing-Rørvig, Svinninge, Tornved, Trundholm, Tølløse	Ordningen opstartes 1. maj 2000
I alt	5		

Situationen pr. 1. maj 2000 er, at der er kommet endnu fem affaldsselskabsordninger til i forhold til på interviewtidspunktet. Disse fem ordninger dækker 46 kommuner og beskæftiger fem erhvervsaffaldskonsulenter. Der er altså pr. 1 maj 2000 i alt 25 affaldsselskaber, der har erhvervsaffaldskonsulentordninger. 178 kommuner er dækket af disse ordninger, og der er ansat 30 erhvervsaffaldskonsulenter.

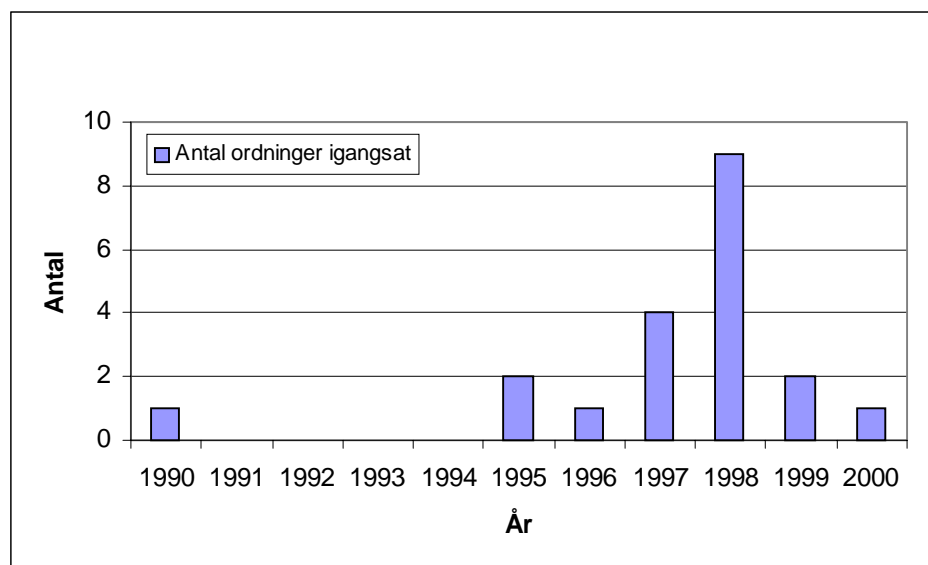
4.2 Erhvervsaffaldskonsulentordninger i affaldsselskaber

En erhvervsaffaldskonsulent fra hver af de affaldsselskaber, der havde eksisterende ordninger på interviewtidspunktet – altså i alt 20 konsulenter - blev stillet en række uddybende spørgsmål om ordningerne, herunder bl.a. disses formål, finansiering og aktiviteter samt konsulenternes erfaringer med jobbet.

4.2.1 Igangsætning og periode ordningerne løber

Erhvervsaffaldskonsulenterne blev spurgt, hvornår ordningerne er igangsat, og om de er tidsbegrænsede.

Figur 2. Igangsætningsår for affaldsselskabernes ordninger

Som det fremgår af figur 2, er ordningerne blevet iværksat løbende op gennem 1990'erne med en kraftig stigning i slutningen af perioden. Således er 12 af ordningerne igangsat i perioden fra 1998-2000.

15 af ordningerne er permanente, mens de resterende fem er tidsbegrænsede med udløb i maj 2000, marts 2001, juni 2001, august 2001 og februar 2002. To af affaldsselskabernes erhvervsaffaldskonsulenter, der er ansat i tidsbegrænsede ordninger, angiver, at ordningerne formodentlig videreføres, mens de andre tre angiver, at ordningerne ved udløbstidspunktet evalueres og overvejes igen.

4.2.2 Finansiering af ordningerne

Ni erhvervsaffaldskonsulenter angiver, at deres affaldsselskaber selv finansierer ordningerne, to angiver at kommunerne finansierer ordningerne, to ordninger finansieres 100% af "Den Grønne Jobpulje" og syv ordninger finansieres på andre måder. Disse andre måder dækker over forskellige kombinationer af midler fra "Den Grønne Jobpulje" og affaldsselskabet/kommunerne. Én ordning finansieres via kommunernes administrationsgebyr til affaldsselskabet, en anden over sorteringsafgift ved svigt-læs og én via virksomhedernes tonsafgift for affald til forbrænding og deponering. Det skal bemærkes, at flere af de erhvervsaffaldskonsulenter, der angiver, at affaldsselskaberne selv finansierer ordningen, rigtig nok angiver, at pengene jo i sidste ende kommer fra kommunerne (gælder dog ikke de ordninger, som finansieres af virksomhederne via disses betaling til affaldsselskabet for forskellige ydelser).

4.2.3 Formål med ordningerne

De 20 interviewede erhvervsaffaldskonsulenter blev bedt om at beskrive ordningernes formål. Konsulenterne skulle oplyse vigtigheden af en række fast formulerede formål, og kunne desuden angive formål, der ikke var dækket af svarmulighederne. Ikke alle konsulenter kunne besvare alle spørgsmål, hvorfor summen af besvarelserne ikke alle steder er 20.

Tabel 11. Erhvervsaffaldskonsulentordningernes formål

Formål	Vigtighed	Meget vigtigt	Lidt vigtigt	Ikke vigtigt
Sætte fokus på erhvervsaffald generelt		16	4	0
Overholde lovgivning/regulativer		14	5	0
Indfri affaldsselskabets miljømålsætninger		11	4	4
Få virksomhederne til at producere mindre affald		12	4	4
Flytte affald fra deponering til forbrænding		15	2	3
Øge mængden af affald, som kan genanvendes		20	0	0
Opnå en bedre udsortering af miljøfarlige stoffer		15	3	2
Støtte tilsyns- og miljømedarbejdere i kommuner		8	9	2

Som det ses af tabel 11, er de formål, som de fleste konsulenter anser som ”meget vigtige” for deres ordninger:

- Øge mængden af affald, som kan genanvendes,
- sætte fokus på erhvervsaffald generelt,
- flytte affald fra deponering til forbrænding, og
- opnå en bedre udsortering af miljøfarlige stoffer.

En del af erhvervsaffaldskonsulenterne uddybede formålet med de ordninger, de er ansat i, og tilføjede flere målsætninger for ordningerne. Der blev nævnt målsætninger som:

- at formålet i højere grad er at få flyttet affald til genanvendelse end fra deponering til forbrænding,
- at give information til virksomhederne om muligheden for rådgivning. Flere har desuden service overfor virksomheder og/eller interessentkommuner som formål. Af disse angiver nogle, at formålet er at servicere kommunerne ved at holde dem orienterede, mens andre angiver, at ordningens formål er at supplere kommunernes indsats på området,
- at rådgive og vejlede virksomheder. Det handler bl.a. om at øge bevidstheden om sortering af affald hos virksomhederne,
- at være katalysator for miljøstyring på virksomhederne. Én af konsulenterne tilbyder virksomhederne et affaldstyringssystem (forenklet miljøstyringssystem for at få sat bortskaffelsen i system), som omhandler håndtering, oplagring og behandling af affaldet,
- at deltage i affaldsselskabets affaldsplanlægning og foretage f.eks. indsamlinger og analyser af data om affaldsmængder,
- at opnå et større samarbejde med kommunerne omkring tilsyn,
- at tilbyde totalaffaldsløsninger til virksomhederne,
- at få virksomhederne til at sortere så godt, at affaldsselskabet får færre problemer ved den efterfølgende behandling,
- at udføre stikprøvekontrol ved modtageanlæg og følge op på svigtlæs (ureglementerede læs).

Konsulenterne blev desuden spurgt, om der er formuleret nogle konkrete mål for deres indsats, f.eks. i form af et bestemt antal virksomhedsbesøg pr. år eller et mål om at leve op til en bestemt miljømålsætning. Ni af de 20 erhvervsaffaldskonsulenter angiver, at der er en sådan eller flere målsætninger for deres stilling. Som målsætninger blev nævnt:

- at følge affaldshierarkiets prioriteringer,
- at udføre relevante opgaver i forhold til, hvad der er oppe i tiden,
- at leve op til affaldsplanens målsætninger om genanvendelsesandele,
- at få regulativer ud til samtlige virksomheder,
- at flytte papir og pap fra forbrænding (dvs. affald væk fra forbrænding grundet manglende kapacitet på forbrændingsanlæg),
- at få sendt 450 ton papir til genanvendelse i stedet for forbrænding,
- at besøge 1.300 virksomheder, som er udvalgt via en database med forskellige udvælgelseskriterier, inden for de første 3-4 år,
- at kontrollere et fastsat antal læs (der er en forhåbning om, at dette kan ses i udslip fra forbrændingsanlægget),
- at nedbringe deponeringsandelen,
- at samarbejde med kommuner og virksomheder,
- at udarbejde undervisningsmateriale til medarbejdere i virksomhederne,
- at opnå målbare effekter på de målsætningsområder, der udvælges.

4.2.4 Overordnede fokusområder

Konsulenterne blev spurgt om hvilke af otte hovedområder, de særligt fokuserer på i deres arbejde.

Tabel 12. Overordnede fokusområder for affaldsselskabernes ordninger

Fokusområder	Meget fokus	Lidt fokus	Ikke fokus
Anvisning af specifikke affaldsfraktioner	18	1	0
Afsætningsmuligheder	11	6	2
Minimere affaldsmængderne	4	11	4
Øget genanvendelse	13	2	3
Bedre sortering af affaldet	19	0	0
Overholde lovgivning/regulativer	14	5	0
Særlige affaldsfraktioner	12	5	2
Flytte affald fra deponi til forbrænding	12	6	1

Flere af konsulenterne gav udtryk for, at det var svært at svare på spørgsmålene, da deres arbejdsfunktioner – og dermed fokusområderne - er et mix af mange forskellige ting.

Konsulenterne kunne desuden oplyse, om der var andre end de nævnte emner, de fokuserer på i deres arbejde, og her blev nævnt:

- at udarbejde informationsmateriale,
- at afholde temadage for mellemstore virksomheder, hvor virksomhederne selv kan bestemme, hvad de vil diskutere – f.eks. konkrete problemer,
- at fokusere på kundeforhold og gennemgå hele affaldssystemet og den samlede affaldsbehandling på virksomheden.

Flest konsulenter nævnte fraktionerne pap, papir og plast som fraktioner, de fokuserer på i deres arbejde. Også brændbart affald, elektronikaffald, deponiaffald, farligt affald, lysstofrør, jern og metal, organisk affald samt forskellige olie-affaldsprodukter blev nævnt som vigtige fraktioner.

4.2.5 Erhvervsaffaldskonsulenternes aktiviteter

Otte af de 20 erhvervsaffaldskonsulenter betegner deres job som udelukkende at fungere som konsulent. Resten har i varierende grad andre opgaver og ansvarsområder i det affaldsselskab, de er ansat i. Andre opgaver er f.eks. kontrol på kraftvarmeanlægget, drift og vedligehold på erhvervsaffaldsmottagepladsen, stedfortræder for genbrugschefen, administrativt arbejde, udarbejdelse af statistikker, deltagelse i EU-udbud, arbejdsmiljøområdet, konsulent for private borgere, affaldskortlægning hos virksomheder samt mottagekontrol og

opfølgning. Alt efter hvordan man vælger at tolke en ”typisk” erhvervsaffaldskonsulents opgaver, vil nogle af de ovenfor oplyste opgaver (f.eks. affaldskortlægning og modtagekontrol) være opgaver, som andre erhvervsaffaldskonsulenter udfører som en del af deres daglige opgaver. Det er derfor svært at sætte nøjagtige procenter på, hvor stor en del af konsulenternes tid, der anvendes til erhvervsaffaldskonsulentlignende opgaver.

Som det fremgår af tabel 13 nedenfor, gennemfører alle konsulenterne rådgivning/vejledning af virksomheder via besøg og via telefon. Ligeledes ses det, at de fleste udarbejder informationsmateriale og er i dialog med andre affaldsselskaber eller behandlingsanlæg.

Tabel 13. Typiske aktiviteter for erhvervsaffaldskonsulenterne i affaldsselskaberne

Aktivitet	Antal
Rådgive/vejlede virksomheder via besøg	20
Rådgive/vejlede virksomheder via telefon	20
Særlige brancherettede initiativer	7
Samarbejde med transportører	12
Dialog med andre affaldsselskaber eller behandlingsanlæg	16
Udarbejde informationsmateriale	18
Fokus på kommunernes håndtering af affald	8

4.2.5.1 Rådgivning/vejledning af virksomheder via besøg

Mens alle konsulenterne udfører denne aktivitet, er der stor forskel på, hvor mange virksomheder, konsulenterne kommer ud til. De konsulenter, der havde mulighed for det, vurderede, at de i gennemsnit gennemfører besøg hos knap 140 virksomheder pr. år. Dette dækker over en spredning fra 10 helt op til 600 virksomheder pr. år. Man skal her være opmærksom på, at nogle konsulenter ikke har kunnet angive, hvor mange virksomheder, der besøges, da de er nyansatte. Også det forhold, at nogle konsulenter arbejder fuldtids som konsulenter, mens andre har en række andre opgaver, skal medtages som en forklaring på den store spredning. Sluttelig koncentrerer nogle konsulenter sig om andre aktiviteter, f.eks. udsendelse af informationsmateriale, fremfor virksomhedsbesøg.

Boks 3. I/S RENO SYDs erhvervsaffaldskonsulentordning

<p><u>Kommuner dækket af ordning:</u> Brødstrup, Gedved, Hørning, Odder, Ry, Skanderborg, Them</p> <p><u>Antal virksomheder i kommunerne:</u> Ca. 8.900</p> <p><u>Antal konsulenter i ordningen:</u> En erhvervsaffaldskonsulent</p> <p><u>Kontaktperson:</u> Erhvervskonsulent Hans B. Larsen, tlf. 86 52 52 11, direkte 87 93 41 51</p> <p><u>Ordningens starttidspunkt:</u> Maj 1999. Som angivet i affaldsplanen for kommunerne forventes ordningen fastetableret.</p> <p><u>Ordningens primære formål:</u> Det er konsulentordningens formål gennem en tæt dialog at vejlede virksomhederne og institutionerne om affaldshåndtering og sortering, opbevaring, problemaffald, genanvendelse, deponi, transport og økonomi.</p> <p>Virksomhederne og institutionerne kan gratis rekvirere såvel regulativer som konsulentbesøg. Med beslutningen om at etablere denne rådgivning yder I/S RENO SYD støtte til miljøforbedringer som en del af målsætningen for selskabets virksomhed, og</p>

samtidig giver et konsulentbesøg god lejlighed til en information om bl.a. regeringens affaldsplan for 1998 – 2004 (Affald 21) til virksomheder og institutioner koordineret med den nye affaldsplan, som er udarbejdet for de syv interessentkommuner.

Typiske opgaver i ordningen:

Der gøres brug af konsulentordningen pr. telefon eller ved konsulentbesøg på virksomhederne eller institutionerne med efterfølgende behandling af konkrete forhold. Virksomhederne og institutionerne kan således gøre brug af konsulentordningen efter eget valg. I/S RENO SYD henvender sig desuden til virksomhederne om affaldstyper, der giver problemer for modtageanlæggene eller i spørgsmål om øget genanvendelse af affaldet.

Konsulentordningen er præsenteret gennem indstik og artikler i erhvervsblade, gennem jubilæumsavis og gennem konsulentens daglige arbejde. Der er foreløbig afholdt to temamøder, hvortil der indbydes virksomheder og institutioner til en orientering og dialog om fremtidige krav til affaldshåndtering og muligheder for genanvendelse.

Hovedaktiviteten i ordningen er den egentlige konsulentindsats overfor den enkelte virksomhed eller institution.

På virksomhedsbesøg foretages en kortlægning af mængder og typer af affald. Hensigtsmæssigheden i behandlingen og mulighederne for genanvendelse vurderes, ligesom eventuelle miljøproblemer foranlediget af affaldet på modtageanlæggene drøftes.

Efter besøget udarbejdes en besøgsrapport med anbefalinger og krav til den fremtidige affaldshåndtering. I/S RENO SYD er ved at opbygge en database til registrering af mængder og affaldstyper, herunder eventuelle miljøbelastende stoffer og disses eventuelle indflydelse på miljøet, således at eksisterende og mulige aftagere af virksomhedernes affald kan struktureres.

Der er stærkt stigende efterspørgsel efter konsulentens medvirken ved behandling af affaldsspørgsmål, både i forbindelse med konkret produktion og håndtering og ved indførelse af miljøstyring og udarbejdelse af ansøgninger til miljøgodkendelser.

For godt halvdelen af erhvervsaffaldskonsulenterne (11 ud af 29) er der tale om, at kontakten til virksomhederne typisk skabes i en kombination af opsøgende arbejde, og ved at virksomhederne selv henvender sig. Otte af konsulenterne kommer typisk i kontakt med virksomhederne ved, at konsulenten henvender sig.

Flere konsulenter angiver, at kommunerne gør dem opmærksomme på virksomheder, der bør kontaktes med henblik på et besøg. Også vognmændene gør erhvervsaffaldskonsulenterne opmærksomme på dette. Det er typisk, at virksomheder opspores via fejlsorterede læs.

Nogle konsulenter opsøger en branche ad gangen og kommer på den måde i kontakt med en række virksomheder.

En del konsulenter har en særlig procedure for opfølgning på besøg. Typisk udarbejdes en besøgsrapport, som sendes til virksomheden. Heri kan f.eks. stå, hvad der er aftalt ved besøget, hvad virksomheden kan/bør gøre, forslag til affaldssortering og angivelse af, hvornår virksomheden besøges eller kontaktes telefonisk med henblik på opfølgning. Flere af konsulenterne sender en kopi af besøgsrapporten til kommunen til orientering.

Én konsulent uddeler en håndbog og diskette til affaldsstyringssystem ved besøg på virksomheder, mens en anden ser på, hvad der indvejes fra virksomheden efter rådgivningsbesøget.

Nogle konsulenter har ingen fast procedure for opfølgning, men vurderer fra tilfælde til tilfælde, hvordan dette gøres mest hensigtsmæssigt.

Otte konsulenter har oplevet, at virksomheder ikke ville have dem på besøg og virksomhedernes typiske begrundelser for dette er:

- at virksomheden allerede har miljøstyring,
- at virksomheden selv har styr på affaldsordningerne,
- at virksomheden ikke har behov for et besøg,
- at virksomheden har for travlt til et besøg,
- at virksomheden synes, det er for indviklet at sortere affald,
- at virksomheden ikke har så meget affald,
- at virksomheden mener, at den nok vil tabe penge ved at have konsulenten på besøg,
- at virksomheden ikke ønsker, at konsulenten skal blande sig i dens forhold,
- at den fejlsortering, der er årsagen til, at konsulenten har kontaktet virksomheden, var en smutter.

Flere af konsulenterne mente desuden, at nogle virksomheder opfatter et besøg som en kontrol i stedet for en service, og derfor ikke ønsker at få konsulenten på besøg. Desuden var der blandt nogle af konsulenterne den holdning, at de virksomheder, der takker nej til besøg egentlig er dem, der har mest brug for det. Får en konsulent nej til et besøg, kan han/hun i stedet kontakte kommunen, som med loven i ryggen kan komme på tilsynsbesøg på virksomhederne.

4.2.5.2 Rådgivning/vejledning af virksomheder via telefon

Alle konsulenterne rådgiver også virksomheder pr. telefon. Her er det i høj grad virksomhederne, der henvender sig med konkrete spørgsmål.

Det er konsulenternes vurdering, at de rådgiver mellem fem og 50 virksomheder pr. måned via telefon, flest ligger omkring 10-20 virksomheder. Typiske emner for telefonsamtalerne er:

- rådgivning omkring sortering af bestemte fraktioner,
- priser på forskellige containerløsninger,
- aftale om at få konsulenten på besøg,
- afklaring af, hvad det er for noget affald, virksomheden står med – og hvor de skal gøre af det.

Det er ikke kun virksomheder, men også vognmænd der ringer til konsulenterne – typisk for at få afklaret, hvor de skal køre en bestemt fraktion hen til behandling.

4.2.5.3 Særlige brancherettede aktiviteter

Syv erhvervsaffaldskonsulenter har gennemført særlige brancherettede aktiviteter. De omfattede brancher og virksomheder er:

- autobranchen, herunder autolakerer,
- handel og kontor, herunder håndværkere og renovatører/vognmænd,
- offentlige institutioner, herunder børnehaver og tekniske forvaltninger,
- virksomheder i bygge- og anlægsbranchen,
- landbrug.

Dertil kommer en række virksomheder med fraktionerne pap, papir og plast.

For en af erhvervsaffaldskonsulenternes vedkommende foregår nogle af de brancherettede aktiviteter via affaldsselskabets modtagestation for farligt affald.

Yderligere syv-otte konsulenter har mere eller mindre konkrete planer om at se på bestemte brancher på et tidspunkt. De brancher, der forventes fokuseret på er: Autobranchen, herunder værksteder, handel og kontor, herunder fødevareforretninger, skoler, genbrugsstationer og virksomheder i jern- og metalbranchen.

4.3.5.3 Særlig indsats rettet mod affaldstransportørerne

12 konsulenter gennemfører en særlig indsats rettet mod affaldstransportørerne. Indsatsen handler både om at få transportørerne til at overholde de regler, som knytter sig til deres opgave, og om at bruge dem som aktive formidlere til områdets virksomheder.

Flere konsulenter holder orienteringsmøder eller temamøder med transportørerne, hvor emner f.eks. kan være priser, regler og sortering. Nogle transportører skal på kursus for at måtte køre i området, og herigennem får de bl.a. affaldsselskabets affaldshåndbog. En del transportører får materiale af konsulenterne, som de skal give videre til virksomhederne. Én konsulent opsøger hver enkelt transportør, og søger herigennem at opnå en konstruktiv dialog.

Flere konsulenter angiver, at transportørerne er et meget vigtigt led f.eks. i forhold til fejl-sortering og tilbagemelding.

Boks 4. Klintholm i/s' erhvervsaffaldskonsulentordning

Kommuner dækket af ordning:

Gudme, Langeskov, Nyborg, Ryslinge, Ullerslev, Ørbæk

Antal virksomheder i kommunerne:

4.291

Antal konsulenter i ordningen:

Fra 01.03.99 – 31.12.00: To affaldskonsulenter i opstartsfasen.

Fra 31.12.00: En affaldskonsulent i vedligeholdelsesfasen.

Kontaktperson:

Affaldskonsulent Hanne Klit, tlf. 62 25 30 86 eller 40 37 30 86

Ordningens starttidspunkt:

1. marts 1999

Ordningens primære formål:

At råde og vejlede virksomhederne i korrekt affaldshåndtering.

Typiske opgaver i ordningen:

I samarbejde med den enkelte kommune udvælges, kontaktes og besøges de enkelte virksomheder for at råde og vejlede dem i korrekt affaldshåndtering.

Ved besøget gennemgås virksomhedens affaldsproduktion:

- Hvilke affaldsfraktioner opstår der på virksomheden?
- Hvor meget affald skønner virksomheden, at der produceres?
- Hvordan bortskaffes affaldet – herunder registrering af transportør og modtageanlæg?

Som optakt til en henvendelse vedrørende et besøg sendes en introduktionsfolder om erhvervsaffaldskonsulentordningen til virksomheden. De virksomheder, der har behov for det, får udleveret en affaldshåndbog med information om håndtering og bortskaffelse af erhvervsaffald.

En virksomhed, der selv henvender sig, har førsteprioritet vedrørende besøg. Nogle små virksomheder med meget lidt affaldsproduktion besøges ikke, men rådgives pr. telefon.

Under et virksomhedsbesøg udarbejdes en kortfattet rapport, som lægges ind i en database. Virksomheden får en kopi af rapporten. Kommunen får selv mulighed for at orientere sig i databasen via Klintholms hjemmeside. En gang årligt udskrives rapporter til kommunerne indeholdende opgørelse over mængder, fraktioner og hvilke virksomheder, der er besøgt.

Introduktionsfolder, Affaldshåndbog, regler for transport og modtagelse af affald samt database er udarbejdet sideløbende i opstartsfasen i 1999.

Affaldskonsulentordningen i Klintholm-kommunerne er udelukkende rådgivende og vejledende, der føres ikke tilsyn.

Affaldskonsulenten har en styregruppe, hvori der sidder et medlem fra hver af de deltagende kommuner. Styregruppen fastlægger i samarbejde med affaldskonsulenten rammerne for affaldskonsulentens arbejde.

Sideløbende holdes der tæt kontakt til transportører og modtageanlæg.

Der afholdes møder for transportører for at informere om nye tiltag samt pligter og ansvar i forbindelse med affaldstransport. Disse møder afholdes ved behov.

For at styrke affaldskonsulentens arbejde og affaldstransportørerne er der etableret en modtagekontrolgruppe bestående af repræsentanter fra de fynske forbrændings- og deponeringsanlæg. Gruppens formål er at etablere ensartet modtagekontrol på anlæggene. Ved behov vil der blive afholdt orienteringsmøde med de enkelte modtageanlæg.

Affaldskonsulenten deltager i udarbejdelse af fælles affaldsplaner som medlem af arbejdsgruppen for de deltagende kommuner.

4.2.5.4 Dialog med andre affaldsselskaber eller behandlingsanlæg

16 erhvervsaffaldskonsulenter angiver, at de gør en særlig indsats i relation til at skabe dialog med andre affaldsselskaber eller behandlingsanlæg. Langt hovedparten af dialogen sker i form af erfaringsudveksling, hvor flest er med i Reno-Sams temagruppe for erhvervsaffaldskonsulenter, to er med i Foreningen af Miljømedarbejdere i Kommunernes gruppe for erhvervsaffaldskonsulenter, mens nogle stykker holder erfaringsudvekslingsmøder med primært naboselskaber/kommuner. Et par af konsulenterne har hjulpet andre affaldsselskaber i disses opstart af ordninger.

4.2.5.5 Udarbejdelse af informationsmateriale

18 erhvervsaffaldskonsulenter udarbejder informationsmateriale. Målgrupperne er primært virksomheder, men nogle få konsulenter laver også materiale til kommuner, eget affaldsselskab og vognmænd. En del sender udarbejdet materiale til kommuner og vognmænd, selv om virksomhederne er målgruppen. Informationen til virksomhederne er hovedsagelig pjecer, men også artikler, nyhedsbreve, indstik i erhvervsblade, informationskampagner, pressemeldelser og tv-deltagelse nævnes. Informationen omhandler især fraktionerne pap, papir, plast, elektronikaffald, affaldssortering samt facts om selve erhvervsaffaldskonsulentordningen. Nogle konsulents informationsmateriale er affaldshåndbøger – som enten gives til virksomheder, eller til kommunerne, så disse er klædt på til at hjælpe virksomhederne. Én konsulent sender udarbejdet materiale til kommunerne, som sætter deres eget navn på og sender det til virksomhederne i kommunen.

Boks 5. I/S Vestforbrændings erhvervsaffaldskonsulentordning

Kommuner dækket af ordning:

Ballerup, Birkerød, Brøndby, Farum, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Græsted-Gilleje, Herlev, Hillerød, København (vestlige del), Ledøje-Smørum, Lyngby-Taarbæk, Rødovre, Skævinge, Værløse

Brøndby Kommune og Gladsaxe Kommune har status som forsøgskommuner, forstået således, at konsulenterne sammen med disse to kommuner gennemfører særskilte projekter. De øvrige kommuners deltagelse i forsøget sker via to kampagner, som tilbydes alle 16 kommuner.

Antal virksomheder i kommunerne:

Ca. 35.000 virksomheder.

Antal konsulenter i ordningen:

2 fuldtidskonsulenter.

Kontaktperson:

Projektleder Søren Freil tlf. 44 85 71 90 og konsulent Henrik Bjergvang tlf. 44 85 71 93

Ordningens starttidspunkt:

Konsulentordningen er en forsøgsordning af 2½ års varighed. Starttidspunkt: 1. september 1998. Sluttidspunkt: 28. februar 2001. Det skal herefter besluttes, om konsulentordningen skal gøres permanent.

Ordningens primære formål:

At fremme miljørigtig håndtering af erhvervsaffaldet, herunder at:

- Mindske stigningen i affaldsmængderne til forbrænding og deponering, primært via øget genanvendelse og/eller
- Reducere miljøbelastende stoffer i affaldet til forbrænding og deponering, primært via øget genanvendelse samt særskilt behandling af enkeltfraktioner.

Typiske opgaver i ordningen:

Konsulentordningens aktiviteter fordeles på nedenstående tre hovedaktiviteter:

- To kampagner som tilbydes samtlige 16 kommuner
- To projekter i Brøndby og Gladsaxe kommuner.
- En række "VF-aktiviteter", herunder etablering af anlæg til modtagekontrol.

Kampagnen "Plastfolie, papir- og papaffald fra erhverv til genanvendelse": I en 1½ års periode fra oktober 1998 til marts 2000 gennemførte konsulenterne i samarbejde med 16 kommuner en kampagne rettet mod 2.400 virksomheder. Kampagnens mål var at løfte genanvendelsen af de tre PPP-fraktioner i Vestforbrændings kommuner. I kampagnen blev i alt 500 virksomheder besøgt, og på disse virksomheder blev i alt etableret 400 nye genanvendelsesordninger. Og meget tyder på, at målet med kampagnen indfris, idet de seneste tal for indsamlingen af papir og pap i 1998 og 1999 viser en stigning i genanvendelsen på 6% svarende til en vækst på godt 5.000 ton – en stigning, som helt overvejende kommer fra erhverv.

Kampagnen "Elektronikaffald fra erhverv": Kampagnen, som gennemføres i perioden efteråret 2000- foråret 2001, skal ses som et offensivt tiltag i forhold til affaldsbekendtgørelsens og de kommunale regulativers krav om udsortering af elektronikaffald. Kampagnen vil rette sig mod ca. 1.100 udvalgte virksomheder med forventet store mængder elektronikaffald, og vil blive gennemført i tæt samarbejde med kommunerne og de private aktører på elektronikaffaldsområdet.

Projekt i Brøndby Kommune "Nedbringelse af affaldsmængder fra erhverv tilført forbrænding og deponi": 5 store affaldsproducenter er udvalgt ud fra AV Miljøs og Vestforbrændings indvejningsstatistik. Såfremt der er "noget at komme efter", etableres et samarbejde med virksomhederne med henblik på at finde en ressourceeffektiv metode til at nedbringe affaldsmængderne/øge genanvendelsen. Projektet afsluttes i efteråret 2000.

Projekt i Gladsaxe Kommune "Kildesporing og reduktion af tungmetalholdigt affald til forbrænding. Case: Blyholdigt affald": Projektet har til formål at spore hvilke affaldsproducenter og affaldstyper, som bidrager med bly til affaldsforbrændingen. En række virksomheder er interviewet, og på baggrund heraf gennemføres forsøgsvis udsortering af blyholdigt affald fra fire af disse virksomheder. Projektet gennemføres i samarbejde med Affaldsteknisk Samarbejde, Amagerforbrænding og AV Miljø. Pro-

jektet afsluttes ultimo 2000.

Medvirke ved etablering af anlæg til modtagekontrol på Vestforbrænding: Konsulenternes opgaver består i specificering af krav til selve anlægget, udarbejdelse af driftsinstruks, gebyrfastsættelse samt udarbejdelse af administrationspraksis mellem Vestforbrænding og kommunerne.

På Vestforbrændings hjemmeside www.vestfor.dk kan læses mere om konsulentordningen og de hertil knyttede aktiviteter.

4.2.5.6 *Indsats mod kommunernes håndtering af erhvervsaffald på egne institutioner*

Otte konsulenter arbejder med kommunernes egen affaldshåndtering. De fleste betragter kommunernes institutioner på linie med andre virksomheder, mens nogle medtager disse, fordi kommunerne specifikt beder dem om det, f.eks. fordi kommunerne vælger at fokusere på det i en periode.

4.3 **Affaldsselskaber uden erhvervsaffaldskonsulentordninger**

De syv interviewede affaldsselskaber, som har valgt ikke at have en erhvervsaffaldskonsulentordning, er blevet spurgt om baggrunden for dette valg. Der fremkom følgende forklaringer:

- To affaldsselskaber føler ikke, der er behov. Et af selskaberne angiver yderligere økonomi som begrundelse for ikke at oprette en ordning.
- To affaldsselskaber afventer erfaringer fra andre selskaber, før der tages konkret stilling til, om man skal oprette en ordning. En medarbejder fra et af disse to selskaber tager med kommunerne ud på tilsyn, hvis de har brug for det - og udfører dermed nogle erhvervsaffaldskonsulentlignende opgaver.
- Et affaldsselskab angiver, at emnet ikke har været oppe at vende konkret, men at det er noget, der tales om. Affaldsselskabet mener, at det er vigtigt at fastlægge forhold vedrørende kompetenceoverdragelse mellem affaldsselskab og kommuner, inden en ordning igangsættes.
- I ét affaldsselskab pågår der diskussioner med interessentkommunerne, som ønsker en ordning i regi af affaldsselskabet. Diskussionerne går især på betalingen for ordningen. Hvis der kan opnås enighed om dette, vil der måske blive ansat en-to konsulenter i løbet af år 2001.
- I det sidste affaldsselskab mener interessentkommunerne, at deres behov er dækket gennem egne tilsyn. Affaldsselskabet vil dog arbejde på at få oprettet en stilling. Indtil da udføres nogle erhvervsaffaldskonsulentlignende opgaver via vognmænd og almindelige konsulenter.

Som det fremgår af ovenstående kommentarer, er der nogle stykker af affaldsselskaberne, som overvejer oprette ordninger uden dog at have fastsat nogle konkrete tidspunkter for oprettelsen.

5 Samlet kortlægning af erhvervsaffaldskonsulentordninger

5.1 Indledning

I dette kapitel foretages en samlet kortlægning af eksisterende og planlagte erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner og affaldsselskaber på baggrund af oplysningerne i kapitel 3 og 4.

Først gives et samlet overblik over erhvervsaffaldskonsulentordninger på landsplan samt disses opstartstidspunkter m.v.. Dernæst foretages en sammenligning af de primære formål med kommunernes og affaldsselskabernes erhvervsaffaldskonsulentordninger. Slutteligt foretages en sammenligning af de aktiviteter, der udføres i kommunernes og affaldsselskabernes ordninger. Det er valgt kun at medtage oplysninger fra kapitel 3 og 4, som kan sammenlignes i form af antal og procenter. Disse oplysninger kan bruges til at sige noget overordnet om typiske træk og forskelligheder mellem kommuners og affaldsselskabers ordninger, mens mere kvalitative data og enkeltudtalelser fra konsulenterne findes i kapitel 3 og 4.

5.2 Ordninger i kommuner og affaldsselskaber pr. 1. maj 2000

Gennem telefoninterview er erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner og affaldsselskaber blevet kortlagt. Det er i det følgende valgt at medtage de ordninger, der på interviewtidspunktet (januar – februar 2000) var planlagt til at starte i marts, april og maj.

På grund af en stadig udvikling på erhvervsaffaldskonsulentområdet, er der med stor sandsynlighed i løbet af sommeren 2000 oprettet ordninger og ansat konsulenter, som ikke var planlagt på interviewtidspunktet, og som derfor ikke indgår i nedenstående opgørelser.

Som det fremgår af kapitel 3 oplyste 121 kommuner, at de var omfattet af en ordning via deres affaldsselskab på interviewtidspunktet. Sammenligner man dette med, hvad affaldsselskabernes konsulenter har opgivet (kapitel 4), er der en forskel på 11 kommuner, idet affaldsselskabernes konsulenter opgav, at 132 kommuner var dækket i januar - februar. Da flere medarbejdere fra kommuner uden egen ordning eller deleordning var i tvivl om, hvorvidt de var omfattet af en ordning via et affaldsselskab eller ej, er det valgt at anvende det tal, der er oplyst via affaldsselskabernes konsulenter.

Ligeledes fremgår det af kapitel 3, at 33 kommuner havde konkrete planer om at indgå i ordninger i regi af deres affaldsselskab i løbet af foråret 2000. Affaldsselskabernes konsulenter har her angivet, at 46 kommuner vil være omfattet af de planlagte ordninger, der opstartes i marts, april og maj. Igen er det valgt at anvende det tal, der er oplyst via affaldsselskabernes konsulenter.

Mens 90 kommuner oplyste, at de ikke var omfattet hverken af egen ordning, deleordning eller ordning i affaldsselskab – og heller ikke havde konkrete planer om at indgå i en ordning – bliver dette tal reduceret til 75 kommuner ved anvendelse af tal opgivet af affaldsselskabernes erhvervsaffaldskonsulenter.

Pr. 1. maj 2000 er der på landsplan:

- 39 erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner og affaldsselskaber
- 200 kommuner, der er omfattet af en erhvervsaffaldskonsulentordning
- 51 erhvervsaffaldskonsulenter ansat via de 39 ordninger

Fordelingen på kommuner og affaldsselskaber:

Kommuner

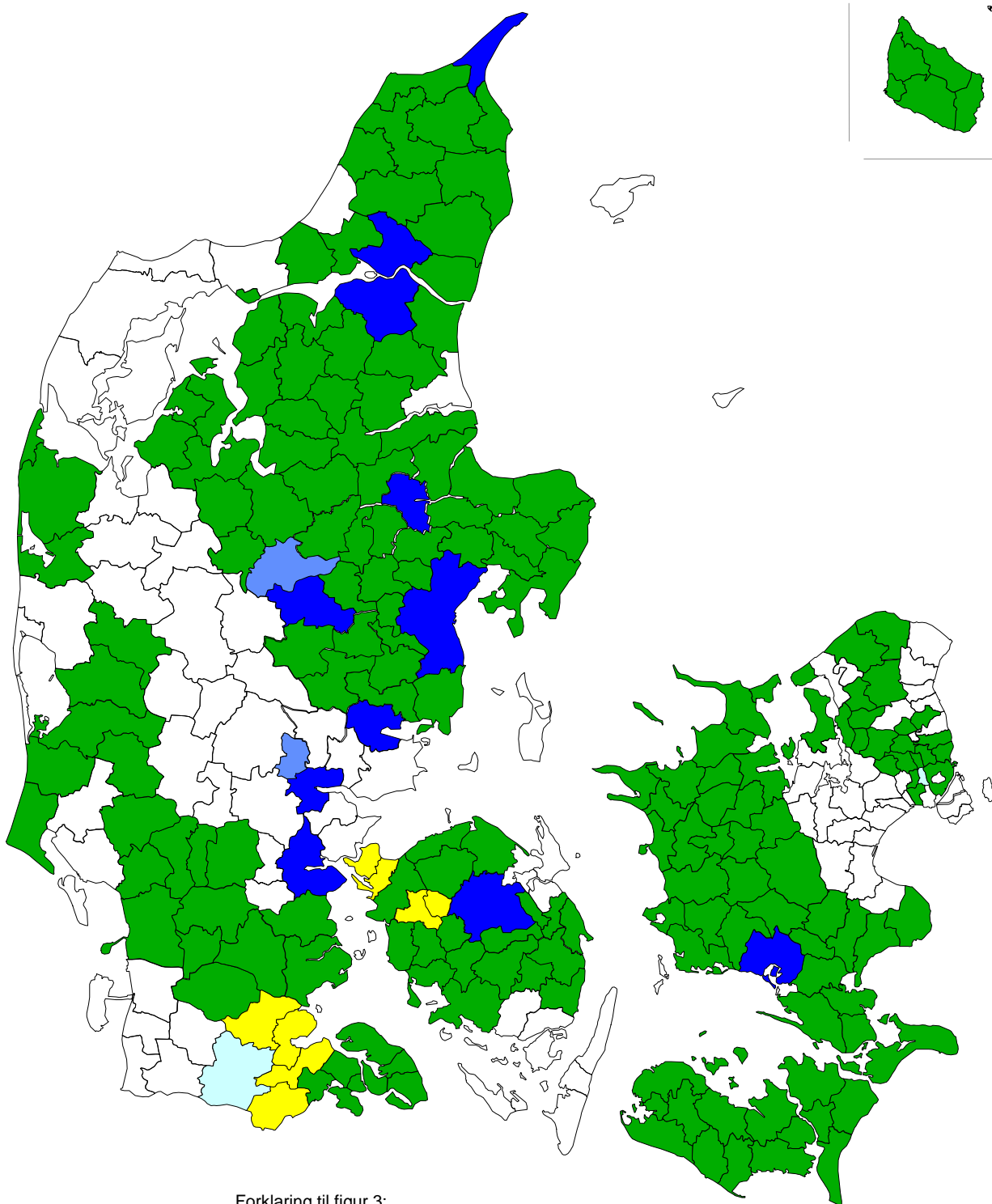
- 12 kommuner har egne erhvervsaffaldskonsulentordninger.
- 2 grupper af kommuner har dele-erhvervsaffaldskonsulentordninger.
- I de 14 ordninger er der 22 deltagende kommuner og 21 konsulenter.

Affaldsselskaber

- 25 affaldsselskaber har erhvervsaffaldskonsulentordninger.
- I de 25 ordninger er der 178 deltagende kommuner og 30 konsulenter.

På kortet herunder fremgår det hvilke kommuner, der har egne erhvervsaffaldskonsulentordninger eller dele-ordninger med andre kommuner samt hvilke affaldsselskaber, der har erhvervsaffaldskonsulentordninger og hvilke kommuner, der dækkes af disse ordninger. Det fremgår ikke af kortet, hvor mange kommuner og virksomheder de enkelte erhvervsaffaldskonsulenter dækker.

Figur 3. Erhvervsaffaldskonsulentordningernes fordeling

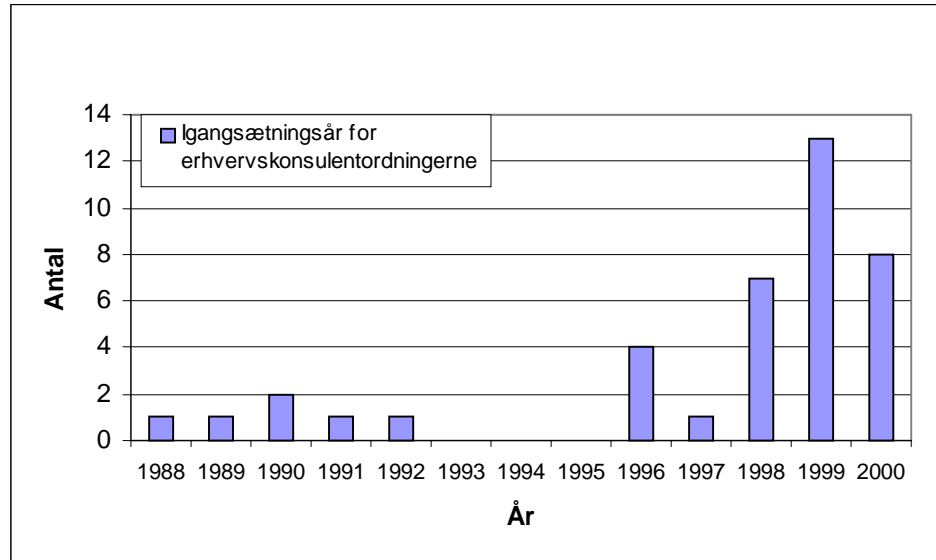
Forklaring til figur 3:

1. Mørkeblå: Kommune med egen ordning
2. Mellemlå: Kommune, der bruger anden kommunes ordning
3. Lyseblå: Kommune dækket af egen + deleordning/ordning via affaldsselskab
4. Gul: Kommune med dele-ordning med andre kommuner
5. Grøn: Kommune med ordning via affaldsselskab
6. Hvid: Kommune uden ordning

5.3 Ordningernes opstart

Ser man på, hvornår kommunernes og affaldsselskabernes ordninger er blevet oprettet, fremgår det af figur 4, at dette primært er sket fra 1998.

Figur 4. Igangsætningsår for erhvervsaffaldskonsulentordningerne

I 1999 blev der igangsat hele 13 erhvervsaffaldskonsulentordninger på landsplan. Som det fremgik af kapitel 3 og 4 angiver flere, at erhvervsaffaldskonsulentordningerne er oprettet med støtte fra "Den Grønne Jobpulje"¹. I 1999 blev der ifølge "Den Grønne Jobpuljes" årsberetning givet støtte til oprettelse af otte erhvervsaffaldskonsulentordninger, heraf én af kommunernes dele-ordninger og syv ordninger i regi af affaldsselskaber. En del af forklaringen på opblomstringen af ordninger i slutningen af 1990'erne kan således findes i støtten fra Den Grønne Jobpulje. En anden del af forklaringen kan findes i den øgede fokusering på erhvervsaffaldet og det faktum, at når kendskabet til ordningerne spredtes, får det kommuner og affaldsselskaber til at blive opmærksomme på de muligheder, der ligger i at oprette erhvervsaffaldskonsulentordninger.

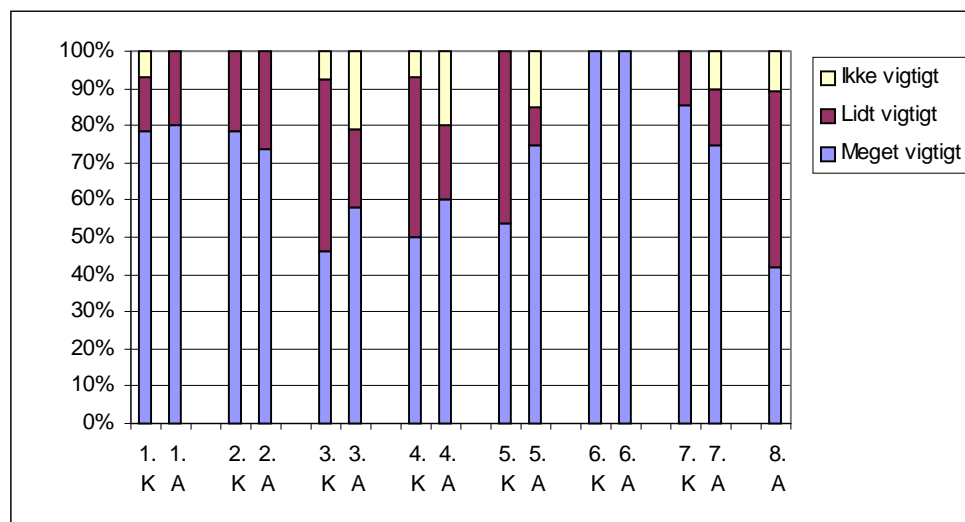
10 af de 39 ordninger er tidsbegrænsede med udløb i perioden 2000-2002. Dette er typisk ordninger, som er oprettet med støtte fra "Den Grønne Jobpulje". Flere af konsulenterne ansat i disse ordninger formoder selv, at en del af ordningerne videreføres, når støtten ophører. Hvis en kommune eller et affaldsselskab har oprettet en velfungerende ordning, er det svært at nedlægge den efter et år eller to, så ordninger igangsat med støtte vil typisk blive videreført under en anden finansieringsform.

¹ Den Grønne Jobpulje blev oprettet i 1997 ved lov. Puljen har til formål at forbedre miljøet ved at fremme skabelsen af nye arbejdspladser indenfor miljøområdet. Puljen har et budget på 305 mio. kr., fordelt med 125 mio. kr. til 1997 og 60 mio. kr. til hvert af årene 1998, 1999 og 2000. Bidragene til erhvervsaffaldskonsulentordningerne udgjorde 5,5 % af den samlede pulje for 1999.

5.4 Formål med ordningerne

Nedenstående figur 5 viser konsulenternes angivelse af formålene med erhvervsaffaldskonsulentordningerne, fordelt på kommuners og affaldsselskabers ordninger og angivet i procent.

Figur 5. Erhvervsaffaldskonsulentordningernes formål

Forklaring til figur 5: K = kommuner, A = affaldsselskaber.

1. Sætte fokus på erhvervsaffald generelt
2. Overholde lovgivning/regulativer
3. Indfri kommunens/affaldsselskabets miljømålsætninger
4. Få virksomhederne til at producere mindre affald
5. Flytte affald fra deponering til forbrænding
6. Øge mængden af affald, som kan genanvendes
7. Opnå en bedre udsortering af miljøfarlige stoffer
8. Støtte tilsyns- og miljømedarbejdere i kommuner

Som det fremgår af figur 5 anser kommunernes erhvervsaffaldskonsulenter det som ”meget vigtige” formål for deres ordninger, at:

- Øge mængden af affald, som kan genanvendes (100%),
- opnå en bedre udsortering af miljøfarlige stoffer (86%),
- sætte fokus på erhvervsaffald generelt (79%), og
- overholde lovgivning/regulativer (79%).

Samtidig fremgår det, at affaldsselskabernes erhvervsaffaldskonsulenter finder det som ”meget vigtige” formål for deres ordninger, at:

- Øge mængden af affald, som kan genanvendes (100%),
- sætte fokus på erhvervsaffaldet generelt (80%),
- flytte affald fra deponering til forbrænding (75%), og
- opnå en bedre udsortering af miljøfarlige stoffer (75%).

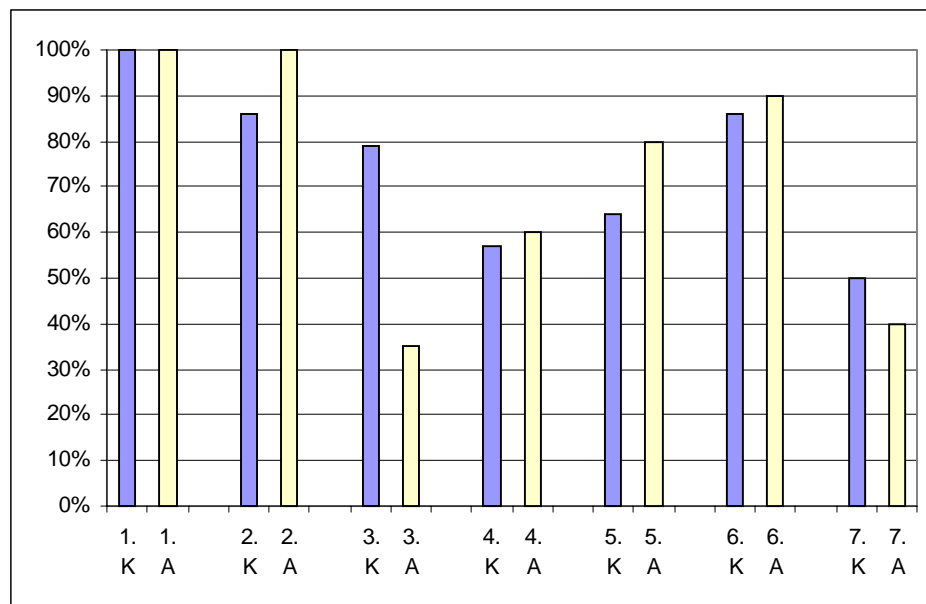
Der er stort set sammenfald mellem, hvad kommunernes og affaldsselskabernes erhvervsaffaldskonsulenter opfatter som vigtige formål for deres ordninger. Blandt de fire formål, som flest konsulenter angiver, er at øge mængden af affald, der kan genanvendes, at udsortere miljøfarlige stoffer og at få sat generelt fokus på erhvervsaffald. Kun et enkelt formål er forskelligt, idet kommunernes konsulenter angiver, at et vigtigt formål er at få overholdt lovgivning/regulativer, mens affaldsselskabernes konsulenter angiver, at vigtigt formål er at

flytte affald fra deponering til forbrænding. Denne forskel kan forklares med, at kommunernes konsulenter har tilsynspligten, mens affaldsselskabernes konsulenter skal tage hensyn til driften af selskabernes behandlingsanlæg.

5.5 Erhvervsaffaldskonsulenternes aktiviteter

Nedenstående figur 6 viser konsulenternes angivelse af typiske aktiviteter i erhvervsaffaldskonsulentordningerne, fordelt på kommuners og affaldsselskabers ordninger.

Figur 6. Typiske aktiviteter for erhvervsaffaldskonsulenter

Forklaring til figur 6: K = kommuner, A = affaldsselskaber.

1. Rådgive/vejlede virksomheder via besøg
2. Rådgive/vejlede virksomheder via telefon
3. Særlige brancherettede initiativer
4. Samarbejde med transportører
5. Dialog med andre affaldsselskaber eller behandlingsanlæg
6. Udarbejde informationsmateriale
7. Fokus på kommunens egen/kommunernes håndtering af affald

Alle konsulenter fra kommuner og affaldsselskaber tager på virksomhedsbesøg. Alle selskabernes konsulenter og 86% af kommunernes konsulenter angiver, at de rådgiver virksomheder pr. telefon.

Den største forskel mellem de to gruppers aktiviteter ses indenfor de særlige brancherettede aktiviteter, som gennemføres af 79% af kommunernes konsulenter imod 35% af affaldsselskabernes konsulenter. Forklaringen på dette er sandsynligvis, at det kan være relevant for kommunernes konsulenter at føre tilsyn på virksomheder indenfor en bestemt branche indenfor en afgrænset periode. Dette skyldes, at kommunerne skal nå at gennemføre et vist antal tilsynsbesøg om året, og hvis man tager en eller flere brancher ad gangen, kan man spare noget tid, fordi man så er inde i branchens kendetegn m.m. Affaldsselskabernes konsulenter skal ikke leve op til et krav om at nå at besøge et bestemt antal virksomheder om året, men derimod være med til at sikre en så hensigtsmæssig affaldsbehandling på egne (og andres) anlæg som muligt. Dette kan f.eks. betyde, at der i en periode sættes ind overfor fraktioner som pap og papir, og en sådan indsats vil typisk ikke være rettet mod én, men flere brancher.

Med hensyn til en indsats overfor transportørerne er det noget, som 57% af kommunernes og 60% af affaldsselskabernes konsulenter gennemfører.

80% af affaldsselskabskonsulenterne er i dialog med andre affaldsselskaber eller behandlingsanlæg, mens 64% af kommunernes konsulenter er i dialog med affaldsselskab/behandlingsanlæg. En del af konsulenterne fra affaldsselskaberne angiver, at deres dialog foregår via Reno-Sams temagruppe for erhvervsaffaldskonsulenter. Hvis kommunekonsulenterne havde kunnet angive, om de er i dialog med andre kommuner, ville der sandsynligvis have været mange positive svar, idet en del af kommunernes konsulenter deltager i FMKs (Foreningen af Miljømedarbejdere i Kommunerne) arbejdsgruppe for erhvervsaffaldskonsulenter. Det er således ikke muligt direkte at sammenligne %-satsene på spørgsmålet om dialog.

Mens 86% af kommunernes konsulenter udarbejder informationsmateriale, er det tilsvarende tal 90% af affaldsselskabernes konsulenter.

Slutteligt angiver 50% af kommunernes konsulenter, at de fokuserer på kommunens egen håndtering af affald, mens 40% af affaldsselskabernes konsulenter angiver, at de fokuserer på interessentkommunernes håndtering af eget affald.

6 Virksomheders erfaringer med erhvervsaffaldskonsulentordninger

6.1 Indledning

I dette kapitel afrapporteres telefoninterview med 45 virksomheder, der har modtaget rådgivning fra erhvervsaffaldskonsulenter ansat i kommuner og affaldsselskaber. Telefoninterviewene er gennemført i slutningen af maj 2000.

Udover en beskrivelse af formålet med, metoden til og gennemførelsen af telefoninterviewene indeholder kapitlet data om virksomhedernes affaldshåndtering. Desuden indeholder kapitlet forskellige opgørelser i forhold til erhvervsaffaldskonsulenternes besøg på virksomheden, samt virksomhedernes erfaringer med og holdning til den rådgivning, de har modtaget fra konsulenterne.

I kapitlet indgår fire casebeskrivelser, der nærmere skildrer erhvervsaffaldskonsulenternes besøg på fire virksomheder.

6.2 Formål

Formålet med de gennemførte telefoninterview har været:

- at få indsamlet viden om virksomheders erfaringer med og holdning til rådgivning fra erhvervsaffaldskonsulenter ansat i kommuner og affaldsselskaber, og
- at få bearbejdet denne viden, så den kan anvendes fremadrettet dels ved gennemførelse af fokusgruppeinterview med erhvervsaffaldskonsulenter og dels efterfølgende til inputs, der kan være med til at forbedre erhvervsaffaldskonsulentordningerne.

Hovedspørgsmålene ved telefoninterviewene var:

- Hvilke affaldstyper og -mængder er der på virksomheden?
- Hvilke affaldsfraktioner udsorteres før og efter erhvervsaffaldskonsulentens besøg?
- Hvordan forløb besøget fra erhvervsaffaldskonsulenten?
- Hvilken effekt har virksomheden oplevet som følge af besøget?
- Hvor tilfreds er virksomheden med konsulentens rådgivning?

Ovenstående spørgsmål har dannet grundlag for en mere udførlig spørgeguide, som findes i bilag C.

6.3 Metode og gennemførelse

Telefoninterviewene er gennemført ud fra en spørgeguide opbygget omkring såvel åbne som lukkede spørgsmål. Besvarelserne er samlet i en Access-database.

Interview med repræsentanter fra virksomheder er gennemført på baggrund af oplysninger om virksomhedsnavn, adresse, telefonnummer og kontaktperson. Disse oplysninger er fremkommet via de gennemførte telefoninterview med erhvervsaffaldskonsulenter i kommuner og affaldsselskaber, og er samlet i to Access-databaser. Oplysningerne var i mange tilfælde utilstrækkelige til at gennemføre telefoninterview, hvorfor der blev foretaget søgninger på internettet i "Kraks nummeroplysning" og "De gule sider".

De virksomheder, der var tilstrækkelige data på, blev kontaktet mindst tre gange. Var det efter gentagne opkald ikke lykkedes at få kontakt med en virksomhed, udgik denne af undersøgelsen.

I ovennævnte to Access-databaser er der i alt registreret 86 virksomheder. Af nedenstående tabel fremgår status for virksomhedernes deltagelse i telefoninterviewene.

Tabel 14. Virksomheders deltagelse i telefoninterviewene

	Antal	%
Brugbare interview	45	52%
Kontaktpersonen ville ikke deltage	9	10%
Kontaktpersonen ikke truffet i opkaldsperiode	13	15%
Manglede/forkert tlf. nr.	10	12%
Ikke interviewet af andre årsager	9	10%
I alt	86	100

Som det fremgår, er der gennemført brugbare interview med kontaktpersoner fra 45 virksomheder ud af de i alt 86 virksomheder. Ni virksomheder ønskede ikke at deltage i undersøgelsen grundet manglende tid. I 13 virksomheder blev kontaktpersonen ikke truffet i opkaldsperioden. 10 virksomheder kunne ikke kontaktes grundet manglende eller forkert telefonnummer. Slutteligt blev ni virksomheder frasortet, enten fordi kontaktpersonen på virksomheden ikke længere var ansat, fordi der havde været tale om et almindeligt tilsynsbesøg, eller fordi kontaktpersonen ikke huskede konsulentens besøg.

I det følgende redegøres for resultaterne af de gennemførte 45 brugbare interview. Interviewpersonerne anses som repræsentanter for de virksomheder, hvor de er ansat, og må som sådan formodes at give udtryk for holdninger, som er i overensstemmelse med virksomhedernes. Nogle af de stillede spørgsmål har ikke kunnet besvares af alle interviewpersoner, f.eks. fordi de har handlet om emner, der ikke hører under den pågældende persons ansvarsområde.

6.4 Virksomheder fordelt på brancher og antal ansatte

15 af de interviewede virksomheder, svarende til 33%, er besøgt af erhvervsaffaldskonsulenter ansat i kommuner, mens 30 virksomheder, svarende til 67%, har haft besøg af erhvervsaffaldskonsulenter ansat i affaldsselskaber.

De 45 interviewede virksomheders fordeling på brancher fremgår af tabel 15 herunder.

Tabel 15. Virksomheder fordelt på brancher

Branche	Antal virksomheder	%-fordeling	Konsulent fra kommune	Konsulent fra affaldsselskab
Fremstilling	23	51%	9	14
Handel og kontor	14	31%	4	10
Institutioner	7	16%	2	5
Bygge og anlæg	1	2%	0	1
I alt	45	100%	33%	67%

Det fremgår, at over 50% af de virksomheder, der har deltaget i undersøgelsen, er fremstillingsvirksomheder.

Der vil ikke fremover i gennemgangen blive skelnet mellem, om de erhvervsaffaldskonsulenter, virksomhederne har modtaget rådgivning fra, er ansat i kommuner eller affaldsselskaber, da datamaterialet vurderes at være for spinkelt til at konkludere noget herom på baggrund af.

I tabel 16 er virksomhedernes branchefordeling yderligere fordelt på antal ansatte. Over halvdelen (25) af de interviewede virksomheder har mellem 1 og 50 ansatte, mens kun to virksomheder har mere end 500 ansatte. Begge disse er institutioner.

Tabel 16. Branchefordeling og antal ansatte

Antal ansatte Branche	1-50	51-100	101-500	Mere end 500	I alt
Fremstilling	11	4	8	0	23
Handel og kontor	11	2	1	0	14
Institutioner	2	1	2	2	7
Bygge og anlæg	1	0	0	0	1
I alt	25	7	11	2	45

6.5 Nøgletal om affaldsmængder og økonomi

Interviewpersonerne fra virksomhederne blev spurgt om forskellige data om virksomhedernes affaldsmængder, økonomi m.v. for at give et indtryk af de deltagende virksomheder.

6.5.1 Virksomhedernes samlede affaldsmængder

Interviewpersonerne skulle angive, om der er en person i virksomheden, der er ansvarlig for affaldshåndteringen og for at overvåge omkostningerne til denne.

Tabel 17. Er der en person i virksomheden, der er ansvarlig for affaldshåndteringen?

Branche	Ja	Nej	I alt
Fremstilling	22	1	23
Handel og kontor	11	3	14
Institutioner	4	3	7
Bygge og anlæg	1	0	1
I alt	38	7	45

Som det fremgår, har langt de fleste virksomheder en affaldsansvarlig. Ligeledes har mange virksomheder en person, der overvåger omkostninger til affaldshåndteringen, som det fremgår af tabel 18 herunder.

Tabel 18. Er der en person i virksomheden, der overvåger omkostningerne til affaldshåndteringen?

Branche	Ja	Nej	I alt
Fremstilling	20	3	23
Handel og kontor	12	2	14
Institutioner	5	2	7
Bygge og anlæg	1	0	1
I alt	38	7	45

Som det fremgår af tabellen herunder vidste 19 af de 45 interviewpersoner umiddelbart, hvor stor virksomhedens samlede affaldsmængde var i 1999, mens 26 ikke kunne besvare dette spørgsmål. Dette skyldes i nogle tilfælde, at det ikke er interviewpersonen, der er ansvarlig for virksomhedens affaldshåndtering. For de fleste er årsagen, at det ikke er tal, man går og husker på i det daglige. Flere af de 26 interviewpersoner angav, at dataene for de samlede affaldsmængder ville være mulige at finde i virksomhedens bogholderi. Da det lå uden for projektets rammer at foretage yderligere opkald til virksomhederne, er disse data ikke indsamlet efterfølgende.

Tabel 19. Kender interviewpersonen virksomhedens samlede affaldsmængder i 1999?

Branche	Ja	Nej	I alt
Fremstilling	14	9	23
Handel og kontor	3	11	14
Institutioner	2	5	7
Bygge og anlæg	0	1	1
I alt	19	26	45

De virksomheder, hvis interviewpersoner kunne angive virksomhedens samlede affaldsmængde, er i nedenstående tabel fordelt på brancher og antal ansatte.

Tabel 20. Fordeling af virksomheder på antal ansatte

Antal ansatte	1-50	51-100	101-500	Mere end 500	I alt
Fremstilling	6	1	7	0	14
Handel og kontor	1	1	1	0	3
Institutioner	0	0	0	2	2
Bygge og anlæg	0	0	0	0	0
I alt	7	2	8	2	19

De samlede affaldsmængder for de 19 virksomheder, for hvilke interviewpersonerne kunne angive affaldsmængderne, er på mellem 8,5 og 7.000 ton.

6.5.2 Affald fordelt på fraktioner

Af de 19 interviewpersoner, der kunne angive virksomhedernes affaldsmængde, kunne kun seks angive fordelingen af den samlede affaldsmængde på fraktioner. Dataene blev typisk fundet i virksomhedens miljøredegørelse/miljøstyringssystem eller grønne regnskab. En interviewperson fortalte, at virksomheden pr. 1. januar 2000 er begyndt at foretage målinger af bl.a. affaldsmængderne som følge af det kommende miljøstyringssystem på virksomheden.

En interviewperson, som ikke kendte virksomhedens samlede mængde affald – og dermed heller ikke fordelingen på fraktioner - fortalte, at virksomheden via sit miljøstyringssystem har et mål om at nedsætte affaldsmængderne med 25-30 % over en årrække.

Alle interviewpersoner blev bedt om at nævne samtlige affaldsfraktioner, som de var bekendte om, at deres virksomheder udsorterer. Der var stor spredning i antallet af fraktioner pr. virksomhed – varierende fra to til 14 fraktioner. Mange virksomheder udsorterer fraktionerne brændbart affald og pap.

6.5.3 Affaldsfraktioner, der udsorteres som følge af erhvervsaffaldskonsulenternes rådgivning

Interviewpersonerne blev bedt om at oplyse, om de er begyndt at udsortere flere affaldsfraktioner som følge af erhvervsaffaldskonsulenternes rådgivning.

Tabel 21. Udsorteres flere affaldsfraktioner som følge af rådgivningen?

Branche	Ja	Nej	I alt
Fremstilling	13	10	23
Handel og kontor	6	8	14
Institutioner	2	5	7
Bygge og anlæg	1	0	1
I alt	22	23	45

Næsten halvdelen af interviewpersonerne – nemlig 22 - svarede, at deres virksomheder udsorter flere fraktioner efter erhvervsaffaldskonsulenternes besøg. For nogle virksomheder drejer det sig om én ekstra fraktion, de sorterer i efter besøget, mens det for andre drejer sig om flere fraktioner. Det er typisk fraktionerne pap og plast, som udsorteres efter besøget fra en erhvervsaffaldskonsulent.

Som før nævnt kunne kun seks interviewpersoner sætte mængder på de fraktioner, de sorterer deres affald i. Det var generelt heller ikke muligt for interviewpersonerne at skønne de mængder, der udsorteres som følge af erhvervsaffaldskonsulenternes rådgivning. Kun en enkelt interviewperson, ansat på en fremstillingsvirksomhed, kunne angive, at virksomheden efter besøget var begyndt at udsortere plast og nu udsorterer 10 tons plast om året. Dette endte tidligere i den brændbare fraktion.

6.5.4 Virksomhedernes udgifter til affaldsbortskaffelse

Interviewpersonerne blev spurgt, om de kendte virksomhedens udgifter til bortskaffelse og/eller disse udgifters andel af virksomhedens samlede udgifter.

Tabel 22. Kender interviewpersonen virksomhedens udgifter til affaldsbortskaffelse?

Branche	Ja	Nej	I alt
Fremstilling	3	20	23
Handel og kontor	8	8	14
Institutioner	0	7	7
Bygge- og anlæg	1	0	1
I alt	12	33	45

Tabel 23. Kender interviewpersonen udgifter til affaldsbortskaffelse i % af virksomhedens samlede udgifter?

Branche	Ja	Nej	I alt
Fremstilling	0	23	23
Handel og kontor	1	13	14
Institutioner	0	7	7
Bygge- og anlæg	0	1	1
I alt	1	44	45

Som det fremgår af tabel 22 og 23, kendte 12 interviewpersoner umiddelbart virksomhedernes udgifter til affaldsbortskaffelse. De oplyste udgifter lå mellem 4.000 og 700.000 kr. En del interviewpersoner oplyste, at de ville kunne finde de pågældende oplysninger i virksomhedens bogholderi. Flere gav desuden udtryk for, at udgifter til affaldsbortskaffelse udgør en meget lille omkostning for virksomhederne uden at kunne sætte kroner og ører på. Begrundelsen var typisk, at den samlede udgift minimeres, når de genanvendelige fraktioner indbringer penge ved salg. En enkelt virksomhed havde oplevet en væsentlig stigning i bortskaffelsesomkostningerne det sidste år, hvilket skyldes en øget produktion.

Kun en enkelt interviewperson var i stand til at angive affaldsbortskaffelsesomkostningernes andel af virksomhedens samlede udgifter. Den pågældende virksomhed betaler årligt 12.000 kr. for at komme af med sit affald, og denne udgift udgør 0,2% af virksomhedens samlede udgifter.

6.6 Samarbejdet med erhvervsaffaldskonsulenten

Samtlige 45 virksomheder har haft besøg af erhvervsaffaldskonsulenterne i 1999-2000. 35 interviewpersoner oplyste, at der var tale om enkeltstående besøg, mens 10 talte om mere regelmæssig kontakt via løbende besøg fra konsulentens side. Flere interviewpersoner oply-

ste, at der efter besøget/besøgene havde været opfølgende telefonisk kontakt mellem virksomhederne og erhvervsaffaldskonsulenterne.

6.6.1 Kontakt mellem virksomheden og erhvervsaffaldskonsulenten

I alt 19 virksomheder henvendte sig selv til erhvervsaffaldskonsulenterne, mens 26 blev kontaktet af konsulenterne

Tabel 24. Hvordan opstod kontakten til erhvervsaffaldskonsulenten?

Branche	Konsulenten henvendte sig til virksomheden	Virksomheden henvendte sig til konsulenten	I alt
Fremstilling	14	9	23
Handel og kontor	9	5	14
Institutioner	3	4	7
Bygge og anlæg	0	1	1
I alt	26	19	45

De 19 virksomheder, der selv henvendte sig, havde fået kendskab til erhvervsaffaldskonsulentens eksistens gennem:

- Information fra kommune/affaldsselskab (10 virksomheder) - typisk gennem pjecer, f.eks. sorteringsvejledning, information om erhvervs-genbrugsplads og lignende.
- Kontakt til affaldsselskab (5 virksomheder)/kontakt til genbrugsstationen (én virksomhed) via telefon for at få hjælp til et konkret problem, som konsulent derefter tog ud til virksomheden for at løse.
- Konsulentens styregruppe, som interviewpersonen sidder med i (én virksomhed).
- Andre virksomheder (én virksomhed).
- Aftagere af virksomhedens affald (én virksomhed).

Blandt interviewpersonerne fra virksomheder, der selv kontaktede erhvervsaffaldskonsulenten, uddybede nogle formålet med deres henvendelse til konsulenten:

- Virksomheden foretog et rutinetjek pr. telefon til affaldsselskabet for at høre, om der var sket noget nyt på affaldsområdet.
- Virksomheden ønskede at høre mere om det nye erhvervsaffaldsregulativ.
- Virksomheden ønskede en gennemgang af sin affaldshåndtering og at få gode råd og ideer til andre løsninger.
- Virksomheden ønskede at finde nogle billigere og nemmere løsninger til at udsortere og afsætte mere affald.
- Virksomheden ønskede at finde ud af, hvad der måtte køres til erhvervs-genbrugspladsen

De 26 virksomheder, der blev besøgt af en erhvervsaffaldskonsulent, blev kontaktet på følgende måde inden besøget:

- 21 virksomheder blev ringet op af konsulenterne før besøget.
- To virksomheder fik et brev før besøget.
- Tre virksomheder blev kontaktet som led i et tilsynsbesøg.

Én af de interviewpersoner, hvis virksomhed blev ringet op af konsulenten, angav, at grunden til opringningen var, at virksomheden havde leveret ureglementeret affald til forbrænding og derigennem var blevet opsporet af konsulenten.

En anden interviewperson angav, at konsulenten havde kontaktet virksomheden efter en snak med dennes affaldstransportør.

Facts om virksomheden:

Virksomheden hører under branchen fremstilling og har ca. 200 ansatte. Virksomhedens hovedaktivitet er produktion af konsummælk.

Det er vigtigt for virksomheden at have en høj miljøprofil. Virksomheden har et miljøledelsessystem, som i hovedtræk er bygget op efter ISO 14001, og regner med at blive certificeret indenfor de næste to år. Virksomheden har i det daglige stort fokus på sit affald via sin miljøstyring. Endvidere udarbejder virksomheden grønt regnskab.

Nøgletal om virksomhedens affaldsmængder m.v.:

Virksomhedens samlede affaldsmængde er på ca. 700 tons pr. år og fordeler sig på følgende fraktioner:

- Farligt affald
- Brændbart
- Pap
- Papir
- Plast
- Transportemballage

Virksomhedens omkostninger til affaldsbortskaffelse udgør årligt ca. 550.000 kr.

Besøget og rådgivningen fra erhvervsaffaldskonsulenten:

Virksomheden har modtaget rådgivning fra en erhvervskonsulent ansat i en kommune.

Virksomheden blev kontaktet af erhvervsaffaldskonsulenten telefonisk før besøg. Erhvervsaffaldskonsulentens besøg fandt sted, fordi virksomheden havde sendt nogle kompakte paprør til forbrænding. Da rørene ikke kunne brændes uden problemer, opsporede erhvervsaffaldskonsulenten virksomheden og kontaktede denne. Formålet med besøget var således at få virksomheden til at overholde affaldsregulativet, og herunder at få virksomheden til at udarbejde en affaldsanmeldelse. Desuden var det et formål at få virksomheden til at sortere i flere fraktioner, så mere affald kan genanvendes.

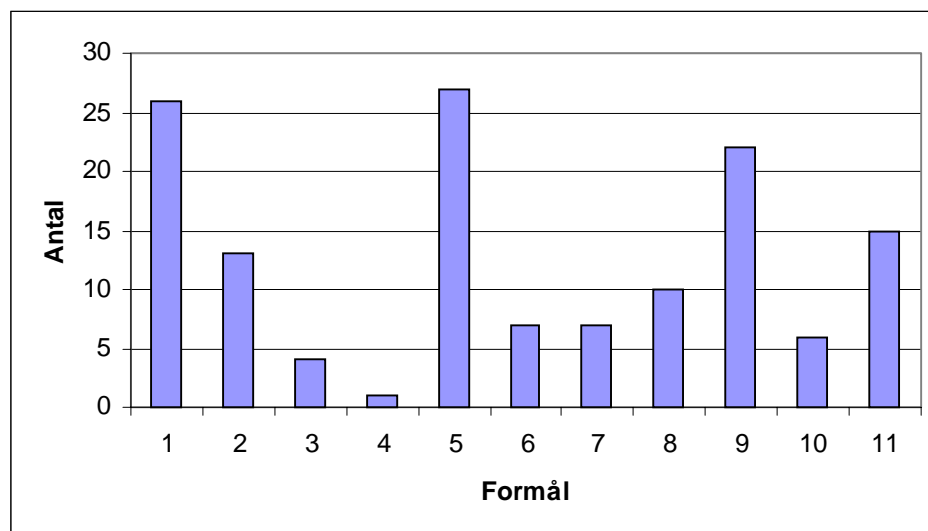
Der var konkret effekt af erhvervsaffaldskonsulentens besøg, idet virksomheden efter besøget dels overholder affaldsregulativet, dels sender virksomheden ikke længere uegnede materialer til forbrænding. Desuden udsorterer virksomheden nu pap, papir og plast. Virksomheden har efter besøget reduceret sine udgifter til affaldsbortskaffelse lidt, idet den nu får betaling for sit affaldspap.

Virksomheden er meget tilfreds med erhvervsaffaldskonsulentens rådgivning, idet virksomheden har fået styr på sit affald og affaldshåndteringen. Virksomheden ville ikke i samme grad have sat fokus på sit affald uden erhvervsaffaldskonsulentens besøg. Virksomheden har det moralsk godt med at have mere styr på affaldet, og virksomheden har via besøget fået en god kontakt til kommunen. Virksomheden vil gerne bruge konsulenten igen, hvis der opstår spørgsmål vedrørende affaldshåndteringen.

6.6.2 Formålet med erhvervsaffaldskonsulentens besøg

Interviewpersonerne blev bedt om at angive deres opfattelse af, hvad formålet med erhvervsaffaldskonsulenternes besøg på virksomhederne havde været. Der var mulighed for at angive flere formål.

Figur 7. Formål med erhvervsaffaldskonsulenternes besøg på virksomhederne

Forklaring til figur 7:

1. At sætte fokus på affald i virksomheden
2. At få virksomheden til at overholde affaldsregulativet
3. At få virksomheden til at producere mindre affald
4. At øge virksomhedens muligheder for at genanvende sit affald i egen produktion
5. At øge virksomhedens sortering i flere fraktioner, så mere kan genanvendes
6. At øge afsætningsmulighederne for virksomhedens affald
7. At udsortere miljøfarligt affald
8. At sætte fokus på særlige affaldsfraktioner
9. At belyse de omkostninger, der er forbundet med affaldsbortskaffelsen
10. At hjælpe (mindre) virksomheder med lettere ordninger (f.eks. pga. pladsproblemer)
11. Andre formål

Virksomhedernes besvarelser af spørgsmålet om deres opfattelse af formålet med erhvervsaffaldskonsulentens besøg viser, at tre formål skiller sig markant ud:

- at øge virksomhedens sortering i flere fraktioner, så mere kan genanvendes (60%),
- at sætte fokus på affald i virksomheden (58%), og
- at belyse de omkostninger, der er forbundet med affaldsbortskaffelsen (49%)

Blandt de interviewpersoner, der angiver "andre formål" var der følgende uddybninger:

- Virksomheden havde et helt konkret spørgsmål (tre virksomheder).
- Konsulenten ønskede et generelt tjek af virksomhedens affaldshåndtering (tre virksomheder).
- Virksomheden ønskede hjælp til en miljøgennemgang eller at få overblik p.g.a. miljøstyringssystem (to virksomheder).
- Virksomheden ønskede at anskaffe nye containere (to virksomheder).
- Virksomheden ønskede råd om en billigere affaldsløsning (to virksomheder).
- Konsulenten ønskede, at virksomheden fik udarbejdet en affaldsanmeldelse.
- Virksomheden fejlsorterede sit affald.
- Virksomheden (en kommune) ønsker at sortere makuleret papir, glittet papir og pap for sig og ønskede råd fra konsulenten om sortering, afsætning og nyt regulativ.

Ved de besøg, hvor der var blevet fokuseret på særlige affaldsfraktioner, blev interviewpersonerne bedt om at oplyse, hvilken eller hvilke fraktioner der var i fokus. Følgende fraktioner blev nævnt:

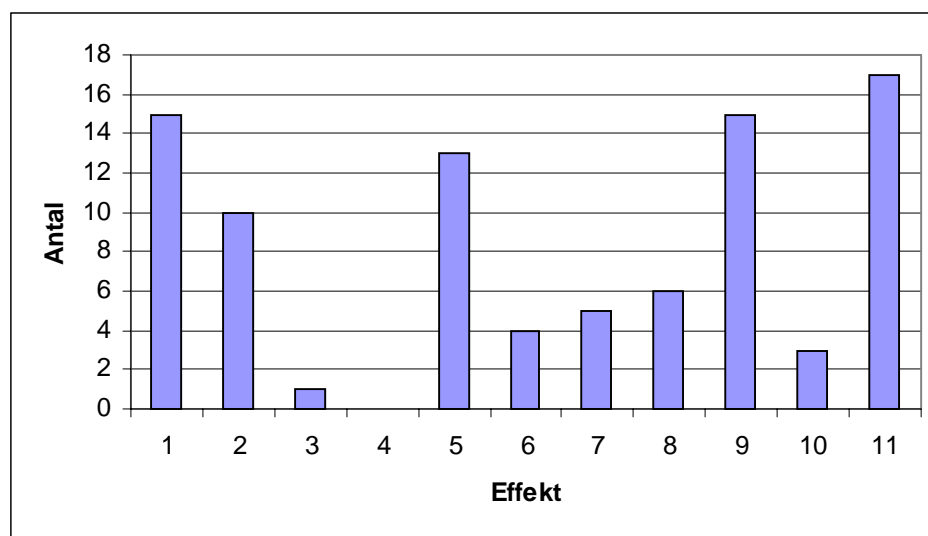
- Plast (fem virksomheder)
- PVC (tre virksomheder)
- Pap (to virksomheder)
- Lysstofrør (en virksomhed)

- Produktionsstøv fra filtre (en virksomhed)
- Limrester (en virksomhed)
- Glasfiberrester (en virksomhed)
- Papir (en virksomhed)
- Beton (en virksomhed)
- Madaffald (en virksomhed)

6.6.3 Effekt af samarbejdet med erhvervsaffaldskonsulenten

Interviewpersonerne blev bedt om at vurdere, hvilken effekt virksomhederne har oplevet som følge af konsulenternes besøg.

Figur 8. Effekt af erhvervsaffaldskonsulenternes besøg

Forklaring til figur 8:

1. At der er sat fokus på affald i virksomheden
2. At virksomheden nu overholder affaldsregulativet
3. At virksomheden nu producerer mindre affald
4. At virksomhedens muligheder for at genanvende sit affald i egen produktion er øget
5. At virksomhedens sortering er øget i flere fraktioner, så mere kan genanvendes
6. At afsætningsmulighederne for virksomhedens affald er øget
7. At der er sat fokus på særlige affaldsfraktioner
8. At de omkostninger, der er forbundet med affaldsbortskaffelsen er belyst
9. At der har været økonomiske konsekvenser
10. At det er blevet lettere at sortere
11. Andre effekter, som er opnået – eller forventes opnået p.g.a. nye initiativer i virksomheden som følge af rådgivningen

Som det fremgik af figur 7 havde 60% af interviewpersonerne en opfattelse af, at formålet med konsulentens rådgivning var at øge virksomhedens sortering i fraktioner. 29% af virksomhederne har efterfølgende oplevet en øget sortering.

Mens 58% af interviewpersonerne havde en opfattelse af, at formålet med konsulentens rådgivning var at sætte fokus på virksomhedens affald, har 33% efterfølgende oplevet en effekt i forhold til dette.

Mens 49% mente, at formålet med konsulentens rådgivning var at belyse de omkostninger, der er forbundet med virksomhedens affaldsbortskaffelse, har 33% virksomheder opnået denne belystning.

Som det fremgår angav 33% af interviewpersonerne, at virksomhedernes omkostninger til affaldsbortskaffelse er påvirket som følge af konsulentens besøg. Fire interviewpersoner

vurderede, at der havde været/forvente en økonomisk besparelse på henholdsvis: 10.000 kr., 20.000 kr., 25.000 kr. og 50.000 kr.. To interviewpersoner angav, at deres virksomheder har oplevet øgede omkostninger som følge af konsulentens besøg. Den ene af disse vurderer, at affaldshåndteringen fremover koster 20.000 kr. ekstra årligt som følge af ændringerne.

38% angav, at de havde opnået - eller forventer at opnå - andre effekter end dem, de mente havde været formålet med besøget. Blandt de interviewpersoner, der angav "andre effekter" er der følgende uddybninger og kommentarer:

- Virksomheden vil komme til at spare penge (p.g.a. salg af genanvendelige fraktioner, flytning af affald, billigere containere, ingen fejlsortering (12 virksomheder).
- Virksomheden angiver, at det er blevet dyrere, f.eks. p.g.a. flere containere (fire virksomheder).
- Virksomheden har fået styr på affaldshåndteringen, er blevet mere bevidst og bedre til at sortere (tre virksomheder).
- Det er blevet mere tidskrævende/sværere på grund af øget sortering (tre virksomheder).
- Efter konsulentens besøg har virksomheden fået kontakt til forbrændingsanlægget, som nu (mod ekstra betaling) neddeler virksomhedens paprør, så de kan forbrændes. Virksomheden sender ikke længere uegnede materialer til forbrænding og har dermed fået bedre samvittighed.
- Virksomheden ved nu, hvad der sker med affaldet, hvilket er godt i forhold til miljøstyringssystemet.
- Virksomheden har fået flyttet affald fra deponering til forbrænding.
- Virksomheden har løst sit konkrete problem med farvespande. Det var samtidig rart at se konsulenten "live", for det gør det nemmere at henvende sig en anden gang.
- Virksomheden har fået strammet op på affaldshåndteringen, og har bl.a. fået sat skilte på containerne og lås på pladsen, så alle mulige ikke kommer ind med deres affald om natten.
- Interviewpersonen er blevet bedre til at "opdrage" folk i virksomheden til at sortere korrekt.
- Virksomheden har fået den ønskede containerløsning, men det kunne også være løst uden besøg af konsulenten.

Boks 8. Beskrivelse af en virksomheds besøg fra en erhvervsaffaldskonsulent

Facts om virksomheden:

Virksomheden hører under branchen fremstilling og har 275 ansatte. Virksomheden fremstiller PE-produkter til industrisektoren. Virksomheden genbruger eget produktionsspild (PE) 100%.

Det er vigtigt for virksomheden at have en høj miljøprofil. Virksomheden er ISO 14001 certificeret og har i det daglige stort fokus på sit affald via miljøstyringen. Endvidere udarbejder virksomheden grønt regnskab.

Virksomheden har i hver afdeling medarbejdere, som kvalitets- og miljøchefen holder kontakt med. Hvis noget er u hensigtsmæssigt i forhold til affaldshåndteringen, rettes der op på dette. Kvalitets- og miljøchefen overvåger sammen med regnskabsafdelingen virksomhedens udgifter til affaldshåndtering.

Nøgletal om virksomhedens affaldsmængder m.v.:

Virksomhedens samlede affaldsmængde er på ca. 600 tons pr. år og fordeler sig på følgende fraktioner:

- Brændbart 325 tons
- Deponi 100 tons
- Pap og rør 100 tons
- Miljøfarligt affald 75 tons

Besøget og rådgivningen fra erhvervsaffaldskonsulenten:

Virksomheden har haft besøg og har modtaget rådgivning fra en erhvervskonsulent

ansat i et affaldsselskab.

Virksomheden kontaktede selv erhvervsaffaldskonsulent. Formålet med erhvervsaffaldskonsulentens besøg var at løse et konkret problem med farvespande til trykfarver, som virksomheden betalte dyrt for at komme af med. Konsulenten kom på besøg og drøftede problemet med virksomheden. Efterfølgende har konsulenten hjulpet virksomheden med at komme af med farvespandene til deponering, hvilket har reduceret virksomhedens omkostninger til affaldsbortskaffelse.

Virksomheden er meget tilfreds med erhvervsaffaldskonsulentens rådgivning, da problemet med farvespandene er løst, og virksomheden samtidig kan spare penge. Virksomheden fremhæver desuden, at det er rart at se erhvervsaffaldskonsulenten "live", da det gør det nemmere at henvende sig anden gang.

Virksomheden ville måske have haft samme fokus på sit affald uden besøg fra erhvervsaffaldskonsulent, men det er rart at kunne henvende sig med konkrete spørgsmål og problemer. Affaldsselskabet har uopfordret udsendt et ringbind til virksomheden med information om erhvervsaffald. Virksomheden kan slå mange ting op der – og er de i tvivl om noget, kan de altid ringe til affaldsselskabet eller erhvervsaffaldskonsulent.

6.6.4 Tilfredshed med rådgivningen fra erhvervsaffaldskonsulent

Interviewpersonerne blev bedt om at angive deres tilfredshed med den rådgivning, de har modtaget fra erhvervsaffaldskonsulent.

Tabel 25. Tilfredshed med rådgivningen

Branche	Meget tilfreds	Tilfreds	Utilfreds	Meget utilfreds	I alt
Fremstilling	11	12	0	0	23
Handel og kontor	6	7	0	1	14
Institutioner	3	4	0	0	7
Bygge og anlæg	0	1	0	0	1
I alt	20	24	0	1	45

Som det fremgår, var langt de fleste interviewpersoner meget tilfredse eller tilfredse med den rådgivning, de fik fra erhvervsaffaldskonsulenterne. Der var mange årsager til tilfredsheden:

- Mange udtrykte tilfredshed med erhvervsaffaldskonsulentordningerne som helhed, da det er rart at have et sted at henvende sig med tvivlsspørgsmål.
- Mange interviewpersoner angav, at de fandt det positivt, at konsulenterne var flinke og hjælpsomme og ikke agerede "bussemænd", selvom ikke alt var i orden på virksomheden.
- Det var vigtigt for interviewpersonerne, at konsulenten havde en stor viden om affaldsområdet og formåede at omsætte denne viden til praktiske løsninger for virksomheden.
- Mange angav også det positive i at kunne spare penge på affaldshåndteringen.
- Interviewpersonerne udtrykte tilfredshed over at få overblik og styr på deres affald via konsulentens vejledning.
- Flere fandt det rart at have mødt konsulenten, da det så vil være lettere at kontakte ham/hende fremover.
- Dialog er en vigtig parameter for virksomhederne.
- Den uvildige rådgivning uden pres opfattes positivt, da virksomhederne så selv kan vælge de løsninger, der passer dem bedst.

- Én interviewperson fandt det positivt, at konsulentten ikke brugte så lang tid på besøget, mens en anden fandt dette negativt.
- Én mente, at det var alt for dyrt at have konsulentten på besøg – det kostede 7.000 kr. for selve besøget².
- To interviewpersoner mente, at de godt kunne have undværet besøget og i stedet have været i telefonisk kontakt med konsulentten, da der ikke var så meget at komme på virksomheden efter. Begge var dog tilfredse med besøget.

Den udbredte tilfredshed medfører, at alle interviewpersoner angav, at de vil kunne finde på at bruge konsulentten en anden gang, hvis de har konkrete problemer, spørgsmål eller som sparringspart.

Kun en enkelt interviewperson var meget utilfreds med erhvervsaffaldskonsulentens rådgivning. Det viste sig dog, da interviewpersonen blev udspurgt nærmere, at det i højere grad var kommunen, der var utilfreds med. Dette skyldtes, at kommunen havde nedlagt en ordning, hvor virksomheder kunne aflevere deres affald på genbrugspladsen. Interviewpersonen fandt dette som en stor forringelse, hvorfor han var vred på kommunen og dermed også lidt på konsulentten som kommunens repræsentant.

Det skal bemærkes, at man ikke kan vide, om årsagen til, at ni virksomheder ikke ønskede at deltage i telefoninterviewene, var, at de var utilfredse med rådgivningen fra konsulentten. Det er naturligvis heller ikke til at sige, om nogle af de resterende 32 virksomheder, hvis data blev oplyst af konsulentten, og som af forskellige årsager (se tabel 14) ikke deltog i telefoninterviewene, var utilfredse. Desuden kan man ikke vide, om nogle erhvervsaffaldskonsulenter har undladt at afgive oplysninger om virksomheder, som der f.eks. var uoverensstemmelser med omkring rådgivningen eller lignende. I forlængelse heraf kan man heller ikke vide, om årsagen til den udbredte tilfredshed er, at der generelt var orden på de besøgte virksomheder, som derfor ikke har oplevet konsulentens besøg som ubehageligt, men mere som en givtig samtale med f.eks. udlevering af relevant materiale om affald. Slutteligt kan man heller ikke udelukke den mulighed, at nogle konsulenter måske er for flinke og hjælpsomme, fordi de opfatter dette som deres rolle. Flere virksomheder angav i hvert fald, at det var positivt, at konsulentten var flinke og ikke agerede ”bussemænd”, mens et råd fra en virksomhed var, at konsulentten skulle være mere stringente med overholdelse af reglerne.

Boks 9. Beskrivelse af en virksomheds besøg fra en erhvervsaffaldskonsulent

Facts om virksomheden:

Virksomheden hører under branchen handel og kontor og har 11 ansatte. Virksomhedens hovedaktivitet er el-installation. Som en del af virksomhedens service medtages affald, f.eks. køleskabe, fra kunderne ved nyinstallation.

Det er ikke vigtigt for virksomheden at have en høj miljøprofil, og virksomheden har i det daglige ikke fokus på sit affald.

Nøgletal om virksomhedens affaldsmængder m.v.:

Virksomheden er ikke umiddelbart bekendt med de samlede affaldsmængder pr. år og kan derfor ej heller sige noget om fordelingen på enkelt-fraktioner. Virksomheden sorterer i følgende fraktioner:

- Pap
- Elektronikaffald
- Freon-affald (køleskabe)
- Brændbart
- Ekstruderet polystyren
- Plast

² Som regel er det gratis for virksomhederne at modtage besøg og rådgivning fra erhvervsaffaldskonsulenterne, men enkelte steder skal virksomhederne dog betale for denne service.

Virksomhedens omkostninger til affaldsbortskaffelse udgør årligt ca. 12.000 kr. svarende til ca. 0,2% af omsætningen i virksomheden.

Besøget og rådgivningen fra erhvervsaffaldskonsulenten:

Virksomheden har haft besøg og har modtaget rådgivning fra en erhvervsconsulent ansat i en kommune.

Virksomheden blev kontaktet skriftligt af erhvervsaffaldskonsulenten før dennes besøg. Formålet med erhvervsaffaldskonsulentens besøg var at få virksomheden til at sætte fokus på sit affald.

Virksomheden er utilfreds med, at kommunen har valgt at nedlægge den hidtidige ordning, hvor virksomhederne kunne køre ind på kommunens genbrugsplads og aflevere affald. Virksomheden finder, at dette er en stærkt forringet service fra kommunens side. Virksomhedens utilfredshed kommer til at smitte lidt af på kontakten til erhvervsaffaldskonsulenten, da denne er repræsentant for kommunen.

Der var en konkret effekt af erhvervsaffaldskonsulentens besøg, idet virksomheden efter besøget er begyndt at udsortere fraktionerne pap, flamingo og elektronikaffald.

Trods utilfredsheden med kommunen vil virksomheden godt kunne finde på at bruge konsulenten igen.

6.6.5 Virksomhedens fokus på affald

Som det fremgår af tabel 26 mener godt halvdelen af interviewpersonerne, at deres virksomhed har fokus på sit affald.

Tabel 26. Mener interviewpersonen, at virksomheden har fokus på sit affald?

Branche	Ja	Nej	I alt
Fremstilling	14	9	23
Handel og kontor	7	7	14
Institutioner	3	4	7
Bygge og anlæg	1	0	1
I alt	25	20	45

Flere interviewpersoner angav, at virksomhederne fokuserer på affaldet, fordi det er et dyrt område. Én interviewperson lærer virksomhedens egne folk op til at fokusere mere på affaldet, hvilket er et stort arbejde. Én interviewperson sagde, at der er fokus på virksomhedens produktionsaffald, men ikke på andet affald.

Nogle interviewpersoner angiver, at de ikke selv mener, der fokuseres nok på affaldet i deres virksomhed. For én af disse er årsagen, at virksomhedens arbejdsmiljø er det vigtigste fokusområde i dagligdagen. Én interviewperson angiver, at virksomheden burde udsortere sit PVC-affald, hvilket ikke sker idag.

Som det ses af tabellen herunder, mener 24 interviewpersoner, at deres virksomheder ville have sat samme fokus, som de allerede gør, på deres affald uden konsulentens besøg, mens 21 angiver, at det ville de ikke have gjort. Flere af de 24 virksomheder angiver, at de er i gang med miljøstyring, og derfor ville være kommet til affaldsområdet på et tidspunkt, men at konsulentens besøg har fremskyndet dette. Andre mener, de ville have sat fokus på affaldet på grund af udarbejdelsen af grønne regnskaber. Slutteligt mener et par stykker, at fordi det koster at komme af med affaldet, ville der være blevet gjort noget ved det på et tidspunkt.

27. Ville virksomheden have sat samme fokus på sit affald uden kontakt med erhvervsaffaldskonsulentten?

Branche	Ja	Nej	I alt
Fremstilling	14	9	23
Handel og kontor	5	9	14
Institutioner	4	3	7
Bygge og anlæg	1	0	1
I alt	24	21	45

6.6.6 Gode råd til erhvervsaffaldskonsulenterne

Flere interviewpersoner havde gode råd til, hvordan erhvervsaffaldskonsulenterne kan blive bedre til at løse deres opgaver, eller hvordan de bliver mere synlige for virksomhederne:

- Konsulenten bør have meget erfaring omkring affald (tre virksomheder angav dette).
- Konsulenten kunne gøre et opsøgende arbejde, så virksomhederne ikke selv behøver finde frem til konsulenten og henvende sig. Altså være mere synlig overfor virksomhederne. Det er også vigtigt, at konsulenten er opsøgende overfor virksomheder, som ikke selv gør noget.
- Konsulenten bør kontakte alle nystartede virksomheder, da der er mange ting at tænke på, og affald er kun en lille del af det.
- Konsulenten kunne føre dialog med virksomheden hvert halve år via besøg.
- Konsulenten kunne slå på, at virksomhederne kan spare penge, for det betyder meget for dem.
- Konsulenten kunne igangsætte et samarbejde om affaldsbørs i området.
- Konsulenten kunne indhente oplysninger om virksomheden og dennes affald inden mødet og have forberedt en løsning, fremfor at bruge tid på det ude på virksomheden.
- Konsulenten fra affaldsselskabet bør kende til ordningerne i alle de kommuner, affaldsselskabet dækker og ikke kun der, hvor affaldsselskabet er placeret.
- Konsulenten bør være indstillet på samarbejde og formidling fremfor kontrol af virksomheden.
- Konsulenterne (kommunerne) bør være mere stringente med reglerne – det offentlige system er for blødt.
- Konsulenten bør følge op på alle besøgene på virksomhederne.
- Der bør ske en bedre markedsføring af konsulenterne, så de bliver mere synlige for virksomhederne.
- Konsulenterne skal være imødekommende overfor virksomhederne.

Slutteligt angav flere interviewpersoner, at de ikke havde nogle råd, fordi de synes, at rådgivningen fungerer upåklageligt allerede.

6.6.7 Virksomheders vidensbehov på affaldsområdet

Flere interviewpersoner angav, at de ikke har brug for mere viden om affald, end de kan få ved at henvende sig til konsulenterne eller ved opslag i erhvervsaffaldshåndbogen, som nogle kommuner/affaldsselskaber udarbejder og distribuerer til virksomhederne.

Kun interviewpersonerne fra en bygge- og anlægsvirksomhed, en institution samt seks fremstillingsvirksomheder angav at have behov for mere viden om deres virksomheders affaldshåndtering. Den viden, der efterspørges er:

- Viden om afsætningsmuligheder, f.eks. ”kan vi få penge for vores pap?” (tre virksomheder).
- Viden om bedre sortering af affaldet med henblik på mere genanvendelse (tre virksomheder).
- Viden om lovkrav på affaldsområdet (to virksomheder).
- Viden om tekniske metoder til at minimere affaldsmængderne, f.eks. udskiftning af en maskine (én virksomhed).
- Viden om miljøfarligt affald (trykimpregneret træ) (én virksomhed).

- Viden om forskellen på statens og kommunens regler (én virksomhed)
- Andet: Oprettelse af en affaldsbørs (én virksomhed).

Mens syv interviewpersoner ønsker at få opfyldt deres behov for mere viden via besøg fra erhvervsaffaldskonsulenten, ønsker fem at få viden via pjecer og fem via kurser. Desuden nævnes database, internet, fagblade og sikkerhedsrepræsentant som veje at få mere viden om affald.

6.7 Virksomheden og miljøet

Interviewpersonerne blev til sidst stillet nogle spørgsmål omkring virksomhedens miljøforhold/-profil.

Tabel 28. Har virksomheden et miljøstyringssystem?

Branche	Ja	Nej	I alt
Fremstilling	8	15	23
Handel og kontor	1	13	14
Institutioner	2	5	7
Bygge og anlæg	0	1	1
I alt	11	34	45

Som det fremgår af tabellen svarede 11 interviewpersoner, at virksomheden har et miljøstyringssystem. Nogle af de 11 virksomheder har allerede et certificeret system, mens andre arbejder på en certificering. For alle virksomheders vedkommende er det ISO 14001, der anvendes.

Tabel 29. Udarbejder virksomheden grønt regnskab?

Branche	Ja	Nej	I alt
Fremstilling	9	14	23
Handel og kontor	1	13	14
Institutioner	3	4	7
Bygge og anlæg	0	1	1
I alt	13	32	45

Mens fem virksomheder udarbejder lovpligtigt grønt regnskab, gør fem virksomheder det frivilligt. Af disse gør de tre det som en del af en koncerns miljøarbejde. De resterende interviewpersoner vidste ikke, om der var tale om frivillige eller lovpligtige regnskaber.

Med et vist overlap mellem de virksomheder, der arbejder med miljøstyring og udarbejder grønne regnskaber, er det omkring en fjerdedel af de 45 virksomheder, som indgår i denne undersøgelse, der i dag arbejder systematisk med deres miljøforhold og med opgørelser af deres miljøpåvirkninger, herunder affald.

Tabel 30. Er det vigtigt for virksomheden at have en høj miljøprofil?

Branche	Ja	Nej	I alt
Fremstilling	13	10	23
Handel og kontor	9	5	14
Institutioner	5	2	7
Bygge og anlæg	1	0	1
I alt	28	17	45

Fra et par af de interviewpersoner, der svarede, at det er vigtigt for deres virksomhed at have en høj miljøprofil, var der følgende uddybninger:

- Virksomheden finder, at det er vigtigt at have orden i egne rækker. Da virksomheden ligger midt i en by, må de have styr på alt for ikke at få klager. Virksomheden har så meget styr på sine forhold, at de direkte opfordrer naboerne til at klage, hvis der er noget i vejen, så problemet kan blive løst.
- Interviewpersonen mener, at det afhænger af, hvem man spørger. Koncernen har producentansvar på alle sine produkter, som de tager retur og genindvinder metallerne fra. Koncernen markedsfører sig med blyfri produkter og har en brochure om recycling af produkterne. Pris og kvalitet er vigtigere for kunderne end koncernens miljøprofilering.

De interviewpersoner, der svarede, at det ikke er vigtigt for deres virksomhed at have en høj miljøprofil, begrundede det med følgende kommentarer:

- Virksomhedens kunder lægger mere vægt på service end på miljø.
- Amtet lægger ikke så meget vægt på miljøforhold, og så er der ingen grund til, at virksomheden gør det.
- Interviewpersonen mener, at det er vigtigere for de store virksomheder i branchen. Nogle kunder efterspørger produkter uden PVC, men når de ser resultatet, vil de alligevel hellere have PVC-tryk.
- Interviewpersonen ved, at der i branchen er mere og mere fokus på miljøforhold, bl.a. i form af svanemærkede produkter. Den pågældende virksomhed synes dog, de gør nok for miljøet, så de har ingen planer om at få svanemærket deres produkter

7 Fokusgruppeinterview med erhvervsaffaldskonsulenter

7.1 Indledning

I dette kapitel redegøres der for et fokusgruppeinterview, som er gennemført i juni 2000 med otte erhvervsaffaldskonsulenter fra kommuner og affaldsselskaber. ACNielsen AIM A/S har stået for planlægning og gennemførelse af fokusgruppeinterviewet, og har skrevet en rapport på baggrund af interviewet. Dette kapitel bygger på AIMs rapport, og kapitlets analyser er således foretaget af ACNielsen AIM-teamet. Afsnit 7.4 er en detailanalyse, der følger fokusgruppeinterviewets kronologi og dermed har stort set de samme overskrifter som spørgeguiden i bilag D. Citaterne i kapitlet er udtalelser fra erhvervsaffaldskonsulenterne i fokusgruppeinterviewet.

7.2 Formål

Udover at evaluere erhvervsaffaldskonsulentordningerne i deres nuværende form har fokusgruppeinterviewet haft til formål at give input til, hvordan erhvervsaffaldskonsulenterne kan kvalificeres yderligere til det job, de udfylder. Hovedspørgsmålene ved fokusgruppeinterviewet var:

- Hvordan oplever erhvervsaffaldskonsulenterne selv deres arbejdsdag?
- Hvordan fungerer kontakten til virksomhederne i dag? Og hvordan kan den blive bedre?
- Hvilke informationsbehov har erhvervsaffaldskonsulenterne i deres hverdag?
- Hvordan kan erhvervsaffaldskonsulentordningerne komme til at fungere mere optimalt?
- Hvordan kan konsulenterne blive bedre til at udfylde deres rolle?

Ovenstående spørgsmål har dannet grundlag for en mere udførlig spørgeguide, som kan læses i bilag D.

7.3 Metode og gennemførelse

For at få erhvervsaffaldskonsulenterne i tale blev den kvalitative metode valgt som tilgang til evalueringen. Valget af denne metode har givet mulighed for at komme i dybden med de enkelte erhvervsaffaldskonsulenters oplevelser og fremdrage nuancerede reaktioner på ordningerne i modsætning til de mere standardiserede svar, som er den kvantitative analyses force. Konsulenterne har med andre ord haft mulighed for selv at præge gruppediskussionen, så de problemstillinger og vinkler, der ligger dem mest på sinde, har vægtet tungest i diskussionen. Udbyttet af diskussionen er en præcisering af erhvervsaffaldskonsulenternes behov for at kunne udfylde jobbet optimalt.

Reno-Sam kontaktede 10 erhvervsaffaldskonsulenter fra kommuner og affaldsselskaber rundt om i landet og inviterede dem til at deltage i fokusgruppeinterviewet. Der blev primært inviteret konsulenter fra ordninger, der har fungeret mere end ½ år. Otte af de 10 konsulenter mødte op, heraf kom tre fra kommuner og fem fra affaldsselskaber.

Gruppediskussionen varede to timer. Diskussionen blev via internt tv overvåget af repræsentanter fra Reno-Sam og RAMBØLL.

7.4 Analyse

Analysen i dette afsnit afspejler den diskussion, der fandt sted i fokusgruppen. Som nævnt er fem af de otte konsulenter ansat i affaldsselskaber, mens de øvrige tre er ansat i kommuner. Tre konsulenter er ansat i ordninger med mere end en konsulent. Konsulenternes uddannelsesmæssige baggrund varierer en del, idet der deltog fire ingeniører samt en automekaniker, en handelsuddannet, en laborant og en assurandør. En enkelt har haft stillingen som erhvervsaffaldskonsulent i 10 år, og en konsulent har været ansat i fire år, mens de seks øvrige har været ansat i to år eller mindre.

7.4.1 Dagligdagen som erhvervsaffaldskonsulent

Til trods for den brogede baggrund er erhvervsaffaldskonsulenterne enige om, at de bestrider et godt job. Det er afvekslende, og man har meget vide rammer til selv at bestemme indholdet af sin arbejdsdag. De fleste mener dog også, at man af og til skal jonglere med rigeligt mange bolde - måske netop fordi opgaverne ikke er klarere afgrænsede, end de er. De to mest rutinerede konsulenter fortæller i øvrigt begge, at arbejdsopgaverne er vokset gennem årene, da der jo ingen er til at sige, hvad de skal undlade at gøre:

"Det er utrolig svært at afgrænse opgaverne. Man spænder godt nok meget vidt efterhånden!"

Man må altså selv finde tiden til at følge op på det arbejde, man har søsat i sine første år som konsulent, samtidig med at nye opgaver kommer til.

7.4.1.1 Generel vurdering af ordningerne

Ordningerne, som konsulenterne er ansat i, vurderes grundlæggende positivt. De mere kritiske bemærkninger om ordningerne går på de praktiske problemer, som netop opstår, fordi der er mere end én type ordning, og fordi de forskellige kommuner og affaldsselskaber tackler ordningerne forskelligt. Hvis ordningerne var mere ens, var der bedre mulighed for at samarbejde om flere ting. Rollefordelingen mellem kommuner og affaldsselskaber problematiseres stort set ikke i diskussionen – efter sigende fordi dén diskussion er taget mange gange før. Stemningen og tonen i gruppediskussionen afspejler dog, at konsulenterne oplever hinanden som kolleger på tværs af affaldsselskaber og kommuner.

7.4.1.2 Kontakten med virksomhederne

Omdrejningspunktet i konsulenternes arbejde er kontakten med virksomhederne. Det kan kræve tålmodighed at få de relevante personer i tale og at få en aftale i stand, ligesom det kan tage tid at opbygge tilliden mellem konsulent og virksomhed. Kun ganske få virksomheder siger nej til et konsulentbesøg, og her har de kommunalt ansatte konsulenter den fordel, at de som tilsynsførende har ret til at møde op på virksomheden, uanset om virksomheden ønsker det eller ej:

"Jeg kommer fra en kommune, så jeg har tilsyn. Så selvom de ikke vil have jeg kommer, så kommer jeg alligevel. De kan slå sig i tøjret, men hvis jeg vil ind, så vil jeg ind!"

Andre kommunalt ansatte ser derimod kontrolfunktionen som en barriere for den nødvendige tillid mellem konsulent og virksomhed, og ville derfor foretrække at være ansat i et affaldsselskab (af konsulenten herunder kaldet "privat ansat"):

"Når erhvervslivet hører ordet kommune, så ved de, at jeg vil hive dem i ørerne, hvilket jeg jo også gør. Så jeg ville nok hellere have været privat, ja."

De konsulenter, der er ansat i affaldsselskaber, understreger imidlertid frustrationerne over manglende sanktionsmuligheder, hvis virksomhederne ikke behandler affaldet efter de gældende regler:

"Hvis jeg finder noget, så har jeg ikke noget at gøre - andet end at rette henvendelse til kommunen."

Flere af de forholdsvis nye konsulenter fortæller, at de strukturerer deres arbejde således, at virksomheder inden for samme branche besøges i én periode. På den måde får de mulighed for at samle erfaringer om typiske affaldsproblemer for den enkelte branche og kan udnytte erfaringerne ved de næste virksomhedsbesøg. Gruppens "yngste" konsulent jagter de områder, hvor gevinsten er størst:

"Jeg prøver at spore mig ind på, hvor der kan være noget at komme efter, så jeg får nogle succeshistorier."

7.4.1.3 At finde en "isbryder"

Succeshistorierne er vigtige - ikke kun for at styrke den enkelte konsulents selvsikkerhed, men også fordi de kan bruges som argumenter over for andre og mere skeptiske virksomheder. Selvom ordningen er gratis for virksomhederne, kræver det ofte lidt overtalelse, før der bliver tid til konsulenten i kalenderen. En garvet konsulent fortæller altid virksomhederne, at de kan spare penge ved at modtage hans råd, og så *"får de store ører!"*. En anden konsulent har udarbejdet en folder, som på forsiden understreger, at man kan få gratis hjælp til at få styr på affaldet. Han sender folderen ud og følger så op med en opringning et par uger senere.

Der er ingen tvivl om, at chancen for succes er størst med de henvendelsesformer, der påpeger en konkret gevinst for virksomhederne. Og jo mere konkret rådgivning man tilbyder, des større er chancen for, at virksomhederne vil afsætte den fornødne tid til et konsulentbesøg.

Om konsulenterne bruger pisken eller guleroden for at komme i kontakt med virksomhederne, afhænger dels af om de har tilsynspligt eller ej og dels af personligt temperament. En konsulent har det fint med at lave stikprøvekontroller på forbrændingsanlægget og uddele bøder til alt utilstrækkeligt sorteret affald - så får han i hvert fald virksomhedernes opmærksomhed. En anden fortæller, at konsulenterne i kommunen er blevet pålagt at omdele kommunens regulativ for behandling af erhvervsaffald i et ringbind til samtlige virksomheder i kommunen:

"Det synes jeg er en enormt god idé. Du har en indgangsnøgle - du har samtidig afleveret dit visitkort og sagt, at de bare skal ringe. Vi skynder os at sige, at vi er der for at hjælpe dem - og at de kan spare penge!"

7.4.2 Kritik af ordningerne og arbejdet

Som udgangspunkt udtrykker konsulenterne stor tilfredshed med ordningerne og stolthed over det arbejde, de udfører. På opfordring fremkommer der dog alligevel en række kritikpunkter. Disse fremgår af boks 10 herunder og uddybes i de følgende afsnit.

- Det er svært at afgøre, om affaldstransportørerne er medspillere eller modspillere.
- Der savnes fælles "fodslag" med driftsafdelingen.
- Det er svært at sælge dyre løsninger til virksomhederne.
- Den politiske styring er for kompleks og langsommelig.
- Politikerne er angste for at træffe beslutninger tæt på kommunalvalget.
- Der savnes en "ensretning" mellem de forskellige ordninger.
- Der er for lidt tid – bunkerne vokser.
- Der er for få ressourcer.
- Det er svært og langsommeligt at få fat i den rigtig person på virksomheden.
- Der er mangel på sparring i hverdagen.

7.4.2.1 Kontakten med virksomheder, transportører og kolleger

Enkelte konsulenter oplever det som et stort problem, at de bruger lang tid på at træffe de rigtige personer i virksomhederne, hvilket forsinker deres arbejdsproces, men kontakten til virksomhederne fungerer i det store hele godt. Flere oplever derimod, at deres rolle som konsulent ikke rigtig respekteres af deres kolleger, og at det er svært at opnå fælles fodslag med driftsafdelingen.

Også samarbejdet med transportørerne kunne fungere meget bedre. Konsulenterne oplever, at transportørernes regninger for at fjerne affaldet er uigennemskuelige, ligesom de alt for ofte ser stort på sorteringen af affaldet:

"Nogle gange har jeg på fornemmelsen, at affaldstransportørerne ikke er medspillere på banen..."

"Det er irriterende, når man bliver taget ved næsen af transportørerne. Nogle transportører tager højere priser, end hvad det reelt koster at komme af med affaldet, og virksomheden sætter jo ikke spørgsmålstegn ved det."

7.4.2.2 Ordningernes politiske struktur

Ordningernes politiske struktur giver også anledning til kritik. Dels opleves politikerne hellere at ville tilgodese vælgerne end miljøet, når der kun er 1½ år til næste kommunalvalg, og dels opleves afstanden fra den enkelte konsulent til beslutningstagerne som uoverstigelig stor.

Hertil kommer, at flere konsulenter savner en "ensretning" mellem de forskellige ordninger, så de i højere grad ville kunne stå sammen og bakke hinanden op i forskellige opgaver.

Endelig påpeger konsulenterne vanskelighederne ved at sælge dyre løsninger til virksomhederne, ligesom ideologi og økonomi ikke altid går hånd i hånd, hvis affaldet skal sorteres 100% korrekt. En af konsulenterne udtrykker det således:

"Hvor meget skal vi betale for at gøre en lillebitte smule for miljøet?"

7.4.2.3 Ressourcer i dagligdagen

Konsulenternes dagligdag er præget af travlhed, og mange oplever tiden som en så knap ressource, at bunkerne får lov til at vokse mere, end godt er. De ville foretrække at være flere om at løfte opgaverne, ligesom nye kolleger ville åbne muligheden for den sparring i dagligdagen, som flere konsulenter efterlyser.

7.4.3 Brugernes oplevelse af ordningerne

Konsulenterne i fokusgruppen blev præsenteret for tre af hovedresultaterne fra undersøgelsen, hvor 45 virksomheder, der alle har haft besøg af en konsulent, er blevet interviewet telefonisk. De tre resultater blev fremlagt på overheads og diskuteret ét ad gangen.

7.4.3.1 Det første resultat

- Halvdelen af virksomhederne udsortere deres affald i flere fraktioner efter erhvervsaffaldskonsulenternes besøg.

Konsulenterne var tydeligt frustrerede over dette resultat. Konsulenterne synes, at brugen af ordet "flere" er flertydigt i denne sammenhæng, så resultatet både kan læses som "mere end én fraktion" og "flere end før". Konsulenterne føler sig derfor ikke sikre på, om de 50% også indeholder de virksomheder, der allerede udsorterede affaldet i flere fraktioner før konsulentens besøg³. Under alle omstændigheder oplever konsulenterne resultatet som klart skuffende:

"Hvis man tager det, som det står, så ser det ikke godt ud!"

Deltagerne føler trang til at forsvare og forklare sig og peger på, at man jo ikke kan påvirke alle ved første besøg, ligesom øget kontrol og information vil give et bedre resultat. Endelig understreger resultatet behovet for opfølgende arbejde fra konsulenternes side.

7.4.3.2 Det andet resultat

- En tredjedel af virksomhederne har reduceret deres omkostninger til affaldshåndtering efter erhvervsaffaldskonsulenternes besøg.

Til trods for at flere af konsulenterne faktisk argumenterer med besparelser, når virksomhederne skal overbevises om det fordelagtige i at bruge ordningerne, vækker resultatet positiv overraskelse i gruppen. Virksomhederne har som regel slet ikke budgetteret med affaldsomkostningerne, hvilket kan gøre det vanskeligt at få øje på besparelserne.

Konsulenterne kan dog sagtens få øje på råd, der vil føre til lavere affaldsomkostninger hos virksomhederne:

"Der er mange, der ikke ved, at de kan frasortere pap o.s.v., men hvis de gør det, får de nogle økonomiske fordele."

7.4.3.3 Det tredje resultat

- 44 ud af 45 virksomheder er tilfredse eller meget tilfredse med den rådgivning, de har fået af erhvervsaffaldskonsulenterne.

Forud for præsentationen af dette resultat blev deltagerne opfordret til at gætte på, hvor mange af de 45 interviewede virksomheder, der var enten tilfredse eller meget tilfredse med konsulentens besøg. Nogle gættede på 10 tilfredse virksomheder, mens andre var helt oppe på 40. Gruppen enedes dog om, at omkring halvdelen af de besøgte virksomheder nok havde været tilfredse med besøget.

³ Det er forfatterens opfattelse, at konsulenterne misfortolkede dette resultat. Det er ligeledes forfatterens opfattelse, at resultatet skal betragtes positivt. Den korrekte tolkning af resultatet er, at efter konsulenternes besøg er omkring halvdelen af de 45 virksomheder begyndt at udsortere deres affald i antalsmæssigt flere fraktioner end før. I stedet for at tolke dette, som at der ikke er sket noget på resten af virksomhederne, skal man tænke på, at der dels var flere virksomheder, der angav, at de allerede sorterede godt nok og dels, at flere virksomheder på interviewtidspunktet af forskellige grunde endnu ikke havde nået at gøre noget som følge af rådgivningen.

Overraskelsen over resultatet var derfor stor – og gruppens konsulenter blev tydeligt stolte! De forklarer den udbredte tilfredshed med, at konsulenterne tilbyder virksomhederne information, de har vanskeligt ved at få fra kommunen. Herudover mener de, at det frem for alt er den dialogbaserede kontakt, der giver succes:

"De er glade for, at nogen interesserer sig for deres virksomhed. De elsker at fortælle om deres omsætning og virksomheden i det hele taget."

"Virksomhederne føler, de får noget information. De synes ikke, at de få information nok fra kommunen – men den personlige kontakt giver dem noget."

7.4.4 Superkonsulenten

Med afsæt i egne fiaskoer og succesoplevelser har konsulenterne let ved beskrive den ideelle konsulent. Listen over egenskaber og praktiske forudsætninger, som ifølge konsulenterne kendetegner superkonsulenten, er derfor omfattende. Listen fremgår af boks 11 herunder og uddybes i de følgende afsnit.

Boks 11. Kendetegn for en god erhvervsaffaldskonsulent

- Konsulenten skaber gensidig tillid (også i rollen som kontrollør) med virksomheden.
- Konsulenten overholder aftaler.
- Konsulenten opnår et imagepleje indadtil.
- Konsulenten kan sætte sig ind i virksomhedernes problematik og kultur.
- Konsulenten har et godt humør.
- Konsulenten kan sortere oplysninger.
- Konsulenten er godt forberedt ved besøg.
- Konsulenten har menneskekendskab.
- Konsulenten holder en god stil.
- Konsulenten vender tilbage med sikre svar.
- Konsulenten er ærlig omkring sin egen viden.
- Konsulenten kommer med hurtige tilbagemeldinger.
- Konsulenten er udadvendt.
- Konsulenten har lokalkendskab – det duer ikke med en københavner i Vestjylland eller omvendt.
- Konsulenten har tid til at læse avisens erhvervssider.
- Konsulenten tjekker virksomhedstypen på nettet inden besøg.
- Konsulenten møder op 5 minutter før aftalt.

7.4.4.1 Menneskelige kvaliteter

Den personlige kontakt mellem konsulent og virksomhed er en af forcerne ved erhvervsaffaldskonsulentordningerne. Derfor er den gode konsulent udadvendt og lidt af en menneskekender, der hurtigt kommer på bølgelængde med virksomhederne. Desuden mener konsulenterne, at det meget opsøgende arbejde kræver både gå-på-mod og godt humør.

7.4.4.2 Forarbejde

Superkonsulenten er godt forberedt forud for mødet med en ny virksomhed. Ideelt set bør man tage sig tid til at læse avisernes erhvervssider, så man er almindeligt orienteret om virksomheden og branchen og kan danne sig et billede af, hvilke affaldsproblemer der er

relevante for virksomheden. Det gælder i det hele taget om at vide mest muligt om virksomheden forud for mødet:

"Jeg går altid ind på Internettet, så jeg får lidt kendskab til virksomheden. Virksomheder bliver jo også glade for, at nogen har set hjemmesiden."

På virksomhedernes hjemmesider kan man også nu og da få sat ansigter på nøglepersonerne i forhold til affaldssortering.

Superkonsulenten har et stort lokalkendskab, der giver overblik over virksomhedstyper, et stort personkendskab samt kendskab til den lokale omgangstone. Konsulenterne mener f.eks. ikke, at det går an at ansætte en københavnsk konsulent i Vestjylland, for som konsulent gælder det også om at kunne sætte sig ind i virksomhedernes problematik og kultur, så man kan møde op med den rette attitude:

"Det går jo ikke, at man kommer alt for friskfyragtig til en meget stilig virksomhed!"

7.4.4.3 Mødet med virksomheden

Superkonsulenten overholder altid sine aftaler og møder endda 5 minutter før aftalt tid. Dette giver mulighed for at orientere sig i receptionen samt at tale med receptionisten om virksomhedens seneste forandringer. Samtidig giver opholdet i receptionen et solidt indtryk af den virksomhedskultur, man skal kunne gebærde sig i.

Uanset tonen i virksomheden, (som godt kan være barsk), er det vigtigt, at konsulenten holder en god stil igennem hele mødet:

"Man skal holde sin egen stil og være sig selv bekendt. Jeg vil ikke gå med på deres banden og svovlen. Jeg er ude som myndighed."

Evnen til at skabe tillid gennem personlig kontakt er central for erhvervsaffaldskonsulenternes arbejde. Tilliden er vigtig - både for at opnå størst mulig effekt af rådgivningen og for at få tilsynsrollen til at fungere for de kommunalt ansatte konsulenter. En konsulent understreger, at han altid orienterer virksomheden først, hvis forholdene er så kritisable, at han må tilkalde miljøtilsynet.

Endelig skal konsulenten i mødet med virksomheden formå at målrette information mod virksomheden, så denne ikke selv skal foretage en større oplysnings-sortering! Desuden skal konsulenten formidle oplysningerne med et personligt engagement for at styrke argumentationen over for virksomhederne.

7.4.4.4 Opfølgning

I tilfælde af at virksomheden stiller spørgsmål, som konsulenten ikke kan besvare på stedet, er det vigtigt at være ærlig omkring begrænsningerne i sin viden og love at vende tilbage med et sikkert svar - frem for at svare "på tynd is". Tilbagemeldingerne til virksomheden skal ideelt set ske ganske hurtigt efter første møde.

7.4.4.5 Imagepleje indadtil

Endelig arbejder superkonsulenten på at sikre standen af erhvervsaffaldskonsulenter et bedre image indadtil. Konsulenterne i gruppen har alle erfaringer med kolleger, driftsansvarlige eller transportører, som ikke rigtig respekterer deres arbejde, og det må der naturligvis rettes op på.

7.4.4.6 Fagligheden forudsættes i orden

Det er værd at bemærke, at ingen af de karaktertræk, som ifølge konsulenterne kendetegner superkonsulenten, angår konsulentens faglige formåen (se boks 11). Det tætteste, man kommer superkonsulentens faglig kompetence, er at turde indrømme, at man ikke ved alt. Derimod rejser konsulenterne ingen krav om, at superkonsulenten ideelt set skal vide alt. Dette kan selvfølgelig bero på en tilfældighed, men det kan også tolkes som et tegn på, at konsulenterne grundlæggende betragter deres egen faglige viden som tilstrækkelig og derfor forudsætter, at superkonsulenten selvfølgelig også er godt "klædt på".

7.4.5 Informationsbehov

Karakteristikken af superkonsulenten understreger, at konsulenterne har behov for mange forskellige typer af informationer i deres daglige arbejde. Udover information om den enkelte virksomheds affaldstyper og kultur vil de gerne være bedre "klædt på" i forhold til eksisterende regulativer og lovtiltag under opsejling:

"Du kan aldrig få ballast nok med i rygsækken. Du kan simpelt hen ikke nå at være up-to-date!"

Konsulenterne oplever ofte, at Miljøstyrelsen har orienteret både kommuner og virksomheder om nye tiltag på erhvervsaffaldsområdet, uden at give besked til affaldsselskaberne – og dermed affaldsselskabernes konsulenter. Som konsulent er det ikke særlig behageligt at være placeret sidst i informationskæden:

"Jeg får tit at vide fra kommunen, at de har fået noget nyt at vide af Miljøstyrelsen, som ikke er givet til mig samtidig."

7.4.5.1 En hjemmeside til erhvervsaffaldskonsulenterne

Problemerne med kommunikationssvigtet fra Miljøstyrelsens side kunne måske løses med en løbende opdateret hjemmeside til erhvervsaffaldskonsulenterne. Samtlige konsulenter i gruppen er på Internettet dagligt, men kun en enkelt har gjort det til en vane at bruge nogle minutter dagligt på Reno-Sams hjemmeside⁴ for netop at holde sig underrettet om nye tiltag.

Konsulenterne har imidlertid flere forslag til, hvad en sådan hjemmeside kunne indeholde: Alle har behov for information om, hvor man kommer af med specifikke affaldstyper, ligesom adresselister på relevante organisationer og affaldsmottagere ville være en stor hjælp for konsulenterne. Sidstnævnte forudsætter selvfølgelig, at alle bliver nævnt⁵.

En konsulent foreslår, at man på hjemmesiden opretter et affaldskatalog, hvor man samler konsulenternes erfaringer om, hvilke typer af farligt affald man kan forvente at finde i forskellige brancher. Informationerne skal kunne printes ud som en tjekliste, man kan medbringe ved besøg på de forskellige virksomhedstyper. Et fyldestgørende katalog ville dog kræve aktiv deltagelse af alle konsulenter.

Konsulenterne vil gerne dele deres erfaringer med hinanden og kunne spørge hinanden til råds i konkrete tvivlstilfælde. Dette forudsætter – igen - at alle konsulenter bruger hjemmesiden, hvilke fordrer en høj grad af brugervenlighed. Her opleves den eksisterende Reno-Sam-hjemmeside som klart utilstrækkelig. I bedste fald kan erfaringsudvekslingen på nettet

⁴ Reno-Sam har på sin hjemmeside oprettet en "knap" for erhvervsaffaldskonsulenter, som er med i "Temagrupper for erhvervsaffaldskonsulenter". Her fås adgang til "Kontaktpersoner og adresser", "Informationsmateriale" samt "EAK-café", hvor det er muligt at skrive og besvare indlæg fra de andre konsulenter i temagruppen.

⁵ Det bemærkes, at ingen af konsulenterne tilsyneladende kender til den eksisterende hjemmeside med adressen www.affaldsinfo.dk i regi af Videncenter for Affald og Genanvendelse. Her forefindes en del af de efterspurgte oplysninger.

fungere som både chat imellem de enkelte konsulenter og som en mere struktureret vidensopsamling:

"Hvis alle benytter hjemmesiden, får man et ping-pong spil."

En konsulent foreslår således, at hjemmesiden udbygges med en FAQ – altså en liste med svar på "frequently asked questions", som alle kunne have gavn af at få kendskab til. Endelig foreslår konsulenterne, at hjemmesiden kunne rumme henvisninger til kurser og litteratur, ligesom relevante artikler kunne resumeres.

7.4.6 Fremtidens erhvervsaffaldskonsulentordning

Som det er fremgået flere gange, er konsulenterne stolte af deres arbejde og godt tilfredse med de ordninger, de er ansat i. Deres forslag til forbedringer af fremtidens ordninger er derfor ikke revolutionerende, men kan ses som mindre justeringer, der vil forbedre kvaliteten af såvel ordningerne som konsulenternes arbejdsdag.

7.4.6.1 Ordningernes formål

I øjeblikket arbejder konsulenterne stort set kun med affaldssortering, og selvom de erklærer sig enige i det politiske mål om i højere grad at forebygge affaldsdannelsen, føler de sig tydeligvis ikke kompetente til at løfte denne opgave på nuværende tidspunkt:

"Renere teknologi skal man være varsom med at rådgive om. Det har vi ikke kompetence til."

På den anden side vil konsulenterne gerne være med til at påvirke udviklingen i den rigtige retning. En konsulent fortæller, at han ved, at det i dag kan lade sig gøre at lave tomatbakker, der fylder en tiendedel af de nuværende, men leverandørerne vil ikke bruge dem. Denne proces kunne konsulenterne måske godt påvirke:

"Hvis vi kan være med til at påvirke og sige; prøv at høre her, grosserer Jensen - næste gang de kommer fra GASA, så siger du, at de skal tage det ud af de kasser og sætte varerne i dit køleanlæg og så tage kasserne med igen. Det synes jeg kunne være sjovt, hvis vi kunne være med til at påvirke den proces."

7.4.6.2 Ordningernes opbygning og struktur

Rollefordelingen mellem kommuner og affaldsselskaber er ikke i centrum for konsulenternes forslag til forbedringer af fremtidens erhvervsaffaldskonsulentordninger. Dette kan skyldes en udbredt træthed over for denne diskussion, men kan måske også ses som et udtryk for, at problemer med rollefordelingen i højere grad er af lokal karakter end et generelt problem for ordningerne.

Konsulenterne er til gengæld enige om, at samarbejdet med transportørerne sagtens kunne fungere bedre. De foreslår dels, at de selv holder en tættere kontakt til vognmændene, og dels ville det være en fordel, hvis vognmænd og transportører kendte regulativerne for erhvervsaffald lige så godt som konsulenterne:

"Vognmændene skal være bedre klædt på og kunne sige: Det må I, og det må I ikke!"

I bedste fald ville dette også medføre en højere grad af overensstemmelse mellem transportørernes og konsulenternes opfattelse af, hvor meget virksomhederne skal betale for at få afhentet deres affald.

En konsulent foreslår i øvrigt, at der udvikles en affaldsbørs, som kan kontaktes, når man står med nogle ton af en eller anden affaldstype, man ikke ved, hvad man skal stille op med.

7.4.6.3 Information/uddannelse

Udover en forbedret hjemmeside til konsulenterne med større vægt på interaktivitet, udtrykker især de "yngre" konsulenter et behov for kurser i kommunikation:

"Hvad gør man, når man står over for virksomhederne? Hvordan kontakter man dem bedst?"

Nogle foreslår NLP-kurser (Neuro-Lingvistisk-Programmering), og en enkelt har været på et godt kursus i kommunikation og kropssprog. Efteruddannelse på dette område opleves som vigtig, da kontakten til virksomhederne er så central for, om konsulenterne oplever succes i deres arbejde. Alle er enige om, at jo bedre rustet man er, des mere selvsikker bliver man i rollen som konsulent.

8 Evaluering af erhvervsaffaldskonsulentordninger

8.1 Indledning

I dette kapitel foretages en samlet evaluering af erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner og affaldsselskaber på landsplan på baggrund af oplysningerne i kapitel 6 og 7, samt delspørgsmål fra interviewene med kommuner og affaldsselskaber.

Først opridses konsulenters og virksomheders overordnede vurderinger af erhvervsaffaldskonsulentordningerne. Dernæst ses på de effekter, konsulenter og virksomheder vurderer, der er af ordningerne og rådgivningen. Herefter samles op på vurderinger af kendetegn for en god erhvervsaffaldskonsulent, hvilket følges op af en række punkter, der kan medvirke til at sikre, at konsulentordningerne får mulighed for at udvikle sig i den mest optimale retning.

8.2 Vurderinger af erhvervsaffaldskonsulentordninger

Gennem telefoninterview og fokusgruppeinterview er det afdækket, at erhvervsaffaldskonsulenterne overordnet set er godt tilfredse med de ordninger, de er ansat i. Konsulenterne finder, at det er et spændende job med mange udfordringer. Dog finder en del konsulenter, at det kan være svært at nå at udføre de erhvervskonsulentrettede opgaver, fordi de også skal nå mange andre typer af arbejdsopgaver i deres kommune/affaldsselskab.

De interviewede kontaktpersoner fra virksomhederne er positive overfor ordningerne og giver udtryk for, at det er rart at have et sted at henvende sig med spørgsmål – og at det er godt at få styr på sit affald.

8.2.1 Ordningernes struktur og rollefordelingen mellem kommuner og affaldsselskaber

Deltagerne i fokusgruppeinterviewet angav, at den politiske styring af ordningerne opleves som meget fjern fra konsulenternes hverdag. De mest garvede konsulenter oplever, at deres initiativer til forbedring af ordningerne risikerer at kvæles i politikernes angst for upopulære beslutninger og bureaukratiets komplekse beslutningsprocesser.

Set med konsulentøjne ville en "ensretning" af de forskellige ordninger desuden være en fordel. Spørgsmålet er, om en egentlig ensretning vil være mulig i praksis, da ordningernes særlige kendetegn hænger sammen med en række ting, som f.eks. prioritering, ressourcer, virksomhedernes antal og karakter m.v., som ikke nødvendigvis lader sig ensrette. Det vil derimod sikkert være muligt at skabe mere sammenlignelige ordninger ved at gøre disses opbygning, formål m.v. mere ensartede.

Hvad der også vil kunne lade sig gøre, er at etablere en række tilbud som f.eks. adgang til information, ny viden og efteruddannelse, som kan ensrettes og udvikles som et samlet tilbud til alle erhvervsaffaldskonsulenterne.

Deltagerne i fokusgruppeinterviewet diskuterede kort forskellene og lighederne mellem at være ansat i kommunale ordninger og i affaldsselskabsordninger samt den rollefordeling mellem kommuner og affaldsselskaber, der er en naturlig følge heraf. Konsulenterne syntes, at de havde taget diskussionen mange gange før bl.a. i Reno-Sams temagruppe for erhvervsaffaldskonsulenter, og der bliver aldrig nogen konklusion. Typisk synes konsulenter ansat i kommuner, at kommunemodellen er den rigtige, mens konsulenter ansat i affaldssel-

skaber er tilhængere af affaldsselskabsmodellen. Det, man må konkludere, er, at ansættelse i de to typer af ordninger giver forskellige kompetencer. Denne forskel bør man gøre sig klart, og så finde ud af, om det passer bedst til den enkelte kommune at oprette egen ordning, en deleordning med andre kommuner eller at deltage i en ordning via et affaldsselskab.

8.2.2 Rådgivning eller kontrol?

Kompetencefordelingen mellem kommuner og affaldsselskaber i situationer, hvor affaldsselskabet har ansat en konsulent, er et emne, der ofte diskuteres. Mens de kommunalt ansatte konsulenter har tilsynspligt, er konsulenterne i affaldsselskaberne fritaget for dette ansvar. Nogle konsulenter mener, at dette fratager dem muligheden for at sanktionere ukorrekt behandling af erhvervsaffaldet, mens andre via deres tætte samarbejde med kommunerne ikke føler dette som et problem.

Firmaet Advokaterne Lund-Nielsen og König A/S udarbejdede i november 1999 et notat om konsulentordningen for erhvervsaffald for affaldsselskabet I/S Kavø. Af notatet fremgår det bl.a., at kommuner ikke kan fritage en konsulent ansat i deres affaldsselskab generelt for at afrapportere. I forlængelse heraf er erhvervsaffaldskonsulenter ansat i affaldsselskaber pligtige til at indberette til kommunerne, hvis de opdager forhold på en virksomhed, der er i modstrid med reglerne. Undtaget fra dette er dog rene bagatelagte forhold, som man fra den ansvarlige myndigheds side i praksis alligevel ikke vil skride ind overfor.

Notatet viser, at det er vigtigt, at kommuner og affaldsselskaber før oprettelse af en ordning i regi af affaldsselskabet nøje afklarer deres indbyrdes myndighedsfordeling og opgaveudførelse. Et tæt samarbejde mellem kommunerne og affaldsselskaberne er nemlig helt essentielt for ordningens succes. Også kommuner, der vælger at dele en ordning, må fastlægge hvem der tager sig af hvilke ting, og hvordan der samarbejdes på området.

Deltagerne i fokusgruppeinterviewet understregede alle vigtigheden af, at konsulenten formår at skabe tillid, så virksomheden føler sig rådgivet og hjulpet - og ikke overvåget eller kontrolleret. Tilliden skabes både gennem personlighed og faglig kompetence, men også ved at svare ærligt, hvis virksomhederne stiller spørgsmål, konsulenterne ikke kan besvare på stående fod. Her gælder det for konsulenten om at undersøge spørgsmålet og melde hurtigt tilbage til virksomheden med et svar eller et råd.

Mange af de interviewede kontaktpersoner fra virksomhederne angav i interviewene, at de finder det positivt, at konsulenterne er flinke og hjælpsomme og ikke agerer "bussemænd", selv om alt ikke er i orden på virksomheden. Flere virksomheder opfatter desuden den uvildige rådgivning som positiv, da virksomheden selv kan vælge de løsninger, der passer den bedst.

Både konsulenter og virksomheder er altså tilsyneladende af den opfattelse, at konsulentordningerne skal være et godt tilbud til virksomhederne, og at konsulenterne skal opføre sig venligt og imødekommende. Dette betyder ikke nødvendigvis, at alle konsulenter i alle tilfælde har denne rolle, da konsulenterne naturligvis kan komme ud for situationer, hvor de er nødt til at være knap så flinke. En sådan situation kan f.eks. være en virksomhed, der ikke overholder erhvervsaffaldsregulativet, og ikke har til hensigt at gøre noget ved dette.

Grunden til, at konflikter ikke er kommet tydeligt frem i de foretagne interview, kan skyldes flere ting. For det første kan det være, at de mange forholdsvis nystartede konsulenter primært optræder venligt overfor virksomhederne for at få ordningen kørt i gang med et godt ry. Det kan også skyldes, at de virksomheder, der har ønsket at deltage i interviewene er virksomheder, hvor der ikke har været nogle nævneværdige problemer. Slutteligt nævnte nogle konsulenter fra affaldsselskaberne, at når de støder på virksomheder, der ikke ønsker besøg, kontaktes kommunens tilsynsmedarbejdere, som har tilsynspligten. Det kan således være tilfældet, at de virksomheder, mange konsulenter besøger og rådgiver, er virksomheder, som er motiverede og reelt ønsker hjælpen, og så er der mindre risiko for, at der opstår konflikter.

8.3 Effekter af erhvervsaffaldskonsulentordninger og rådgivning

Gennem telefoninterviewene med erhvervsaffaldskonsulenter og kontaktpersoner fra virksomheder har det ikke været muligt at afdække hvor store affaldsmængder, der er flyttet som følge af konsulentordningerne. Enkelte konsulenter og virksomheder har kunnet opgive cirka-mængder for nogle fraktioner, men ikke i et omfang, der muliggør nogen form for samlede konklusioner. Ligeledes er det ikke muligt at drage nogle konklusioner omkring økonomiske konsekvenser for virksomhederne som følge af f.eks. bedre afsætningsvilkår eller udsortering af nye fraktioner.

Et antal konsulenter fortæller, at de er begyndt at udvikle databaser til registreringer af f.eks. affaldsmængder og –fraktioner. Alt afhængig af, hvad der registreres og på hvilken måde, vil det - når databaserne er udviklede – være muligt at trække data ud omkring udviklingen i affaldsmængder, behandlingsformer og –steder samt økonomiske konsekvenser. Jo flere konsulenter, der begynder at foretage registreringer, desto sikrere konklusioner vil der kunne drages på landsplan omkring erhvervsaffaldskonsulentordningernes effekt.

Et element i registreringen vil være en opfølgning på virksomhederne, som mange konsulenter allerede foretager i dag. Opfølgningen skal udbygges, så denne også omhandler f.eks. flyttede mængder og økonomiske konsekvenser. Det umiddelbare indtryk af telefoninterviewene med virksomhedernes kontaktpersoner var, at affald fylder meget lidt i deres bevidsthed. Også det, at udgiften til affaldsbortskaffelse for mange virksomheder udgør en meget lille del af deres samlede udgifter, har en betydning for deres fokus på affaldet.

Telefoninterviewene afdækkede dog samtidig, at mange (om ikke alle) kontaktpersoner vil være i stand til at finde oplysninger om afleverede mængder, transportører/behandlingssteder samt økonomiske konsekvenser i deres bogholderi. En tættere opfølgning fra konsulenternes side – evt. over et stykke tid - vil kunne udnytte værdien af disse oplysninger og bør overvejes indbygget i kommende registreringssystemer.

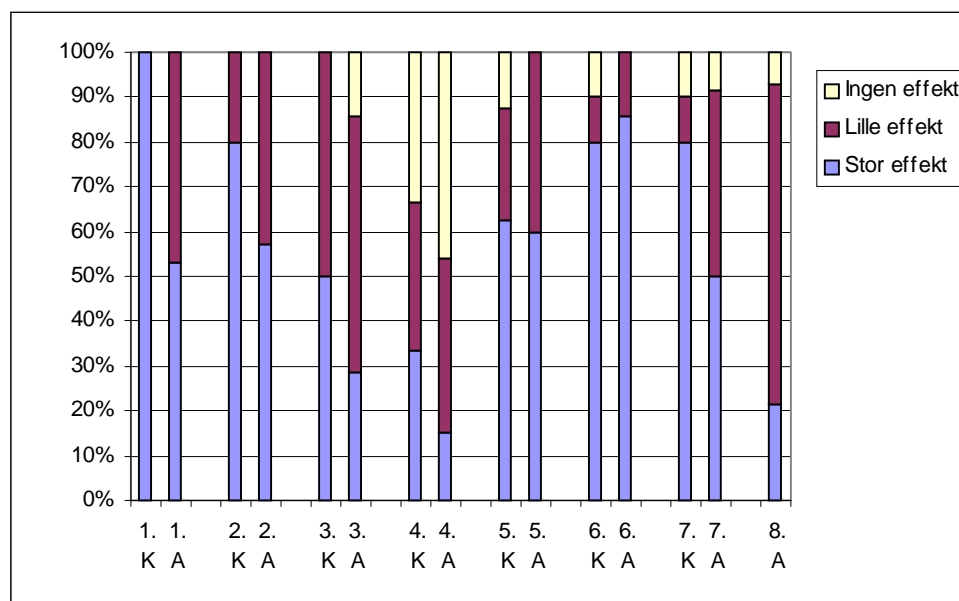
Da det altså ikke er muligt at drage konklusioner omkring effekter på mængder og økonomi i denne rapport, omfatter nedenstående udelukkende konsulenternes og virksomhedernes mere bløde vurderinger af effekter af ordninger og rådgivning.

8.3.1 Erhvervsaffaldskonsulenternes vurdering af effekter

De 34 erhvervsaffaldskonsulenter, der blev telefoninterviewet, blev bedt om at vurdere effekter af deres hidtidige indsats. Som det fremgår af figur 9, vurderer konsulenterne, at den største effekt af deres indsats kan ses i forhold til:

- At få sat fokus på erhvervsaffald generelt,
- at få overholdt lovgivningen,
- at få øget mængden af affald, som kan genanvendes,
- at få sikret en bedre udsortering af miljøfarlige stoffer, samt
- at få flyttet affald fra deponering til forbrænding

Figur 9. Vurdering af ordningers effekt hidtil fordelt på kommuner og affaldsselskaber

Forklaring til figur 9: K = kommuner, A = affaldsselskaber.

1. Sætte fokus på erhvervsaffald generelt
2. Overholde lovgivning/regulativer
3. Indfri kommunens/affaldsselskabets miljømålsætninger
4. Få virksomhederne til at producere mindre affald
5. Flytte affald fra deponering til forbrænding
6. Øge mængden af affald, som kan genanvendes
7. Opnå en bedre udsortering af miljøfarlige stoffer
8. Støtte tilsyns- og miljømedarbejdere i kommuner

Sammenlignes konsulenternes vurdering af ordningernes effekt med deres vurdering af ordningernes formål (tabel 5, tabel 11 og figur 5) fremgår det, at der ifølge konsulenternes vurdering er en rimelig overensstemmelse mellem formål og effekt.

Mens alle konsulenter anser det som et formål for deres ordninger at øge mængden af affald, der kan genanvendes, vurderer 80% af kommunernes konsulenter og 85% af affaldsselskabernes konsulenter, at der hidtil har været en stor effekt på dette område.

86% af kommunernes konsulenter og 75% af affaldsselskabernes konsulenter vurderer, at et formål med deres ordninger er at opnå en bedre udsortering af farlige stoffer. Henholdsvis 80% og 50% af konsulenterne vurderer, at der har været en stor effekt her.

Mens 79% af kommunernes konsulenter og 80% af affaldsselskabernes konsulenter vurderer, at et formål er at sætte fokus på erhvervsaffald generelt, mener 100% og 53%, at der har været en stor effekt.

79% af kommunernes konsulenter mener, at et formål med deres ordning er at overholde lovgivning/regulativer. Efterfølgende vurderer 80%, at der kan ses en effekt på dette område.

75% af affaldsselskabernes konsulenter mener, at et formål er at flytte affald fra deponering til forbrænding, mens 60% vurderer, at der har været en stor effekt.

Som flere nyansatte konsulenter rigtig nok angav, er det ikke muligt for dem at angive effekter af deres ordninger endnu. Ligeledes kan også konsulenter, der har arbejdet et stykke tid, have formål med ordningen, hvor det endnu ikke er muligt at se effekter, f.eks. fordi en bestemt kampagne eller lignende endnu ikke er blevet iværksat.

Det formodes, at nogle af konsulenterne allerede har gennemført eller har planer om at evaluere f.eks. deres kampagner eller brancherettede aktiviteter. For at få et mere nuanceret billede af ordningernes effekter på bestemte områder kunne der foretages en samling af sådanne evalueringer.

Udover de på forhånd fastlagte svarmuligheder kunne konsulenterne angive yderligere effekter af deres hidtidige indsats eller uddybe deres svar på de faste muligheder. Konsulenterne angav, at:

- Indsatsen har givet stor opmærksomhed på de miljøfarlige stoffer ved kontrolbesøg, og det giver en mulighed for løbende at sætte fokus på problematiske fraktioner.
- Der er blevet udarbejdet informationsmateriale målrettet til virksomhederne.
- Der er skabt grundlag for bedre statistikker og kortlægning af affaldsmængder og affaldsstrømme i området.
- Der har været en effekt i forhold til at få gjort virksomhederne opmærksomme på, at affaldet er et problem, de skal gøre noget ved, og virksomhederne er blevet opmærksomme på nogle fraktioner, de ikke tidligere tænkte på.
- Effekten knytter sig meget tæt til, om virksomhederne oplever en hurtig besparelse. Gør de først det, er det langt nemmere at komme på virksomheden igen og gå videre med nye initiativer.
- Der er opnået et større samarbejde med kommunerne som følge af ordningen. En konsulent fra et affaldsselskab besøger alle kommunerne og snakker om erhvervsaffald med dem.

8.3.2 Virksomhedernes vurdering af effekter

Interviewpersonerne fra virksomhederne blev bedt om at vurdere effekten af erhvervsaffaldskonsulenternes rådgivning (se afsnit 6.6.3).

Interviewpersonerne vurderede, at de havde oplevet størst effekt på følgende områder (flest angav, at de havde opnået effekter på ”andre områder” end de forud definerede, se afsnit 6.6.3):

- Der er sat fokus på affaldet i virksomheden.
- Der har været en økonomisk (positiv/negativ) effekt.
- Virksomheden sorterer i flere fraktioner end tidligere.

Sammenholdes dette med, hvad der var interviewpersonernes opfattelse af formålet med besøgene (figur 7) ses det, at disse tre punkter er de samme, som dem virksomhederne vurderede at være formålet med besøget.

8.3.3 Samlet vurdering af effekter

Sammenstilles konsulenternes og virksomhedernes vurdering af effekter af ordningerne og rådgivningen, er der to områder, hvor de to grupper begge vurderer, at der har været en stor effekt, nemlig:

- Der er sat fokus på affaldet (i virksomhederne).
- Der sorteres i flere fraktioner end tidligere (på virksomhederne).

Erhvervsaffaldskonsulentordninger opstartes typisk med det formål at få sat fokus på erhvervsaffaldet. I konsulenternes jobfunktion ligger det naturligvis at sætte fokus på virksomhedens affald ved besøg og rådgivning. Den mest oplagte tilgang til dette er at koncentrere sig om de affaldsfraktioner, som kommunerne ifølge affaldsbekendtgørelsen er forpligtede til at anvise til genanvendelse (bl.a. papir, pap og transportemballage af plast). Hvis nogle virksomheder tidligere ikke har sorteret dette ud til genanvendelse, vil der kunne opnås hurtige og synlige effekter ved at rådgive virksomhederne til at foretage en øget sortering.

De to effekter er altså naturlige som en følge af, at hovedparten af erhvervsaffaldskonsulentordningerne er igangsat i de seneste år. Spørgsmålet er, om dette også fremover skal

være hovedformålene med ordningerne. Samtidig med, at "Affald 21" fokuserer på, at der skal ske en øget indsats overfor virksomhedernes affald, således at mere kan genanvendes, stiller "Affald 21" nemlig også krav om affaldsforebyggelse og -minimering.

Gennem telefoninterview med erhvervsaffaldskonsulenter og kontaktpersoner fra virksomheder samt fokusgruppeinterviewet med konsulenter er det blevet klart, at der i dag ikke fokuseres på at forebygge eller at minimere affaldsmængderne på virksomhederne. Mens i alt 19 af de 34 konsulenter vurderede, at affaldsminimering var et formål med deres ordninger, fandt kun fem konsulenter, at de havde opnået en effekt på dette punkt. Kun én enkelt kontaktperson på en virksomhed efterspurgte tekniske metoder til at minimere affaldsmængder, såsom f.eks. udskiftning af maskiner.

De konsulenter, der deltog i fokusgruppeinterviewet, så ikke sig selv som kompetente til at medvirke til at leve op til det politiske mål om affaldsforebyggelse på nuværende tidspunkt. Konsulenterne var dog ikke afvisende i forhold til, at dette kunne blive et mål for ordningerne på lidt længere sigt, og ville i så fald gerne medvirke i den grad, det ligger inden for rammerne af deres kompetencer.

8.4 Hvad kendetegner en god erhvervsaffaldskonsulent?

Både erhvervsaffaldskonsulenter og virksomhedernes kontaktpersoner blev bedt om at vurdere, hvad de synes kendetegner en god konsulent. Dette har ført til en række punkter, som kan opdeles i personlige og faglige kvalifikationer.

8.4.1 Erhvervsaffaldskonsulentens personlige kvalifikationer

Omdrejningspunktet for de fleste erhvervsaffaldskonsulenters arbejde er kontakten med virksomhederne. Det kan være en svær proces at få kontakt med den rette person i virksomheden, ligesom det kan være svært at overbevise virksomhederne om, at det er værd at sætte tid af til et konsulentbesøg. Her skal konsulenten være i stand til at komme med overbevisende argumenter om f.eks. tilbud om konkret rådgivning eller muligheden for at opnå besparelser.

Derefter finder konsulenterne det vigtigt, at de forud for et besøg sætter sig ind i, hvad det er for en virksomhed, de skal ud til. Herunder ligger det også at finde ud af, hvordan virksomhedskulturen er, så konsulenten f.eks. ved, om "tonen" er til slips eller cowboybukser. Det, at konsulenten interesserer sig for virksomheden, kan have en stor betydning for udfaldet af besøget.

Ved selve besøget er det også vigtigt, at der skabes gensidig tillid mellem konsulent og virksomhedsrepræsentant, så repræsentanten fra virksomheden får fornemmelsen af at have en rådgiver snarere end en kontrollant på besøg. Dette skal dog ikke betyde, at konsulenten ikke reagerer, hvis der er forhold på virksomheden, der ikke er i orden.

Udover ovenstående mener erhvervsaffaldskonsulenterne selv, at følgende personlige kvalifikationer er vigtige i deres job:

- Konsulenten skal have godt humør.
- Konsulenten skal være udadvendt.
- Konsulenten skal have menneskekendskab.
- Konsulenten skal overholde aftaler.
- Konsulenten skal formå at skabe et image i egen organisation.
- Konsulenten skal kunne sortere oplysninger og have overblik.
- Konsulenten skal være ærlig omkring sin egen viden.
- Konsulenten skal vende hurtigt tilbage med sikre og korrekte svar.

Af personlige egenskaber finder virksomhederne, at det er vigtigt, at:

- Konsulenten er synlig og opsøgende overfor virksomhederne.
- Konsulenten er forberedt.

- Konsulenten er imødekommende og god til at føre dialog med virksomheden.

Som det fremgår, prioriterer både konsulenter og virksomheder personlige kvalifikationer, som gør, at samarbejdet mellem dem kan fungere. Forberedelse er vigtig for begge parter, ligesom venlighed og imødekommenhed tæller. Igen er der ingen, der angiver noget i retning af, at konsulenterne skal være mere strenge overfor virksomhederne.

8.4.2 Erhvervsaffaldskonsulentens faglige kvalifikationer

Faglige kvalifikationer er naturligvis også vigtige for konsulenterne, som skal ud og rådgive virksomhederne.

Konsulenterne finder selv, at det er vigtigt, at:

- Konsulenten forud for mødet med en virksomhed har ressourcerne (tiden, kilderne og lokalkendskabet) til at sætte sig godt ind i, hvilken virksomhedstype og –kultur, han/hun står overfor.
- Konsulenten har affaldsteknisk viden, som f.eks. viden om hvilke typer af affald og hvilke slags problemer, man kan forvente at støde på hos virksomheden

For virksomhederne er det væsentligt, at:

- Konsulenten har stor viden og erfaring på affaldsområdet og formår at omsætte denne viden til praktiske løsninger for virksomheden.
- Konsulenten kender til affaldsordningerne i kommunen og affaldsselskabet.
- Konsulenten kan fungere som virksomhedens sparringspartner.

Som det fremgår, er det vigtigt for både konsulent og virksomhed, at konsulenten har den fornødne tid og viden til at koncentrere sig om den enkelte virksomhed og dennes problemer. Forståelse og gode råd fra konsulenten giver mere tillid fra virksomhedens side, hvilket kan medføre, at virksomheden er åben overfor konsulenten og vil henvende sig igen.

9 Gode råd om erhvervsaffaldskonsulentordninger

9.1 Indledning

Dette kapitel indeholder en række råd til kommuner, affaldsselskaber samt politikere, der står overfor, eller overvejer at oprette en erhvervsaffaldskonsulentordning. Desuden gives forslag til forbedring af de eksisterende erhvervsaffaldskonsulentordninger. Disse forslag er henvendt til Miljøstyrelsen, kommunernes og affaldsselskabernes politiske og administrative baglande samt erhvervsaffaldskonsulenterne. Råd og forslag i dette kapitel gives på baggrund af de interview, der er foretaget med kommuner, affaldsselskaber, virksomheder og erhvervsaffaldskonsulenter i projektet.

En erhvervsaffaldskonsulentordning kan være med til at opfylde kommunernes og affaldsselskabernes mål i affaldsplanlægningen, og dermed også udmøntningen af målene i den nationale affaldsplan 1998-2004 "Affald 21". Disse mål er bl.a. at forebygge dannelsen af affald, at flytte affald fra deponering og forbrænding til genanvendelse samt at udsortere miljøbelastende affaldsfraktioner med henblik på særlig behandling.

Dertil kommer, at erhvervsaffaldskonsulenterne kan være med til at:

- Støtte en udvikling, der fremmer en kvalitativ og kvantitativ udvikling af affaldsbehandlingen
- Minimere miljøbelastningen, idet der opnås korrekt sortering
- Virksomhedernes miljøbevidsthed forbedres
- Virksomhedernes viden om regler, affaldsordninger og økonomi øges.

9.2 Gode råd om organisering og finansiering

9.2.1 Har kommunen/affaldsselskabet behov for en erhvervsaffaldskonsulentordning?

Når en kommune eller et affaldsselskab overvejer, om der skal oprettes en erhvervsaffaldskonsulentordning, er der i første omgang to spørgsmål, der bør diskuteres:

1. Vil en erhvervsaffaldskonsulentordning kunne medvirke til at opfylde målsætninger i affaldsplanen og i "Affald 21"?
2. Har politikere og kommunen/affaldsselskabet vilje og ressourcer til at oprette en erhvervsaffaldskonsulentordning?

9.2.2 Spørgsmål der skal afklares

Når det er besluttet at oprette en erhvervsaffaldskonsulentordning, bør følgende spørgsmål afklares:

1. Hvordan skal ordningen organiseres?
2. Hvordan skal ordningen finansieres?
3. Hvor mange konsulenter skal ansættes?

4. Hvad skal det overordnede formål med ordningen være?
5. Hvilke opgaver skal løses af erhvervsaffaldskonsulenten/-konsulenterne?
6. Hvis flere kommuner deltager i ordningen, skal alle så tilbydes samme service eller skal der være forskellige valgmuligheder?
7. Skal der nedsættes en følgegruppe til ordningen eller en anden form for løbende sparring til konsulenten/konsulenterne?
8. Skal der opstilles succeskriterier for ordningen?
9. Skal der foretages evalueringer eller effektmålinger af ordningen, og i så fald hvordan?

Jo flere tanker, der er gjort ved opstarten af en ordning, jo bedre arbejdsvilkår vil en ny-startet konsulent have.

9.2.3 Organisering

Telefoninterviewene med kommuner og affaldsselskaber har vist, at erhvervsaffaldskonsulentordningerne er organiseret ud fra tre forskellige overordnede modeller⁶:

1. Kommunen har ansat en medarbejder (eller flere), der specifikt arbejder med erhvervsaffald på linie med den kommunale tilsynsmedarbejder.
2. Flere kommuner er gået sammen om at ansætte en erhvervsaffaldskonsulent i en såkaldt deleordning.
3. Affaldsselskabet har ansat en (eller flere) erhvervsaffaldskonsulenter.

Kommuner og affaldsselskaber, der ønsker at oprette en ordning skal afklare, hvilken af ovenstående modeller, der skal vælges. Det kan ikke konkluderes ud fra nærværende projekt, at den ene model er at foretrække frem for en anden. Kommuner og affaldsselskaber er meget forskellige med hensyn til geografisk størrelse, erhvervsstruktur og andre lokale forhold samt affaldsplanlægning og affaldshåndtering, hvilket alle er faktorer, der har betydning for, hvordan en erhvervsaffaldskonsulentordning bedst organiseres.

Udover selve modelformen skal kommunerne og affaldsselskaberne overveje, om der skal ansættes mere end én konsulent i ordningen. Fordelen ved dette er, at konsulenterne kan bruge hinanden som sparringspartnere, og at der naturligvis vil kunne nås en bredere vifte af opgaver. En mulighed for sparring, uanset om der er ansat en eller flere konsulenter i en ordning, er at lade konsulenterne deltage i forskellige netværk, se afsnit 9.3.1.

Hvis en ordning oprettes i regi af et affaldsselskab, skal det sikres, at etableringen og de efterfølgende opgaveløsninger sker i overstemmelse med affaldsselskabets vedtægter. Det skal afklares med interessentkommunerne, på hvilke betingelser konsulenten skal virke, og om der er behov for overdragelse af yderligere kompetence til affaldsselskabet fra interessentkommunerne. For de konsulenter der er ansat uden direkte tilknytning til det kommunale miljøtilsyn er det vigtigt, at der er en klar rollefordeling mellem konsulenten og tilsynsmyndigheden. Det kan være en ide at indgå en kontrakt om konsulentordningen mellem affaldsselskabet og interessentkommunerne, der fastlægger på hvilke betingelser, konsulenten skal virke.

Uanset, om en ordning oprettes, så den dækker én kommune, flere kommuner eller et affaldsselskab, bør følgende hovedpunkter overvejes i forbindelse med afklaring af ordningens formål samt konsulentens rolle og arbejdsopgaver:

⁶ Grafisk Arbejdsgiverforening har med støtte fra ”Den Grønne Jobpulje” haft ansat en affaldskonsulent i et år fra 1. august 1999. Så vidt vides er dette den eneste ordning hidtil, der har været koncentreret omkring en enkelt branches affald, men hverken GA’s eller andre mulige lignende ordninger er omfattet af undersøgelserne i dette projekt.

- Hvad skal være konsulentens overordnede fokusområder?, f.eks.:
 - Anvisning af specifikke affaldsfraktioner
 - Afsætningsmuligheder
 - Metoder til at minimere affaldsmængderne
 - Metoder til at opnå større genanvendelse
 - Bedre sortering af affaldet
 - Overholdelse af lovgivning/regulativer
 - Særlige affaldsfraktioner
 - Flytte affald fra deponi til forbrænding
 - Synliggøre mulige besparelser ved ændret sortering
- Hvordan skal konsulenten agere inden besøg på virksomheder?
- Hvordan skal konsulenten agere under besøg på virksomheder?
- Hvordan skal konsulenten agere efter besøg på virksomheder?
- Hvordan skal konsulenten agere i forhold til den kommunale tilsynsfunktionen, hvis han/hun er ansat i et affaldsselskab?
- Hvordan skal konsulenten arbejde med information (kampagner, pjecer, nyhedsbreve etc.)?
- Hvilke andre erhvervsaffaldskonsulentrettede opgaver, som f.eks. telefonrådgivning, samarbejde med anlæg og transportører m.v. skal konsulenten involveres i?
- Skal konsulenten også udføre andre opgaver i kommunen/affaldsselskabet – og hvad vil dette betyde for konsulentens indsats overfor erhvervsaffaldet?
- Skal konsulenten indgå i netværk/erfaringsudvekslingsfora med andre konsulenter?
- Skal man vurdere effekter af konsulentens arbejde og hvordan (f.eks. antal virksomheder, der er besøgt, indleverede affaldsmængder, rundspørge)?

Det er vigtigt at pointere, at et væsentligt grundlag for ordningens succes er, at de organisatoriske forhold bliver tilrettelagt fra begyndelsen og sættes i relation til de politiske målsætninger på erhvervsaffaldsområdet. De politiske målsætninger, der fremgår af affaldsplanerne, udgør grundlaget for kommunernes eller affaldsselskabets prioritering af den fremtidige indsats på erhvervsaffaldsområdet. De politiske målsætninger skal ligeledes an vise de handlemuligheder og økonomiske rammer, der er til rådighed. En erhvervsaffaldskonsulent kan netop være det middel, der kan være med til at opfylde målsætningerne på erhvervsaffaldsområdet.

Det er vigtigt at bemærke, at erhvervsaffaldskonsulentordningen ikke må være for lang væk i forhold til politiske og økonomiske beslutningstagere. Hvis beslutningsgangen vedrørende konsulenten og dennes arbejdsforhold er langsommelig, kan det være stærkt demotiverende.

9.2.4 Følgegruppe

Det kan være hensigtsmæssigt, at der nedsættes en følgegruppe i forbindelse med etablering af en erhvervsconsulentordning. I følgegruppen kan f.eks. sidde tilsynsmedarbejdere fra kommunen, repræsentanter fra de deltagende kommuner i en affaldsselskabsordning, virksomheder m.m. Følgegruppen kan især være vigtig som sparring i de tilfælde, hvor der kun er ansat en enkelt konsulent.

Følgegruppens opgave kan f.eks. være at formulere overordnede eller konkrete målsætninger for ordningen og støtte konsulenten i arbejdet med at nå disse målsætninger. Det kan være en fordel at definere konsulentens opgaver klart og præcist dels for konsulenten, dels ved en senere evaluering af effekten af det udførte arbejde. Det kan også være en opgave for følgegruppen at sikre konsulenten gode arbejdsforhold i bred forstand.

9.2.5 Finansiering

Der har ved nærværende projekt vist sig flere forskellige måde at finansiere ordningerne på. Følgende modeller kan overvejes:

- Selvfinansiering over driftsbudgettet
- Støtte fra Den Grønne Jobpulje (hvis denne fortsætter efter år 2000)

- Over det kommunale renovationsgebyr til erhverv
- Virksomhedsfinansiering f.eks. over sorteringsafgift eller andre virksomhedsfinansierede ydelser.

Dertil kommer, at forskellige kombinationer af ovenstående finansieringsmodeller kan diskuteres.

9.3 Gode råd om arbejdsredskaber til konsulenten

Gennem de foretagne telefoninterview med konsulenter og virksomheder samt fokusgruppinterviewet er det fremgået klart, at der blandt både konsulenter og virksomheder er en udbredt positiv holdning til erhvervsaffaldskonsulentordningerne. I dette afsnit gives en række råd om arbejdsredskaber, som erhvervsaffaldskonsulenterne kan bruge som inspiration og som kan hjælpe dem i deres hverdag. Overordnet er det således, at idet konsulenterne opfatter sig som kolleger fremfor konkurrenter, er de gode til at hjælpe hinanden og give gode råd til nystartede konsulenter. Det vil således altid være en god idé for nystartede konsulenter at opsøge nogle af dem, der har været ansat i et stykke tid.

9.3.1 Netværk

Det er vigtigt, at konsulenten har eller får etableret et netværk, der kan anvendes som sparring i det daglige arbejde. Dette arbejde er i dag organiseret i regi af FMK og Reno-Sam. Et bærende element i de to grupper er erfaringsudveksling. I de to netværk afholdes løbende forskellige arrangementer, hvor forskellige problemstillinger tages op, ligesom der er etableret fælles aktiviteter, der skal styrke konsulenternes arbejde. De to netværk koordinerer deres arbejde indbyrdes. Det kan også være en mulighed, at en konsulent danner et netværk med nabo-kommunernes/-affaldsselskabernes erhvervsaffaldskonsulentordninger.

9.3.2 Virksomhedsbesøg

Det kan være en fordel, at konsulenten udarbejder faste procedurer for, hvordan virksomheder kontaktes, hvordan konsulenten agerer under et besøg, samt hvordan der følges op efter besøget. Inden besøg kan virksomheden f.eks. kontaktes via telefon eller pr. brev. Under besøget kan der være faste rutiner, der gennemgås, som f.eks. udlevering af regulativer og andet informationsmateriale. Der kan udarbejdes forskellige tjeklister, der letter konsulentens efterfølgende afrapportering. Det vil ofte være en god idé, at der sker en tilbagemelding af besøget til virksomheden, f.eks. i form af en lille rapport eller et notat, der bekræfter, hvad der er aftalt som følge af besøget. Mange konsulenter ansat i affaldsselskaber sender desuden information til kommunernes tilsynsmedarbejdere, når de har besøgt virksomheder i disses område. Det er muligt, der er brug for flere sæt procedurer målrettet f.eks. miljøpositive og miljønegative virksomheder, store og små virksomheder m.v.

9.3.3 Modtagekontrol

Der er overordnet set tre årsager til, at affaldsselskaber har modtagekontrol på deres anlæg: At undgå driftstekniske problemer, at undgå farligt affald og at få genanvendelige fraktioner ud af forbrændingsanlæggene og væk fra deponierne. Der er forskellige procedurer for modtagekontrollen hos de enkelte selskaber, men uanset måden, det gøres på, er der god grund til, at erhvervsaffaldskonsulenterne har en tæt tilknytning til kontrollen. Resultater fra kontrollen vil kunne give konsulenterne vigtige oplysninger, f.eks. om hvilke fraktioner der ender de forkerte steder, og hvor det fejlsorterede affald kommer fra. På baggrund heraf kan konsulenterne målrette deres indsats i forhold til bestemte affaldsfraktioner eller virksomhedstyper. På længere sigt vil en jævnlig modtagekontrol også kunne give et indtryk af erhvervsaffaldskonsulentordningernes effekt, f.eks. ved en faldende fejlsorteret affaldsmængde.

Det kan være en idé, at konsulenterne i deres netværk diskuterer og udveksler deres erfaringer om modtagekontrol. Det kan også være en mulighed, at konsulenterne i fællesskab udarbejder en procedure for modtagekontrol og -opfølgning, som derefter kan bruges på de enkelte anlæg og af de enkelte konsulenter.

9.3.4 Dataregistrering

Der er mange forholdsvis nystartede erhvervsaffaldskonsulentordninger. Et af de problemer mange konsulenter har brug for en hurtig løsning på, er registrering af data. For at sætte gang i udviklingen af databaser kan emnet tages op i regi af FMKs og/eller Reno-Sams grupper for erhvervsaffaldskonsulenter. Dette kunne ske i form af en erfaringsudveksling om eksisterende registreringssystemer, hvor idéer til indhold og opbygning diskuteres. Erfaringsudvekslingen kunne følges op med nedsættelsen af en arbejdsgruppe, hvis formål det er at udvikle et koncept for et registreringssystem, som efterfølgende kan anvendes af interesserede erhvervsaffaldskonsulenter. Se også afsnit 8.3 om dataregistrering på virksomheder.

9.3.5 Fokus på store virksomheder, brancher og fraktioner

Det kan i opstartsperioden af en konsulentordning være en god idé at sætte fokus på store virksomheder i ens opland, da det ofte er her, de største affaldsmængder findes. Der vil derfor oftere være økonomi for store virksomheder i øget sortering, hvilket for mange er et vigtigt argument. Ligeledes kan det være en idé at sætte fokus på enkelte brancher. Det gør, at konsulenten hurtigere bliver fortrolig med branchens affaldsproblemer, og dermed kan yde en bedre vejledning. En nystartet konsulent kan også vælge at rette blikket mod en eller et par affaldsfraktioner. Et af de affaldsproblemer, der optræder på mange virksomheder, er manglende sortering af papir, pap og plast. Disse fraktioner er også gode at starte med, da kommunalbestyrelsen i følge "Bekendtgørelsen nr. 619 af 27. juni 2000 om affald" (affaldsbekendtgørelsen) skal anvise genanvendeligt affald i form af papir, karton og papmaterialer og produkter heraf samt transportemballage af plast til genanvendelse. Samtidig er fraktionerne relativt lette at sortere og afsætte, og dermed også forholdsvis enkle at rådgive omkring.

Det kan være ligeledes være en god idé at kontakte nystartede virksomheder, da disse ofte ikke er klar over de gældende regler og ordninger på affaldsområdet.

9.3.6 Samarbejde med transportører

Det er vigtigt at etablere et samarbejde med transportørerne, da disse har en tæt kontakt til de enkelte virksomheder, og derfor forholdsvis let kan opdage eventuelle fejlsorteringer på virksomhederne. Det er dog vigtigt at gøre sig klart, at transportørerne selv driver virksomheder, der ikke nødvendigvis har sammenfaldende interesser med konsulentens, hvad angår øget sortering af affaldet.

Det anbefales, at konsulenterne afholder et møde med transportørerne i deres område, hvor de bl.a. orienteres om formålet med konsulentordningen. Der har været en del usikkerhed blandt transportørerne, om den øgede fokus på erhvervsaffald ville medføre mindre arbejde for dem. Det viser sig ofte at være omvendt, men at der samtidig stilles større krav til transportøren på grund af den øgede sortering af affaldet. Det er vigtigt, at transportørerne er orienterede om den udvikling, således at de kan være gearret til at imødekomme de øgede krav, virksomhederne vil stille til dem med hensyn til afhentning af flere fraktioner. Det anbefales derfor, at der generelt sker opstramning af samarbejdet med transportørerne, så der opnås en højere grad af fodslag mellem konsulenternes rådgivning og transportørernes afhentning og fakturering.

Det skal bemærkes, at transportørdiskussionen kun er berørt perifert i dette projekt. Det er dog et område, som mange konsulenter anfører som et problemfelt i deres dagligdag, hvorfor der bør gøres en ekstra indsats her fremover.

9.3.7 Efteruddannelse

Konsulenterne oplever, at deres kompetencer ikke altid helt slår til på kommunikationsområdet, og dette er problematisk, da møder med virksomheder er så centrale for konsulenternes arbejde. De efterlyser derfor kurser i personlig kommunikation, så de i højere grad kan blive klædt på til den daglige kontakt med både virksomheder og andre samarbejdspartnere.

Konsulenterne kan alt efter erfaring også styrkes rent fagligt, både hvad angår specifikke affaldsfraktioner, og særligt hvad angår rådgivning om affaldsforebyggelse og affaldsminimering. Det er således vigtigt, at erhvervsaffaldskonsulenterne løbende informeres om Miljøstyrelsens tiltag på erhvervsaffaldsområdet og relaterede områder som f.eks. grønne indkøb, der kan være vigtige elementer i forbindelse med affaldsminimering.

Efteruddannelse sker i dag bl.a. gennem FMK's og Reno-Sams grupper, hvor konsulenterne løbende kommer med idéer til nye kurser.

9.3.8 Affaldsbørs

Det anbefales, at der skabes en form for kontakt til de relevante parter, der har gang i tiltag omkring affaldsbørs jf. "Miljørådet for renere produkter, Prioriteringsplan for program for renere produkter m.v. 2000". Der lægges her op til et forum til formidling af genanvendeligt affald (en affaldsbørs), hvorigennem man kan afsætte forskellige typer genanvendeligt affald. Det kan synes oplagt, at erhvervsaffaldskonsulenterne kan bruges som formidlere omkring virksomhedernes muligheder for deltagelse i affaldsbørs med henblik på genanvendelse. Konsulenterne kan bl.a. give information til virksomhederne om børsens eksistens, medvirke til at udpege børs-relevante fraktioner fra virksomheder, pulje mindre, homogene mængder, så de når en interessant/brugbar totalmængde, oplyse affaldsbørsen om reststrømme, som i dag deponeres eller forbrændes, med henblik på anden behandling eller anvendelse samt henvise potentielle aftagere til børsen.

9.4 Gode råd til Miljøstyrelsen

På baggrund af de resultater, der er fremkommet ved nærværende projekt, vurderes det, at erhvervsaffaldskonsulentordninger er med til at fremme en bedre affaldshåndtering på virksomhederne. Det vurderes yderligere, at denne udvikling kan understøttes ved at etablere forskellige tilbud til erhvervsaffaldskonsulenterne. Politikerne, kommunerne, affaldsselskabers og erhvervsaffaldskonsulenters diskussioner, afgørelser og opgaver kan her ikke stå alene, men skal suppleres med tiltag fra Miljøstyrelsens side.

Miljøstyrelsen kan understøtte nuværende og kommende erhvervsaffaldskonsulentordninger ved at:

- Sørge for, at al relevant information fra Miljøstyrelsen når ud til erhvervsaffaldskonsulenterne
- Sørge for, at der etableres en elektronisk værktøjskasse til erhvervsaffaldskonsulenterne
- Overveje om effekten af erhvervsaffaldskonsulentordningerne kan vurderes ved at udtrække data fra ISAG
- Klargøre erhvervsaffaldskonsulenternes rolle i forhold til affaldsminimering og støtte dem i denne rolle

9.4.1 Formidling af information fra Miljøstyrelsen til erhvervsaffaldskonsulenterne

Det er vigtigt, at Miljøstyrelsen sikrer, at al information der berører erhvervsaffaldskonsulenterne arbejdsområde, når ud til dem. På denne måde kan konsulenterne være godt forberedte på aktuelle emner, der involverer de virksomheder, de besøger, f.eks. inden igangsættelse af informationskampagner eller implementering af ny lovgivning. I den forbindelse kan det være relevant, at der udarbejdes en oversigt over de af Miljøstyrelsens idéer og planer, der involverer erhvervsaffaldskonsulenternes arbejdsområde. Et godt forum for formidling af information fra Miljøstyrelsen vil være etablering af en hjemmeside målrettet erhvervsaffaldskonsulenterne.

9.4.2 Etablering af elektronisk værktøjskasse i form af hjemmeside

Forfatterne bag denne rapport anbefaler, at der etableres en elektronisk vidensdatabank i form af en hjemmeside målrettet til erhvervsaffaldskonsulenter, med informationer der kan anvendes i konsulenternes daglige arbejde. Dette vurderes at være et centralt element i forbedringerne af erhvervsaffaldskonsulenternes arbejdsdag. Miljøstyrelsens nuværende hjemmeside er meget kompleks og ikke indrettet på målrettet information om f.eks. enkelte affaldsfraktioner. Der skal klikkes mange gange for at komme frem til eksempelvis et faktaark for PVC eller organisk affald.

Hjemmesiden kunne rumme oplysninger om modtagere af diverse affaldstyper, ligesom konsulenternes praktiske erfaringer kunne omsættes til tjeklister for typiske affaldstyper inden for forskellige virksomhedsbrancher. Hvis samtlige konsulenter gjorde det til en daglig rutine at bruge et par minutter på hjemmesiden, kunne den bruges som fælles kilde til løbende opdatering fra f.eks. Miljøstyrelsen, ligesom konsulenterne kunne bruge hjemmesiden til at spørge hinanden til råds.

Indholdet på hjemmesiden skulle desuden indeholde en liste med svar på de mest gængse spørgsmål, konsulenterne kommer ud for. Udover muligheden for chat, erfaringsudveksling og vidensopsamling kunne hjemmesiden indeholde en litteraturliste med resuméer af relevant litteratur samt information om kurser med mulighed for elektronisk tilmelding. Alfa og omega for den foreslåede hjemmesides succes er, at samtlige konsulenter bruger den næsten dagligt, hvilket fordrer en høj grad af brugervenlighed. Dette vil bl.a. kunne forsøges gjort ved at tage konsulenterne med på råd ved eventuel etablering af den ovenfor beskrevne hjemmeside.

9.4.3 Vurdering af ordningernes effekt kan samkøres med ISAG

Det nuværende datagrundlag om virksomhedernes affaldsmængder og fraktioner er ikke tilstrækkeligt til at vurdere effekten af erhvervsaffaldskonsulentordningerne. Det anbefales derfor, at Miljøstyrelsen overvejer om Miljøstyrelsens Informationssystem for Affald og Genanvendelse (ISAG) kan udbygges på en måde, der muliggør udtræk af data med relevans for vurdering af effekten af erhvervsaffaldskonsulentordningerne. Det kunne f.eks. gøres ved at koble udviklingen i affaldsmængder, -fraktioner og behandlingsformer med data om kommuner dækket af konsulentordninger. Hvis Miljøstyrelsen vælger at arbejde videre med denne idé, vil det være relevant at inddrage erhvervsaffaldskonsulenterne i arbejdet.

9.4.4 Affaldsminimering

Affaldsminimering er et andet område, hvor der er behov for at forbedre erhvervskonsulenternes muligheder for at vejlede og rådgive virksomhederne. Et oplagt mål for konsulentordningerne er på sigt at vejlede virksomhederne med hensyn til forebyggelse eller minimering af affaldet, da konsulenterne allerede kommer på virksomhederne med det formål at diskutere virksomhedernes affald. Hvis det gøres til et mål, er det dog vigtigt, at der skal gøres en stor indsats i forhold til at forberede konsulenterne på denne rolle. Det er derfor vigtigt, at bl.a. Miljøstyrelsen klart definerer, hvad de forventer af erhvervsaffaldskonsulentordningerne med hensyn til affaldsminimering, og at konsulenterne uddannes til at varetage en sådan funktion. En nærmere defineret opgave kan f.eks. ske ved udarbejdelse af vejledninger til konsulenten.

Yderligere kræver diskussionen om affaldsminimering en udredning af, hvor langt konsulenten kan gå i sin rådgivning uden at pådrage sig rådgiveransvar, idet affaldsminimering, i modsætning til affaldssortering, griber ind i virksomhedernes produktionsproces.

10 Mere viden

I dette kapitel oplystes udvalgte kontaktpersoner, publikationer og hjemmesider med relevans for erhvervsaffaldskonsulentområdet.

10.1.1 Kontaktpersoner

Foreningen af Miljømedarbejdere i Kommunerne (FMK) – gruppe for erhvervsaffaldskonsulenter

Kontaktpersoner:

Torben Hollingdal, Svendborg Kommune, tlf. 63 21 55 28, e-mail: tfrtho@svendborg-kom.dk

Martin Herold, Svendborg Kommune, tlf. 63 21 55 20, e-mail: tfrmfh@svendborg-kom.dk

Her kan fås oplysninger om deltagere i FMKs gruppe, hvordan bliver man medlem, aktiviteter m.v.

Reno-Sams temagruppe for erhvervsaffaldskonsulenter

Kontaktperson:

Ole Morten Petersen, Reno-Sam, tlf. 46 75 66 61, e-mail: omp@renosam.dk

Her kan fås oplysninger om deltagere i Reno-Sams gruppe, hvordan bliver man medlem, aktiviteter m.v.

10.1.2 Publikationer

Affaldsmodel – et værktøj til forbedring af virksomhedens affaldshåndtering

Rapporten er en afrapportering af projektet *Udvikling af model til affaldsminimering og fremme af genanvendelse*, som er finansieret af Miljøstyrelsen. Modellen er afprøvet af flere erhvervsaffaldskonsulenter, og kan anvendes enten af disse eller af virksomhederne selv.

Notat om konsulentordning for erhvervsaffald

Advokaterne Lund-Nielsen og Kønig A/S udarbejdede notatet for I/S Kavø i november 1999. Notatet omhandler kommunernes og affaldsselskabets kompetencer i forhold til erhvervsaffaldskonsulentordningen i regi af affaldsselskabet.

10.1.3 Hjemmesider

www.mst.dk – Miljøstyrelsen administrerer lovgivningen om miljøbeskyttelsen. På Miljøstyrelsens hjemmeside kan man finde en række oplysninger om miljø- og affaldsområdet, bl.a. omkring lovgivning, handlingsplaner, publikationer og nyheder.

www.renosam.dk – Reno-Sam er sammenslutningen af fælleskommunale affaldsselskaber i Danmark. De 29 medlemmer behandler affald for ca. 3. mill. indbyggere. Erhvervsaffaldskonsulenter, som er med i Reno-Sams Temagruppe for erhvervsaffaldskonsulenter kan få et pass-word til siderne om erhvervsaffaldskonsulenter på hjemmesiden. På hjemmesiden kan alle derudover bl.a. finde oplysninger om medlemmerne, og der er mulighed for at klikke sig videre til disse hjemmesider. Flere affaldsselskaber har oplysninger om deres erhvervsaffaldskonsulentordninger på hjemmesiderne.

www.affaldsinfo.dk – Videncenter for Affald og Genanvendelse (i regi af Teknologisk Institut) er nationalt dansk videncenter indenfor området affald og genanvendelse. Videncenterets opgave er at indsamle, bearbejde og formidle viden om affald og genanvendelse til dem, der arbejder professionelt med området. Via hjemmesiden kan man bestille tidsskrifter

om miljø og affald, søge i databaser m.m.

www.dakofa.dk – DAKOFA (Dansk Komité for Affald) er en medlemsorganisation for centrale og lokale myndigheder, private organisationer, forskningsinstitutioner, kommunale affaldsselskaber, rådgivere og leverandører inden for affaldsområdet. På DAKOFAs hjemmeside kan man bl.a. finde oplysninger om konferencer og arbejdsudvalg.

www.etc-waste.int – Det Europæiske Temacenter for Affald under Det Europæiske Miljøagentur indsamler bl.a. viden om affaldshåndteringen i EU-landene. På hjemmesiden kan man bl.a. finde Temacenterets nyhedsbrev, beskrivelser af affaldsfraktioner og -kilder samt artikler og rapporter om affald. I slutningen af 2000 vil Temacenterets database "WasteBase" blive lagt på internettet. Her vil man kunne søge oplysninger om landenes affaldsplaner, -politikker, håndtering og behandling af affald samt affaldsmængder i de enkelte lande.

1 Spørgeguide til telefoninterview med kommuner

Microsoft Access - [Kommuner 0-20 : Form]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

Grundoplysninger Om konsulentens arbejde Behov for fremtidig indsats

Kommuner Dpkaldsnummer: Ved ikke noteres som 9

Goddag, mit navn er..... Jeg ringer fra Vi er i gang med et projekt for (Reno-Sam og) Miljøstyrelsen, hvor vi skal indsamle oplysninger om erhvervsaffaldskonsulenter i kommuner og affaldsselskaber. Jeg vil høre, om jeg må stille dig nogle spørgsmål i den forbindelse? Har du tid til at svare på dem nu.. ellers aftales nyt tidspunkt for interview. Der foretages op til tre genkald til kommuner, som det ikke lykkes at interviewe første gang. Interviewpersonen oplyses, om at han/hun kommer til at optræde anonymt i undersøgelsen

I projektet opfattes en erhvervsaffaldskonsulent som en person, hvis hovedopgave er at få sat fokus på erhvervsaffald. Rene tilsynmedarbejdere er ikke omfattet af definitionen.

Stamoplysninger

Id-kode Kommune Tlfnr e-mail

Navn Stilling

Spørgsmål om erhvervsaffaldskonsulentordningen

2D Har kommunen ansat eller tilknyttet en erhvervsaffaldskonsulent?

0=Nej, 1=Kommunens egen selvstændige ordning, 2=Deleordning med andre kommuner, 3=Ansæt i affaldsselskab

Hvilke kommuner

Hvor sidder konsulenten

Hvilket affaldsselskab

Hvis Nej Spm2 A. Hvorfor ikke (primær årsag - 3 valgmuligheder)

1=ikke politisk prioritet i byrådet, 2=Har ikke behov pga. manglende erhverv, 3= for dyrt/mangler ressourcer

Andet/bemærkninger:

Spm 2 B påtænker kommunen at ansætte en affaldskonsulent

0=Nej, 1=Egen, 2=med andre

Hvis Ja Spm2B1 Hvornår

Måned og år fx 08-2000 for august år 2000

Spm 2B2 Med hvem (en eller flere kommuner/affaldsselskab)

Bemærkninger fra de som ikke har eller er tilknyttet en erhvervsaffaldskonsulent

Record: of 163

Form View

NUM

Microsoft Access - [Kommuner 0-20 : Form]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

Her stopper undersøgelsen for de kommuner, der ikke har tilknyttet eller ansat en erhvervsaffaldskonsulent.

2E Hvor mange erhvervsaffaldskonsulenter er der ansat (i hele og halve personer)?

Noter ekstra navne

2F Hvornår er ordningen igangsat (måned og år) ?

2G Er ordningen tidsbegrænset?

0=Nej, 1=Ja

Hvis ja, skriv slutdato

3 Beskriv ordningens primære formål (0=slet ikke, 1=lidt, 2=meget)

Få rettet fokus på erhvervsaffald (politisk, administrativt eller hos virksomheder)

Få overholdt lovgivningen/regulativer

Få indfriet kommunens miljømålsætninger

At virksomhederne producere mindre affald

Flytte affald fra deponering til forbrænding

Øge mængden af affald der kan genanvendes

Bedre udsortering af miljøfarlige stoffer

Andre formål/bemærkninger til ordningens formål som ikke er dækket af de 7 muligheder

4 Hvilken effekt mener du ordningen har haft. Jeg vil bede dig om at vurdere om effekten har været: stor, lille eller slet ingen?

Få rettet fokus på erhvervsaffald (politisk, administrativt eller hos virksomheder) 0=Ingen, 1=lille, 2=stor

Få overholdt lovgivningen/regulativer

Få indfriet kommunens miljømålsætninger

At virksomhederne producere mindre affald

Flytte affald fra deponering til forbrænding

Øge mængden af affald der kan genanvendes

Bedre udsortering af miljøfarlige stoffer

Bemærkninger til spørgsmål 4 - fx hvilket andet formål der i særliggrad er opfyldt

Record: of 163

Form View

NUM

Microsoft Access - [Kommuner 0-20 : Form]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

0 Noter antal

8.B2 Hvem tager typisk kontakt - dig eller virksomheden
 0=virksomheden kontakter mig, 1=jeg kontakter virksomheden, 2=Både og

8.B3 Hvad fokuseres der særligt på i telefonrådgivningen ((meget, lidt eller slet ikke)

0=slet ikke, 1=lidt, 2=Meget	<input type="text" value="0"/>	Anvisning af specifikke affaldsfraktioner	<input type="text" value="0"/>	Bedre sortering af affald
	<input type="text" value="0"/>	Afsætningsmuligheder	<input type="text" value="0"/>	Overholdelse af lovgivning/regulativer
	<input type="text" value="0"/>	Metoder til minimering af affaldsmængder	<input type="text" value="0"/>	Særlige affaldsfraktioner
	<input type="text" value="0"/>	Metoder til genanvendelse	<input type="text" value="0"/>	Flytte affald fra deponi til forbrænding

Andet - fx andre emner eller hvilke fraktioner der særligt er i fokus

8.C Gennemføres der særlige branche rettede initiativer?
 0=Nej, 1=ja

Hvis ja **8.C1 Hvilke brancher er i fokus (skriv de 3 til 4 vigtigste)**

8.C2 Hvilke aktiviteter gennemføres i forbindelse med den særligt brancherettede indsats?

0=slet ikke, 1=lidt, 2=Meget	<input type="text" value="0"/>	Udsendelse af informations materiale
	<input type="text" value="0"/>	Opsøgning af virksomhederne pr. telefon eller via besøg
	<input type="text" value="0"/>	Møde i brancheforening, erhvervsforening, eller andet
	<input type="text" value="0"/>	Kontakt til transportører om at have særligt fokus på disse brancher

Andre aktiviteter

8.C3 Hvad fokuseres der særligt på i den brancherettede indsats (meget, lidt eller slet ikke)

0=slet ikke, 1=lidt, 2=Meget	<input type="text" value="0"/>	Anvisning af specifikke affaldsfraktioner	<input type="text" value="0"/>	Bedre sortering af affald
	<input type="text" value="0"/>	Afsætningsmuligheder	<input type="text" value="0"/>	Overholdelse af lovgivning/regulativer
	<input type="text" value="0"/>	Metoder til minimering af affaldsmængder	<input type="text" value="0"/>	Særlige affaldsfraktioner
	<input type="text" value="0"/>	Metoder til genanvendelse	<input type="text" value="0"/>	Flytte affald fra deponi til forbrænding

Andet - fx om særlige aktiviteter knytter sig til bestemte brancher, eller om bestemte fraktioner og brancher er sammenhængende

8.D Gør du noget særligt i relation til affaldstransportørerne?
 0=Nej, 1=Ja

Hvis ja **8.D1 Hvad fokuseres der på i relation til affaldstransportørerne?**

0=slet ikke, 1=lidt, 2=Meget	<input type="text" value="0"/>	Anvisning af specifikke affaldsfraktioner	<input type="text" value="0"/>	Bedre sortering af affald
	<input type="text" value="0"/>	Afsætningsmuligheder	<input type="text" value="0"/>	Overholdelse af lovgivning/regulativer

Record: 163 of 163

Form View

Microsoft Access - [Kommuner 0-20 : Form]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

af erhvervsaffald?

0=Nej, 1=Ja

Hvis Ja 8.E1 Hvad fokuseres der på i den dialog?

0=stet ikke, 1=lidt, 2=Meget	<input type="text" value="0"/>	At skabe generel interesse for erhvervsaffaldet	<input type="text" value="0"/>	Afsætningsmuligheder
	<input type="text" value="0"/>	At få udviklet tilsynsopgaven	<input type="text" value="0"/>	Metoder til minimering af affaldsmængder
	<input type="text" value="0"/>	Bedre anvisning af affald	<input type="text" value="0"/>	Metoder til genanvendelse
	<input type="text" value="0"/>	Flytte affald fra deponi til forbrænding	<input type="text" value="0"/>	Bedre sortering af affald
	<input type="text" value="0"/>	Fælles informationsmateriale/kampagner	<input type="text" value="0"/>	Overholdelse af lovgivning/regulativer
	<input type="text" value="0"/>	Anvisning af specifikke affaldsfraktioner	<input type="text" value="0"/>	Særlige affaldsfraktioner

Andet:

8.F Udarbejder du informationsmateriale

0=Nej, 1=Ja

Hvis Ja 8.F1 Hvem er målgruppen

0=Nej, 1=Ja Virksomheder - noter hvilken type

Kommunen selv

Andre kommuner

Affaldsselskab

Andet:

8.F2 I informationsmaterialet sættes der så særligt fokus på?

0=stet ikke, 1=lidt, 2=Meget	<input type="text" value="0"/>	Anvisning af specifikke affaldsfraktioner	<input type="text" value="0"/>	Bedre sortering af affald
	<input type="text" value="0"/>	Afsætningsmuligheder	<input type="text" value="0"/>	Overholdelse af lovgivning/regulativer
	<input type="text" value="0"/>	Metoder til minimering af affaldsmængder	<input type="text" value="0"/>	Særlige affaldsfraktioner
	<input type="text" value="0"/>	Metoder til genanvendelse	<input type="text" value="0"/>	Flytte affald fra deponi til forbrænding

Andet:

8.G Gør du en særlig indsats rettet mod din egne kommunes håndtering af erhvervsaffald?

0=Nej, 1=Ja

Hvis ja 8.G1 Omfatter den så?

<input type="text" value="0"/>	Modtagekontrol af erhvervsaffald	<input type="text"/>
<input type="text" value="0"/>	Stikprøver	<input type="text"/>
<input type="text" value="0"/>	Udarbejdelse af procedure i forbindelse med svigtlæs	<input type="text"/>

Andet:

Record: 163 of 163

Form View

NUM

Microsoft Access - [Kommuner 0-20 : Form]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

Grundoplysninger Om konsulentens arbejde Behov for fremtidig indsats

Nu vil jeg stille dig nogle enkelte spørgsmål om forhold som du vurderer kan medvirke til at forbedre din dagligdag som erhvervsaffaldskonsulent

10. Mangler du viden om følgende områder (0=nej, 1=ja)

<input type="text" value="0"/>	Anvisning af specifikke affaldsfraktioner	<input type="text" value="0"/>	Bedre sortering af affald
<input type="text" value="0"/>	Afsætningsmuligheder	<input type="text" value="0"/>	Overholdelse af lovgivning/regulativer
<input type="text" value="0"/>	Metoder til minimering af affaldsmængder	<input type="text" value="0"/>	Særlige affaldsfraktioner
<input type="text" value="0"/>	Metoder til genanvendelse	<input type="text" value="0"/>	Flytte affald fra deponi til forbrænding

Andet/bemærkninger:

11. Nævn to forhold der vil forbedre din hverdag som erhvervsaffaldskonsulent

12. Har du nogle afsluttende generelle bemærkninger til undersøgelsen?

13. Det sidste jeg skal spørge dig om er om du kan hjælpe os med navnene på de sidste 3 virksomheder som du har besøgt, alternativt har været i kontakt med?

Virksomhed	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Tlf:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kontaktperson	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kommune	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Record: 163 of 163

Form View

NUM

2 Spørgeguide til telefoninterview med affaldsselskaber

Microsoft Access - [Affaldsselskaber1 : Form]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

Grundoplysninger Om konsulentens arbejde Behov for fremtidig indsats

Affaldsselskaber Opkaldsnummer: Ved ikke noteres som 9

Goddag, mit navn er... Jeg ringer fra Vi er i gang med et projekt for (Reno-Sam og) Miljøstyrelsen, hvor vi skal indsamle oplysninger om erhvervsaffaldskonsulenter i kommuner og affaldsselskaber. Jeg vil høre, om jeg må stille dig nogle spørgsmål i den forbindelse? Har du tid til at svare på dem nu.. ellers aftales nyt tidspunkt for interview. Der foretages op til tre genkald til kommuner, som det ikke lykkes at interviewe første gang. Interviewpersonen oplyses, om at han/hun kommer til at optræde anonymt i undersøgelsen

I projektet opfattes en erhvervsaffaldskonsulent som en person, hvis hovedopgave er at få sat fokus på erhvervsaffald. Rene tilsynmedarbejdere er ikke omfattet af definitionen.

Stamoplysninger

Id-kode Selskab Tlfnr e-mail

Navn Stilling

Kommuner som er med i affaldsselskab

Spørgsmål om erhvervsaffaldskonsulentordningen

2D Har selskabet ansat en erhvervsaffaldskonsulent?

0=Nej, 1=Ja

Hvis Nej Spm2 A. Hvorfor ikke (Noter årsag)

Spm 2 B påtænker selskabet at ansætte en affaldskonsulent

0=Nej, 1=Ja

Hvis Ja Spm2B1 Hvornår

Måned og år fx 08-2000 for august år 2000

Spm 2B2 Med hvilke kommuner

Bemærkninger fra de som ikke har eller er tilknyttet en erhvervsaffaldskonsulent

Record: 19 of 19

Form View

Microsoft Access - [Affaldsselskaber1 : Form]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

Her stopper undersøgelsen for de selskaber, der ikke har ansat en erhvervsaffaldskonsulent.

2 Hvilke kommuner dækker ordningen?

2E Hvor mange erhvervsaffaldskonsulenter er der ansat (i hele og halve personer)?

Noter ekstra navne

2F Hvornår er ordningen igangsat (måned og år) ?

2G Er ordningen tidsbegrænset?

0=Nej, 1=Ja

Hvis ja, skriv slutdato

3 Beskriv ordningen primære formål (0=slet ikke, 1=lidt, 2=meget)

Få rettet fokus på erhvervsaffald (politisk, administrativt eller hos virksomheder)

Få overholdt lovgivningen/regulativer

Få indfriet selskabets miljømålsætninger

At virksomhederne producere mindre affald

Flytte affald fra deponering til forbrænding

Øge mængden af affald der kan genanvendes

Bedre udsortering af miljøfarlige stoffer

0 At støtte tilsyns og miljømedarbejdere i de deltagende kommuner

Andre formål/bemærkninger til ordningens formål som ikke er dækket af de 7 muligheder

4 Hvilken effekt mener du ordningen har haft. Jeg vil bede dig om at vurdere om effekten har været: stor, lille eller slet ingen? 0=Ingen, 1=lille, 2=stor

Få rettet fokus på erhvervsaffald (politisk, administrativt eller hos virksomheder)

Få overholdt lovgivningen/regulativer

Få indfriet kommunens miljømålsætninger

At virksomhederne producere mindre affald

Flytte affald fra deponering til forbrænding

Øge mængden af affald der kan genanvendes

Record: 19 of 19

Form View

NUM

Microsoft Access - [Affaldsselskaber1 : Form]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

Bedre udsortering af miljøfarlige stoffer
 0 At støtte tilsyns og miljømedarbejdere i de deltagende kommuner
Andre formål/bemærkninger til ordningens formål som ikke er dækket af de 7 muligheder

4 Hvilken effekt mener du ordningen har haft. Jeg vil bede dig om at vurdere om effekten har været: stor, lille eller slet ingen?
0=Ingen, 1=lille, 2=stor

Få rettet fokus på erhvervsaffald (politisk, administrativt eller hos virksomheder)
 Få overholdt lovgivningen/regulativer
 Få indfriet kommunens miljømålsætninger
 At virksomhederne producere mindre affald
 Flytte affald fra deponering til forbrænding
 Øge mængden af affald der kan genanvendes
 Bedre udsortering af miljøfarlige stoffer
 0 At støtte tilsyns og miljømedarbejdere i de deltagende kommuner
Bemærkninger til spørgsmål 4 - fx hvilket andet formål der i særliggrad er opfyldt

5 Er der formuleret konkret mål for ordningen, fx antal besøg hos virksomheder eller meget konkrete miljømålsætninger?
 0=Nej, 1=Ja
Beskriv de konkrete målsætninger i en eller to sætninger

6 Hvordan er erhvervsaffaldskonsulenten finansieret?
 1= Selskabet selv, 2=fra kommunerne, 3=den grønne job-pulje, 4=andet
Hved andet beskriv hvordan - fx kombination af flere kilder

 Tryk og du kommer til næste side

Record: 19 of 19

Form View

Microsoft Access - [Affaldsselskaber1 : Form]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

Grundoplysninger Om konsulentens arbejde Behov for fremtidig indsats

Nu vil jeg stille en række spørgsmål som handler om indholdet af dit arbejde som Erhvervsaffaldskonsulent

7 Hvor stor del af dit job består i at være erhvervsaffaldskonsulent?
 1=Full tid, 2=mere end halv tid, 3=halv tid, 4=Mindre end halv tid

Kommentarer eller bemærkninger til tidsforbruget

8. Hvad fokuserer du særligt på i dit arbejde som Erhvervsaffaldskonsulent (meget, lidt eller slet ikke)

0=slet ikke,	<input type="text"/> 0	Anvisning af specifikke affaldsfraktioner	<input type="text"/> 0	Bedre sortering
1=lidt,	<input type="text"/> 0	Afsætningsmuligheder	<input type="text"/> 0	Verholdelse af lovgivning og regulativer
2=Meget	<input type="text"/> 0	Metoder til at mimimerer affaldsmængderne	<input type="text"/> 0	Særlige affaldsfraktioner
	<input type="text"/> 0	Metoder til genanvendelse	<input type="text"/> 0	Flytte affald fra deponi til forbrænding

Andet - fx andre emner eller hvilke fraktioner der særligt er i fokus

Jeg vil nu nævne 8 typiske aktiviteter som erhvervsaffaldskonsulenter gennemfører. Der vil komme en række forskellige spørgsmål om den enkelte aktivitet som jeg vil bede dig tage stilling til.

8.A Gennemfører du rådgivning af enkelt virksomheder via besøg hos virksomheden
 0 0=nej, 1=ja

Hvis ja, 8.A1 Hvor mange virksomheder besøger du ca. om året?
 0 Skriv ca. antal

8.A2 Hvordan kommer du typisk i kontakt med virksomhederne
 0 1=Jeg henvender mig, 2=virksomheden henvender sig, 3=Kombination

Beskriv kombination eller andre bemærkninger til hvordan kontakt skabes

8.A4 Er der særlige procedure for opfølgning?
 0 0=Nej, 1=Ja

Hvis ja - hvordan eller andre bemærkninger til opfølgning

8A31 Er du uden for at virksomhederne ikke ønsker besøg når du henvender dig til dem?
 0 0=nej, 1=ja

Record: 19 of 19

Form View NUM

Microsoft Access - [Affaldsselskaber1 : Form]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

Noter begrundel

8.B Gennemfører du rådgivning af enkelt virksomheder via telefon?

0=Nej, 1=Ja

Hvis Ja, 8.B1 hvor mange virksomheder tror du så at du har kontakt med pr. måned?

0 Noter antal

8.B2 Hvem tager typisk kontakt - dig eller virksomheden

0=virksomheden kontakter mig, 1=jeg kontakter virksomheden, 2=Både og

Andet - fx andre emner eller hvilke fraktioner der særligt er i fokus

8.C Gennemføres der særlige branche rettede initiativer?

0=Nej, 1=ja

Hvis ja 8.C1 Hvilke brancher er i fokus (skriv de 3 til 4 vigtigste)

Andet - fx om særlige aktiviteter knytter sig til bestemte brancher, eller om bestemte fraktioner og brancher er sammenhængende

8.D Gør du noget særligt i relation til affaldstransportørerne?

0=Nej, 1=Ja

8.D3 Beskriv indsatsen

8.E Gør du en særligt indsats for at skabe dialog med andre affaldsselskaber og behandlingsanlæg om håndtering af erhvervsaffald?

0=Nej, 1=Ja

Hvis Ja 8.E1 Hvad fokuseres der på i den dialog?

Record: 19 of 19

Form View NUM

Microsoft Access - [Affaldsselskaber1 : Form]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

8.F Udarbejder du informationsmateriale

0 0=Nej, 1=Ja

Hvis Ja **8.F1 Hvem er målgruppen**

0=Nej, 1=Ja 0 Virksomheder - noter hvilken type

0 Kommunerne

0 Eget affaldsselskab

Andre

8.F2 Sætter informationsmaterialet særligt fokus på bestemte områder (branche, faktion)?

8.G Gør du en særlig indsats rettet mod kommunernes håndtering af erhvervsaffald på egne institutioner?

0 0=Nej, 1=Ja

Andet:

Record: of 19

Form View

NUM

Microsoft Access - [Affaldsselskaber1 : Form]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

Grundoplysninger Om konsulentens arbejde Behov for fremtidig indsats

Nu vil jeg stille dig nogle enkelte spørgsmål om forhold som du vurderer kan medvirke til at forbedre din dagligdag som erhvervsaffaldskonsulent

10. Mangler du viden om følgende områder (0=nej, 1=ja)

<input type="text" value="0"/>	Anvisning af specifikke affaldsfraktioner	<input type="text" value="0"/>	Bedre sortering af affald
<input type="text" value="0"/>	Afsætningsmuligheder	<input type="text" value="0"/>	Overholdelse af lovgivning/regulativer
<input type="text" value="0"/>	Metoder til minimering af affaldsmængder	<input type="text" value="0"/>	Særlige affaldsfraktioner
<input type="text" value="0"/>	Metoder til genanvendelse	<input type="text" value="0"/>	Flytte affald fra deponi til forbrænding

Andet/bemærkninger:

11. Nævn to forhold der vil forbedre din hverdag som erhvervsaffaldskonsulent

12. Har du nogle afsluttende generelle bemærkninger til undersøgelsen?

13. Det sidste jeg skal spørge dig om er om du kan hjælpe os med navnene på de sidste 3 virksomheder som du har besøgt, alternativt har været i kontakt med?

Virksomhed	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Tlf:	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kontaktperson	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kommune	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Record: 19 of 19

Form View

NUM

3 Spørgeguide til telefoninterview med virksomheder

Microsoft Access - [Telefoninterview med virksomheder]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

Til og med spg. 4 | Spg. 5 til og med 10 | Spg. fra og med 11

Virksomheden ønskede at deltage i interviewet
 Nej Ja

Indtastet af: _____ den (fx 15-maj-00) _____

Virksomheder

Goddag, mit navn er.....Jeg ringer fra Vi er i gang med et projekt for (Reno-Sam og) Miljøstyrelsen, hvor vi skal indsamle oplysninger om erhvervsaffaldskonsulentordninger i kommuner og affaldsselskaber. Vi har af din lokale erhvervsaffaldskonsulent fået oplyst, at din virksomhed har haft kontakt med konsulenten. Jeg vil høre, om jeg må stille dig nogle spørgsmål i den forbindelse. Oplysninger om din virksomhed vil blive anonymiseret i afrapporteringen af undersøgelsen.

På forespørgsel oplyses det, hvor lang tid interviewet forventes at vare. Har interviewpersonen ikke tid til at svare, ringes op på et senere tidspunkt (som aftales, hvis muligt - ellers foretages op til tre genkald pr. virksomhed). Ønsker virksomheden ikke at deltage i undersøgelsen, noteres dette og der ringes videre på listen.

1. Stamoplysninger

Virksomhed: _____ Navn på interviewperson: _____
 Stilling: _____ Til: _____
 Branche: _____ Antal ansatte: _____
 Beliggenhedskommune: _____ Modtaget rådgivning fra:
 Kommune Affaldsselskab

Kort beskrivelse af hvad der kendetegner virksomhedens hoved- og biaktiviteter:

2. Nøgletal om affaldsmængder og økonomi

2A. Er du bekendt med den samlede affaldsmængde i virksomheden i 1999?
 Nej
 Ja, affaldsmængden i tons ca.: _____ 0

2B. Hvilke affaldsfraktioner sorterer I i?

2C. Er nogle af disse affaldsfraktioner kommet til som følge af erhvervsaffaldskonsulentens rådgivning?

Record: 1 of 87

Form View

Microsoft Access - [Telefoninterview med virksomheder]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

Nej
 Ja, hvilke:

2D. Kender du ca. mængder på de forskellige fraktioner (fra spørgsmål 2B)?

2E. Er du bekendt med virksomhedens udgifter til affaldsbortskaffelse i 1999?
 Nej
 Ja, udgifterne var i 1999 ca. (kroner):

2F. Ved du, hvor stor en andel af virksomhedens samlede udgifter affaldsbortskaffelsen udgjorde i 1999?
 Nej
 Ja, ca. (i procent):

Bemærkningsfelt

3. Hvornår foregik samarbejdet med erhvervsaffaldskonsulenten?

Enkeltstående besøg Måned (fx: mar) År (fx 1999)
 Løbende besøg
 Løbende telefonisk kontakt

Bemærkningsfelt

4. Hvordan kom I i kontakt med erhvervsaffaldskonsulenten?

Vi henvendte os selv til erhvervsaffaldskonsulenten
 Hvorfra vidste I, at der fandtes en erhvervsaffaldskonsulent?

Andre virksomheder
 Information fra kommune/affaldsselskab, hvilken type:
 Andet:

Record: of 87

Form View

Microsoft Access - [Telefoninterview med virksomheder]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

Hvad var jeres formål med henvendelsen til erhvervsaffaldskonsulenteren:

Vi blev kontaktet af erhvervsaffaldskonsulenten
 Skriftligt før besøg
 Telefonisk før besøg
 Uanmeldt besøg
 Via kommunens tilsynsbesøg

Bemærkningstelt

Hop til næste fane

Record: 1 of 87

Form View

NUM

Microsoft Access - [Telefoninterview med virksomheder]

File Edit View Insert Formát Records Tools Window Help

Til og med spg. 4 | Spg. 5 til og med 10 | Spg. fra og med 11

5. Hvad var formålet med erhvervsaffaldskonsulentens besøg

At sætte fokus på affald i virksomheden

At få virksomheden til at overholde affaldsregulativet

At få virksomheden til at producere mindre affald

At øge virksomhedens muligheder for at genanvende sit affald i egen produktion

At øge virksomhedens sortering i flere fraktioner, så mere kan genanvendes

At øge afsætningsmulighederne for virksomhedens affald

At udsortere miljøfarligt affald

At sætte fokus på særlige affaldsfraktioner, hvis ja, hvilke:

At belyse de omkostninger, der er forbundet med affaldsbortskaffelsen

At hjælpe (mindre) virksomheder med lettere ordninger (f.eks. p.g.a. pladsproblemer)

Andet:

Bemærkningsfelt

6. Hvilken effekt har virksomheden oplevet som følge af samarbejdet med erhvervsaffaldskonsulenten

At der er sat fokus på affald i virksomheden

At virksomheden nu overholder affaldsregulativet

At virksomheden nu producerer mindre affald

At virksomhedens muligheder for at genanvende sit affald i egen produktion er øget

At virksomhedens sortering er øget i flere fraktioner, så mere kan genanvendes

At afsætningsmulighederne for virksomhedens affald er øget

Miljøfarligt affald udsorteres nu

At der er sat fokus på særlige affaldsfraktioner, hvis ja, hvilke:

At de omkostninger, der er forbundet med affaldsbortskaffelsen er belyst

Record: 1 of 87

Form View

NUM

Microsoft Access - [Telefoninterview med virksomheder]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

Økonomiske konsekvenser, angiv ca. størrelse i kroner +/-:

At det er blevet lettere at sortere

Andre effekter, som er opnået - eller forventes opnået p.g.a. nye initiativer i virksomheden som følge af rådgivningen

Bemærkningsfelt

7. Hvor tilfreds er du med den rådgivning, du fik fra erhvervsaffalds-konsulenten

Meget tilfreds.

Tilfreds.

Utilfreds.

Meget utilfreds.

Hvorfor:

Bemærkningsfelt

8. Vil virksomheden bruge erhvervsaffaldskonsulenten en anden gang

Nej

Ja

Hvorfor ikke/hvorfor:

Bemærkningsfelt

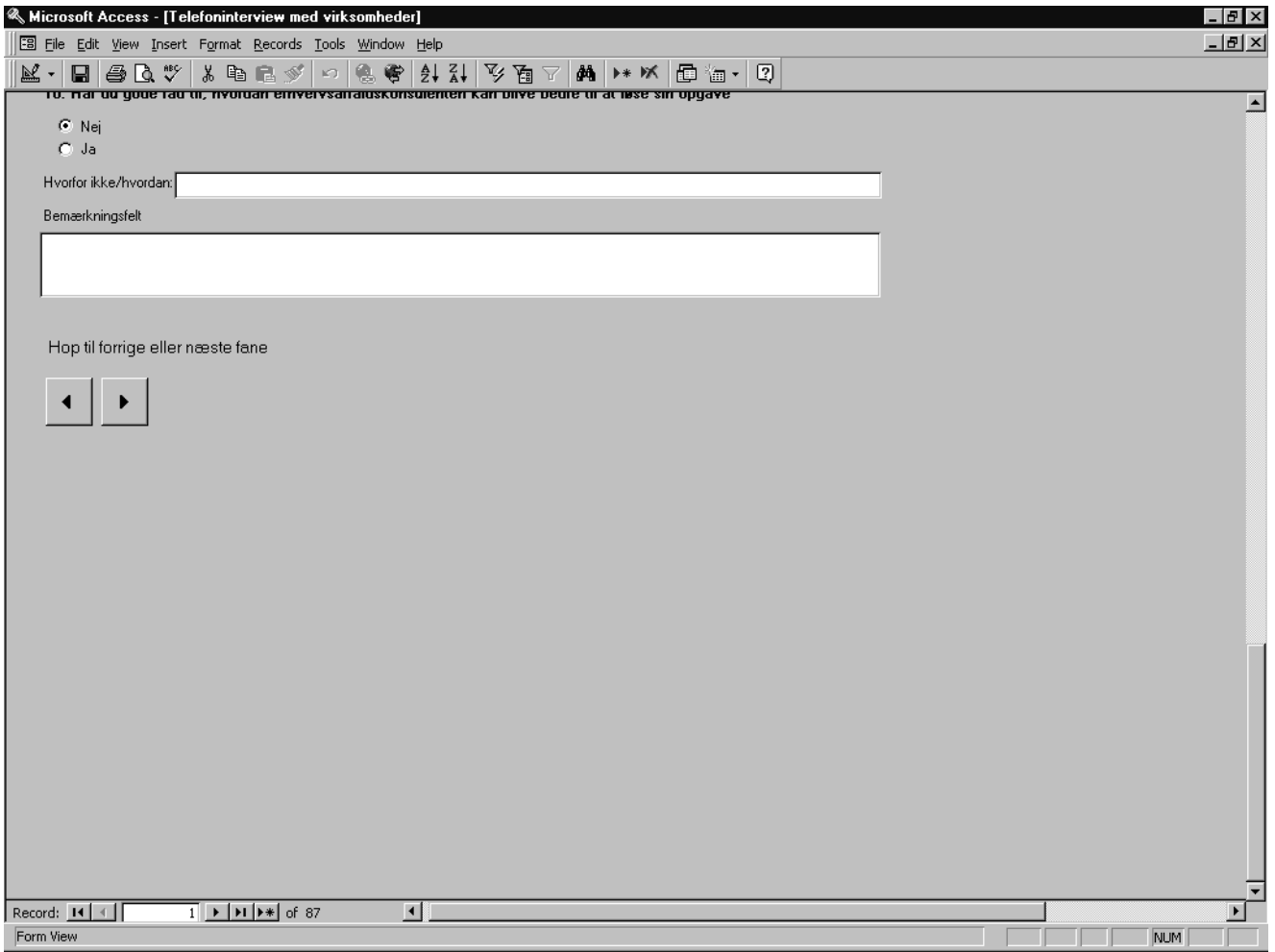
9. Ville virksomheden have sat fokus på sit affald uden kontakt med er-hvervsaffalds-konsulenten

Nej

Record: of 87

Form View

NUM

Microsoft Access - [Telefoninterview med virksomheder]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

Til og med spg. 4 | Spg. 5 til og med 10 | Spg. fra og med 11

11. Er der særlige områder, hvor du mener at have behov for mere viden om din virksomheds affaldshåndtering

Viden om afsætningsmuligheder, fx kan vi få penge for vores pap

Viden om tekniske metoder til at minimere affaldsmængderne, fx udskiltning af en maskine

Viden om bedre sortering af affaldet med henblik på bedre genanvendelse

Viden om miljøfarligt affald

Viden om lovkrav på affaldsområdet

Andet:

Bemærkningsfelt

12. Hvordan ønsker du at opnå denne viden

Via besøg fra erhvervsaffaldskonsulenten

Via pjecer

Via kurser

Andet:

Bemærkningsfelt

...Til slut vil jeg gerne stille et par mere generelle spørgsmål om virksomheden - du skal svare nej eller ja

13. Er der en person i virksomheden, der er ansvarlig for affaldshåndteringen

Nej

Ja, hvem:

Bemærkningsfelt

Record: 1 of 87

Form View

NUM

Microsoft Access - [Telefoninterview med virksomheder]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

Nej
 Ja, hvem:

Bemærkningsfelt

14. Er der en person i virksomheden, der overvåger omkostningerne til affaldshåndtering

Nej
 Ja, hvordan:

Bemærkningsfelt

15. Er affald noget, der tales om i virksomheden

Nej
 Ja, hvordan:

Bemærkningsfelt

16. Har virksomheden et miljøstyringssystem

Nej
 Ja

Bemærkningsfelt

17. Udarbejder virksomheden et grønt regnskab

Nej
 Ja - frivilligt/lovpligtigt:

Bemærkningsfelt

18. Det er vigtigt for virksomheden at have en høj miljøprofil

Record: 1 of 87

Form View

NUM

Microsoft Access - [Telefoninterview med virksomheder]

File Edit View Insert Format Records Tools Window Help

Nej
 Ja. På hvilken måde forsøges det:

Bemærkningsfelt

19. Virksomheden har stort fokus på sit affald

Nej
 Ja

Bemærkningsfelt

Hop til forrige fane

Record: 1 of 87

Form View

NUM

4 Spørgeguide til fokusgruppeinterview med erhvervsaffaldskonsulenter

1 Introduktion (ca. 10 min.)

Gruppeinterviewet indledes ved, at moderatoren byder deltagerne velkommen og præsenterer sig selv.

Baggrunden for denne undersøgelse introduceres: Miljøstyrelsen støtter "Projekt om erhvervsaffaldskonsulenter", som udføres af Reno-Sam og RAMBØLL. I projektet skal ordninger med erhvervsaffaldskonsulenter i kommuner og affaldsselskaber kortlægges og evalueres. Som dele af projektet er der blevet gennemført telefoninterview med samtlige kommuner og affaldsselskaber i Danmark - samt med 45 virksomheder, der har modtaget rådgivning fra erhvervsaffaldskonsulenter. Det fokusgruppeinterview, I deltager i i dag, er sidste led i projektets dataindsamling. Formålet er at diskutere nogle af de oplysninger, der er fremkommet via de gennemførte interview og få jeres bud på en række spørgsmål.

Herefter introduceres ACNielsen AIMs rolle som en neutral og uafhængig analysevirksomhed, idet der samtidig lægges vægt på at understrege, at formålet med interviewet er at afdække deltagerens holdninger til det emne, de skal diskutere - det er absolut ikke intentionen at påvirke deltagerens holdninger i en bestemt retning.

Det påpeges i denne forbindelse, at man som individ i reglen vil have forskellige erfaringer og oplevelser, der indgår i holdningen til forskellige temaer. Af samme årsag vil man derfor også ofte have forskellige holdninger til de temaer, som vil blive diskuteret i løbet af dagen.

Endelig introduceres den anvendte registreringsmetode (i form af video) som et nødvendigt redskab til sikring af en nøjagtig og autentisk afrapportering af undersøgelsens resultater. Endvidere gøres deltagerne opmærksom på, at repræsentanter fra kunden sidder i kunderummet og følger seancen.

2 Præsentationsrunde (ca. 5 min.)

Deltagerne opfordres nu til at præsentere sig selv med fornavn, ansættelsessted og anciennitet. Desuden spørges der til deres uddannelsesmæssige baggrund og tidligere beskæftigelse.

Kommentar: Udover at give vigtige informationer til den efterfølgende analyse af interviewet har præsentationsrunden til formål at give deltagerne et indtryk af hinanden fra interviewets begyndelse.

3 Dagligdagen som erhvervsaffaldskonsulent (ca. 25 min.)

Som afsæt for dagens diskussion af, hvordan erhvervsaffaldskonsulentordningerne fungerer i dag, og hvordan de kunne komme til at fungere bedre, diskuteres deltageres overordnede oplevelse af arbejdet som erhvervsaffaldskonsulent:

- Hvis I nu tænker tilbage på den sidste uges arbejdsdage, hvordan oplever I så det, at være erhvervsaffaldskonsulenter?
- Hvordan synes I, at erhvervsaffaldskonsulentordningerne fungerer?
- Hvordan oplever I rollefordelingen mellem kommuner og affaldsselskaber?

Kommentar: Denne del af interviewet fungerer primært som "opvarmning" af deltagerne. Det vigtige er altså at få fastlagt den tematiske ramme for diskussionen, snarere end at komme i dybden med de indledende spørgsmål.

Efterhånden som der (formodentlig) påpeges kritiske punkter i diskussionen af ordningerne, iværksættes en "mini-kritikfase", hvor deltagerne får et begrænset tidsrum til at få luft for alle typer af frustrationer. Der udleveres pen og papir til deltagerne, som opfordres til hver især at notere det mest frustrerende og de største kritikpunkter ved ordningerne i sig selv og ved arbejdet på "ordningerne":

- Hvilke kritikpunkter har I til erhvervsaffaldskonsulentordningen? Hvorfor?

Efter nogle minutter sammenfattes kritikpunkterne på tavlen, hvorefter de uddybes og prioriteres. Deltagerne opfordres til at supplere listen, så længe de kan (inden for tidsrammen).

Kommentar: Denne fase af interviewet har til formål at "tømme" deltagerne for kritik, så de i den resterende del af interviewet kan koncentrere sig om at være positive og konstruktive. Samtidig er kritikfasen med at de væsentligste "ømme punkter" ved ordningen sættes på dagsordenen.

4 Brugernes oplevelse af ordningen (ca. 30 min.)

Efter denne udtømming af erhvervsaffaldskonsulenternes egen oplevelse af ordningerne, vendes blikket nu mod brugerne. Hovedspørgsmålet der skal besvares i denne del af diskussionen er: Hvad er en god konsulent? Som afsæt for diskussionen præsenteres deltagerne for tre overheads med resultater fra tilfredshedsundersøgelsen. Moderator forklarer, at resultaterne er blevet til på baggrund af telefoninterview med 45 virksomheder, der har modtaget rådgivning fra erhvervsaffaldskonsulenter. De tre resultater diskuteres kortfattet:

Overhead nr. 1:

Halvdelen af virksomhederne udsorterer mere efter besøget af en konsulent.

- Svarer det til konsulenternes opfattelse – og er det godt nok?

Overhead nr. 2:

En tredjedel af virksomhederne har reduceret deres omkostninger til affaldshåndtering efter besøget af konsulenterne.

- Svarer det til konsulenternes opfattelse – og er det et mål, at virksomhederne skal spare penge?

Overhead nr. 3:

44 ud af 45 virksomheder er tilfredse eller meget tilfredse med rådgivningen fra konsulenterne.

- Svarer det til konsulenternes opfattelse?

Herefter noterer moderator hovedspørgsmålet på tavlen, og deltagerne opfordres til at karakterisere ”den gode konsulent” med udgangspunkt i personlige fiasko- og succesoplevelser i rollen som erhvervsaffaldskonsulent.

- Hvad kendetegner den gode konsulent?

Moderator noterer svarene i stikordsform på tavlen, hvorefter ”idealbilledet” diskuteres:

- Hvor langt ligger idealbilledet – superkonsulenten – fra jeres opfattelse af jer selv?
- Hvordan er jeres forudsætninger for at fungere som superkonsulenter?
- Hvilke redskaber savner I? – Hvad kunne hjælpe jer mere på vej?

Kommentar: Ved at holde listen over virksomhedernes gode råd ude af diskussionen bevarer vi konsulenternes fokus på, hvad de selv oplever som forcerne og de ”øomme tæer”. Det vil sikkert være ganske givtigt at sammenholde konsulenternes idealbillede med de gode råd, virksomhederne kommer med.

5 Informationsbehov (ca. 15 min.)

Før interviewet for alvor bevæger sig i retning af det løsningsorienterede, gøres et forsøg på at afdække, hvilke informationsbehov deltagerne har for at kunne udføre deres arbejde optimalt, samt via hvilke kilder de foretrækker informationen for midlet:

- Hvilke typer af informationer har I frem for alt brug for, for at kunne udføre jobbet som erhvervsaffaldskonsulent?
- Hvilke informationer savner I?
- Hvilke kilder har I til disse informationer? (erfaringsudveksling i netværk, Internet, skriftlige kilder, råd og information fra myndighederne)

Endelig diskuteres indhold og form ved en hjemmeside målrettet til erhvervsaffaldskonsulenterne:

- Hvis man nu ville udvikle en hjemmeside specifikt henvendt til jer, hvad skulle den så indeholde?

Kommentar: Diskussionen af konsulenternes informationsbehov vil formentlig tage afsæt i allerede afdækkede problemer. Det kan vise sig at være vanskeligt for gruppen at komme med kreative forslag til produktudviklingen af en hjemmeside. I

det omfang, Reno-Sam har specifikke forslag til hjemmesidens indhold og form, som deltagerne kan diskutere ud fra, vil det derfor være med til at kvalificere diskussionen. Sagt med andre ord: Jo mere konkret afsættet er, des større er chancen for at få klare og brugbare tilbagemeldinger om, hvordan behovene dækkes optimalt.

6 Fremtidens erhvervsaffaldskonsulenter (ca. 30 min.)

Som afrunding på gruppeinterviewet opfordres deltagerne til at tage de ”fremsynede briller” på og komme med forslag, som kan forbedre ordningerne såvel indholds- som arbejdsmæssigt. Først opfordres deltagerne til to og to at udarbejde forslag til den ideelle ordning – en person i hver minigruppe noterer ideerne. Herefter præsenteres ideerne for hele gruppen, som diskuterer dem uddybende og vurderer, hvor realistiske de er.

Gruppearbejdet tager afsæt i følgende spørgsmål:

- Hvordan kan arbejdsdagen som erhvervsaffaldskonsulent forbedres på følgende områder?

Ordningernes formål:

- Bør målet med ordningen være rådgivning med henblik på affaldsforebyggelse, affaldsminimering eller affaldssortering?

Ordningernes opbygning og struktur:

- Burde rollefordelingen mellem kommuner og affaldsselskaber ændres?
- Kan vognmændene bruges bedre?

Information/uddannelse:

- Hvordan kan behovene dækkes ideelt og optimalt?

Efter ca. 15 minutter præsenterer deltagerne deres forslag for hinanden, og i det omfang tiden tillader det, kommenteres og prioriteres forslagene af de øvrige deltagere.

- Hvilke forslag har I til forbedringer af ordningens indhold, struktur og information/uddannelse?
- Hvilke forslag synes I bedst om? Hvorfor?

Kommentar: Samarbejdet to og to giver dels et behageligt afbræk i gruppediskussionen, dels giver det flere mulighed for at komme til orde med de forslag til forbedringer, de personligt oplever som relevante. Når hele gruppe efterfølgende opfordres til at prioritere forslagene, er rangordningen ikke målet i sig selv.

Formålet med prioriteringen er derimod at afdække de væsentligste argumenter for at gennemføre de enkelte forslag til forbedringer.

7 Afrunding

Såfremt tiden tillader det, kan tidligere berørte emner tages op, ellers takkes deltagerne for deres indsats, og der tages afsked.

Spørgsmål til gruppearbejde

- Hvordan kan arbejdsdagen som erhvervsaffaldskonsulent forbedres på følgende områder?

Ordningernes formål:

- Bør målet med ordningen være rådgivning med henblik på affaldsforebyggelse, affaldsminimering eller affaldssortering?

Ordningernes opbygning og struktur:

- Burde rollefordelingen mellem kommuner og affaldsselskaber ændres?
- Kan vognmændene bruges bedre?

Information/uddannelse:

- Hvordan kan behovene dækkes ideelt og optimalt?